

EEN BEKER KOUD WATER

door
Eda Keller.

NIJCKERK. G. F. CALLENBACH

EEN BEKER KOUD WATER

DOOR

IDA KELLER

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

HETTY.

't Sloeg vier uur op den Dam. Moeizaam, met pijnlijke voeten, rees Hetty overeind van de stoep, waarop zij het laatste kwartier had zitten uitrusten. Haar gezichtje was bleek, en teekende groote vermoeidheid. Zwarte kringen lagen om de donkere oogen, wier lange, franjeachtige wimpers een breede schaduw afwierpen op de smalle kaken. Haar voorhoofd was bijna geheel bedekt door de dikke, krullende haarlokken, die aan weerszijden van het gelaat nedervielen tot in den hals, en het als een lijst omsloten. Hetty droeg geen hoed, dus had de middagzon ongehinderd heur gloeiende stralen afgeschoten op haar hoofd, terwijl zij met haar ruikertjes op de pleinen en grachten der groote hoofdstad heen en weer dreutelde. Ze was ongeveer dertien jaar oud, en niet groot voor haar leeftijd. Soms gebeurde het, dat een of andere politieagent haar lastig viel bij haar bloemenventerij, haar onder de jaren schattende, waarop de wet haar veroorloofde met negotie te gaan langs de straten. Dat vond Hetty onaangenaam. Ze had haar best gedaan er heel oud uit te zien, door een langen rok aan te trekken, die bijna tot op haar voeten

viel. Maar altijd toch spraken de voorbijgangers haar aan als »kind«. Dit was voor Hetty voortdurend een bron van verdriet en ergernis. Had buurmans Saartje den rok niet op haar vijftienden verjaardag van haar grootmoeder present gekregen, toen hij nog fonkelnieuw was, en had zij hem niet een heel jaar lang gedragen, eer ze hem aan Hetty verkocht voor twee ruikertjes bloeiende jasmijn? Hetty kon maar niet begrijpen, hoe het kwam, dat de menschen haar in den rok van Saartje niet voor even oud aanzagen als deze. Bij die gedachte trok een schaduw, als een voorbijdrijvende wolk, over haar gezichtje. Terstond echter klaarde dit weer op, toen ze in haar zak het aangenaam gerammel van geldstukjes gewaar werd. Ze had dien middag al haar ruikertjes verkocht; een goede dag dus was het geweest, waarop ze »zaken« had gedaan. Wel mocht ze nu even uitrusten, eer ze den tocht naar huis aanvaardde. 't Was ook een kalme dag geweest, want niemand had haar verjaagd, waar ze ook had gestaan. Zelfs niet de dikke, brommerige bloemenverkooper, die haar altijd het beste plaatsje afwon, wanneer ze maar in zijn schaduw kwam. Haar laatste bloemen was ze kwijtgeraakt in de Kalverstraat. Deze en gene heer, die de groote café's bezochten, om er de couranten te lezen en er een sigaar te rooken, hadden voor hun knoopsgat een roos of jasmijn gekocht, en er ruim voor betaald. Nu was ze voor vandaag uitverkocht. En nadat ze wat had uitgerust op de stoep van het groote postkantoor, stond ze op, schikte haar kleeren wat in orde, en besloot naar huis te gaan. Onderweg zou ze wel bedenken, welke inkoopden ze in stilte van haar verdiensten kon doen. Ze ging de Raadhuisstraat door, stak den Dam over en vervolgde haar weg langs het Rokin. Af en toe stond ze even stil voor een of anderen

winkel, om de uitstalling te bekijken. Ze had geen groote haast. Waarom ook? Niemand wachtte haar vooralsnog thuis. En er was geen middagmaal gereed om haar te verwelkomen. Daar was in hetgeen ze haar thuis noemde geen liefderijk moederhart, dat haar van ver reeds tegenklopte, geen moederoog, dat met verlangen naar haar uitzag. Geen vader verbeidde haar met belangstellende zorg, noch was daar een vroolijke kring van broeders en zusters, die op Hetty's terugkomst wachtten. En toch, ja, er was toch wel iemand, die blij was den klank van haar voetstap te vernemen in de nauwe straat, waarheen ze nu haar schreden richtte. Die iemand besloeg de eerste en grootste plaats in haar leven. Die iemand vervulde haar hééle kleine wereld van leed en van geluk. Als Hetty op haar dagelijksche tochten aan iets of iemand ter wereld dacht, dan voorzeker was het aan hem.

Ook thans namen haar gedachten denzelfden loop als gewoonlijk op haar terugtocht naar huis. Mijmerend liep ze verder, terwijl haar blik langs de winkelramen gleed. Opeens stond zij stil. Haar aandacht werd geboeid door een wonderschoone plaat. Twee engelen met breede, blanke vleugelen waren aan weerszijden van een open grafspelonk gezeten en uit die grafspelonk trad een gestalte naar voren, die de beide andere verre overtrof in heerlijkheid en majesteit, met een lichtkrans om de slapen, een diadeem, uitschietend in bundels van stralen en gloed, en in een gewaad, wit als sneeuw en glanzend als vloeibaar zilver. Het gewaad viel in golvende plooiën ten voeten uit, waar het een diepe, gapende wonde zichtbaar liet. De zegenend opgeheven handen uit de wijde mouwen, lieten hetzelfde litteken zien als de doorboorde voet, en van onder de breede lichtbundels, die de slapen omstuwden, zag men de

doffe kwetsuren eener doornenkroon. Maar elke bloeddroppeel aan dat verheerlijkte voorhoofd werd opgelost in een schitterend juweel, een paarl, blinkend met meer dan aardschen luister. Heel die nader tredende gestalte scheen opgenomen in een aureool van licht en stralen, als de zon die schijnt in haar kracht.

't Was Hetty, toen zij er op staarde, alsof iets van den gloed, die afstraalde van dien Persoon, zich op haar overgoot. Een rilling voer haar onwillekeurig door de leden, alsof ze bij zooveel gloed en warmte, haar eigen koude gewaar werd.

Zij staarde in dat majestueuze, teedere en reine gelaat, en 't was alsof de liefdevolle oogen haar medelijgend en met deernis aanstaarden; alsof de doorboorde handen in nameloos wee en innerlijke ontferming zich naar haar uitstrekten; alsof de mond zich ging openen om haar toe te spreken. Hetty staarde in gespannen aandacht op de plaat, alles om zich heen vergetende. Zij scheen als in een droom verzonken bij hetgeen zij zag. Plotseling schrikte zij op door een harde, schoon niet onvriendelijke stem. »Hola zwartje,« zeide de stem vlak in haar nabijheid, »ga eens een eindje op zij. Wij willen allemaal wel eens zien, wat hier zooal te kijk is.« Hetty loosde een diepen zucht, keerde zich om, en deed een stap achterwaarts. Haar donkere oogen hadden een vreemden, vochtigen glans als van ingehouden tranen, toen zij ze tot den spreker opsloeg.

Een vriendelijke blik uit een paar blauwe oogen ontmoette den haren, toen zijn lange gestalte zich overboog om eenige titels van uitgestalde boeken te lezen. Slechts even wierp hij vluchtig een blik op de plaat. Doch die blik teekende tot Hetty's groote verwondering belangstelling noch nieuwsgierigheid. Hetty kon niet begrijpen, dat de vreemdeling zich

zoo onverschillig betoonde ten opzichte van zulk een wonderschoone plaat. Misschien, dacht zij, had hij haar reeds meer gezien. Voor haar echter was zij geheel nieuw. En zij begreep niet eens, wat de voorstelling beteekende. Zij had alleen een diepen indruk van iets heel, heel bijzonders. Zij bleef nog eenige oogenblikken dralen. Eigenlijk hoopte ze, dat die mijnheer haar ongevraagd zou uitleggen, wat die plaat beteekende, maar ze durfde het niet goed te vragen. Hij zou misschien boos worden. Hetty keek naar zijn deftige gestalte, zoo keurig gekleed, en toen naar haar eigen oude plunje en vuile handen. Neen, zij durfde hem niet aanspreken. Maar de heer scheen haar bestaan op dat oogenblik alreeds geheel te vergeten. Hij tuurde al maar in de uitstalkast. Hetty bleef hem staan aankijken, zooals ze eerst op de plaat had gestaard. Eindelijk wendde hij het hoofd om, alsof hij haar blik gevoelde, en nu zag hij haar aan. Thans was er geen glimlach in zijn oog, maar een nadenkende uitdrukking.

»Wel, beste meid,« zeide hij, »waarom blijft gij hier zoo staan? Wildet ge iets?« Hij tastte onwillekeurig in zijn vestzak, alsof hij er een geldstuk in zocht, maar Hetty schudde heftig ontkennend het hoofd.

»Dat niet,« zei ze; »in het geheel niet; maar ik wilde weten, wat die plaat beduidt.« En zij wees met haar vinger naar de plaat.

»Die? O,« zeide de heer, merkbaar teleurgesteld, »dat is de opgestane Christus. Daar zult ge zeker wel niet veel van weten.« En hij zag haar onderzoekend aan.

»Neen,« zei Hetty, »nooit van gehoord.«

»Nu, dan zal ik maar geen moeite doen, het je uit te leggen, kind; 't is ook niet noodig, dat je daar je hoofd mee breekt; je bent immers een

Jodinetje?» Hetty antwoordde toestemmend op de laatste vraag.

Dus omdat zij een Israëlietisch meisje was, had ze niet noodig de beteekenis te weten van die wonderschoone voorstelling. Dat was jammer! Ze had er zoo heel graag eens alles van geweten. Waarom wilde die heer het haar niet uitleggen? Teleurgesteld, met een zucht, wendde ze zich van het winkelraam af en vervolgde ze haar weg.

II.

HETTY'S THUISKOMST.

Van de breede straten en pleinen, voerde Hetty's weg al meer en meer door smallere straten en stegen, naar een der donkerste uithoeken van het donkere Amsterdam. De zon begon langzaam te dalen, want het was reeds in den nazomer. De atmosfeer der bedompte, overbevolkte buurt, waar zij doorging, was heet, drukkend en ongezond. Hetty merkte het niet. Voor haar maakte het ook niet veel uit, zij was er aan gewoon. Het zien van sommige vuile kelderwoningen, waar allerlei onsamenhangende rommel voor de ramen lag uitgestald; van de ongezonde, weezinwekkende aangezichten der bewoners in hun armoedige, vaak nog opzichtige plunje, wekte verwondering noch afkeer bij haar op.

Daar waren meisjes in die straten, even oud als zij, die dansten bij een draaiorgel, in een wilden, schaamteloosen dans; en jongens met bleeke, brutale

gezichten, wien de bedriegerij uit de oogen lichte en de honger stond te lezen op het gelaat. Hoe nauwer de steeg, hoe hooger de huizen. Ja zoo hoog, dat zelfs niet een enkele zonnestraal vermocht door te dringen in die woningen der armoede, waar gezin op gezin te zamen onder één dak huisden. Vele dier bewoners leefden dan ook zoo goed als op straat. Mannen zaten achter hun handkarren met koopwaar, vruchten zoowel als anderszins. Ook wel afgedragen kleedingstukken, of voor een prikje opgekocht huisraad. Want schier al die bewoners waren Israëlieten, en 't is de Jodenbuurt, waarin we Hetty gevolgd zijn. Het uitverkoren volk van God, eens geëerd boven al de volkeren der wereld, thans over de geheele aarde verspreid, door menig Christen met verachting behandeld en met minachting aangezien, was hier sterk vertegenwoordigd. Niet zooals eertijds hun vadersen, woonden zij hier in tenten onder de schaduw van breede palmen of bladrijke wingerds, met het blauwe gewelf des hemels boven zich, maar in donkere kelders en vunjige hokken. En dit land, inzonderheid Amsterdam, Neêrlands hoofdstad, noemen zij hun nieuw Jeruzalem. Toch blijft, in weerwil van armoede, verguizing en verval, bij hen als volk een schemerachtig verlangen bestaan naar het Heilige Land, het Jeruzalem daar-ginds, en den opbouw huns tempels. In hun kelderwoningen of betere huizen droomen allen van het land, waar eertijds hun vadersen gewandeld hebben. Want wanneer zij één week per jaar in de opgeslagen loofhut hun hoogtij vieren, gevoelen zij zich in den waren zin des woords »Israëliet«.

Van dat volk nu was Hetty een kind. Zij behoorde tot de allergeeringste Jodenklasse en was opgegroeid in een der armste buurten van Amsterdam. Maar wat bekreunde Hetty zich daarom? Wanneer ze op

Sjabbes haar meer bevoorrechte zusters hoog opgedrild aan de hand hunner ouders door de voorname straten of grachten zag wandelen, bewonderde ze dezen wel, doch benijdde ze niet. Hetty zou zich in zulk een mooie jurk maar ongemakkelijk hebben bewogen, terwijl een hoed met bloemen en strikken haar meer last dan genot zou hebben veroorzaakt. Zij bekreunde er zich volstrekt niet om, hoe ze er uitzag, en wat men van haar zeide. Alleen wou ze graag groot zijn en er grootemenschachtig uitzien. In den langen rok van Saartje Kan gevoelde zij zich gewichtiger dan in haar eigen gefelde jurk.

Hetty liep het draaiorgel voorbij, dat een straatdeun speelde. Zij nam geen notitie van de dansende jongens en meisjes er om heen. Ze kon in dat gedans niets lichtzinnigs zien, ze was er aan gewoon, liep er echter haastig langs, bedenkende dat zij geld in haar zak had. De anderen mochten dat eens bemerken. Toen Izaäk Levison haar aanriep om mee te dansen, schudde ze heftig van neen en liep door. Eindelijk had ze bijna het einde der straat bereikt. Nog een paar huizen, toen stond ze stil. 't Was voor een groot, maar bouwvallig huis, zonder gordijnen, doch met wit beschilderde ramen. Eens was het de woning eener gegoede familie geweest. Toen was de straat nog in aanzien. De huizen, waarvan sommige een stoep en een onderhuis bezaten, werden slechts door één familie bewoond. Maar langzamerhand hadden die families zich verplaatst naar deftiger wijken der stad, de tand des tijds had aan de straat en de woningen geknaagd en een arme bevolking had de vorige bewoners vervangen. De eertijds goed onderhouden woningen geraakten al meer en meer in verval, totdat ze in 't eind geheel in overeenstemming waren met haar

latere bewoners. Het huis, waar Hetty voor stond, zag er uit, of het een doodskleed had aangetrokken. Die zwijgende, doodsche, met kalk besmeerde ramen, die door vuil en stof begroeide kelderdeur, die uitgesleten stoep, gaven het een naargeestig aanzien. 't Was een toonbeeld van verval, vergankelijkheid en verlating. En zoo verlaten als de woning er van buiten uitzag, zoo verlaten was ook inderdaad haar kleine bewoonster. Een indrukwekkende overeenkomst bestond er tusschen Hetty's woning en Hetty zelf. Ze draaide de kruk om van de kelderdeur, en trad naar binnen in een groote, donkere, vochtige ruimte. Niemand kwam haar tegemoet om haar te verwelkomen. Toen ze de deur achter zich dicht deed, sloot ze in waarheid licht en leven buiten. Nog stond de zon aan den zomerschen hemel, doch geen enkel straaltje vermocht hier door te dringen. Buiten leefde, joelde het rijke, volle, kleurrijke leven; een stoet wandelaars dwaalden en dwarrelden door de volle winkelstraten der groote stad. Maar hier bij Hetty binnen heerschte een ijzige koude, was het donker en schemerachtig. Hetty dacht echter niet over dit verschil na. Deze schrille tegenstelling van het leven daarbuiten met háár leven daarbinnen schrijnde haar niet. Zij was er aan gewoon. En gewoonte is een kracht der natuur. Maar toen ze dezen namiddag de naakte, donkere keldergang doorging, vreemd, toen — plotseling — doemde voor haar geest op, in die naargeestige kilheid harer omgeving, die ééne schitterende lichtgestalte van de plaat. Uit den hoek der gang schenen die oogen haar aan te staren met een vreemde, medelijdende uitdrukking. Alles werd echter als een nevel weggevaagd, toen ze de tweede deur aan het eind der gang opende en een bijna donker, vertrek binnenging. Geen geluid van

de buitenwereld drong hier door. Maar een zwakke juichkreet, gepaard met een korten, luiden blaf, begroette Hetty. Op hetzelfde oogenblik lieten een paar kinderarmen een hond los, een klein ruigharig beest; het sprong wild op Hetty toe en likte haar gezicht en handen.

»Zoo blij, het vrouwtje te zien, Maus?« zei Hetty, terwijl ze het dier kuste en streefde. »Ik heb een lekkeren kluij voor je meegebracht, gekregen van Aäron, den slager. Koest, koest, Maus! laat mij nu naar Salomon gaan.«

Maus sprong op zij, gehoorzaam aan het bevel zijner kleine meesteres, terwijl hij haar telkens besnuffelde, af en toe een lik gevende aan haar rok. Hetty liep naar een ledikant in den hoek van het vertrek. Op een matras, gedekt door een verkleurde deken, lag een knaap. Een knaap, arm, ziekelijk, mager en bleek. Zijn lange armen lagen op het dek. Door zijn misvormde gestalte was hij genoodzaakt steeds in een ongemakkelijke, half zittende houding te blijven. Zoo was door den tijd zijn eene schouder hoog uitgegroeid, zoodat deze boven het dek uitstak. Maar wat nog erger was, de arme jongen was bij al zijn ellende tevens blind. Zijn misvormdheid had hij te danken aan een ongeluk, hem in zijn prille jeugd overkomen. Een buurvrouw had hem eens medegenomen naar de markt, toen hij pas begon te loopen. Onderwijl zij in haar kraam haar waren uitstalde, zat de knaap in de kar. In een onbewaakt oogenblik klauterde hij er over heen, viel, raakte onder een wagen en was voor zijn geheele leven verminkt. Later verlieten zijn ouders den knaap en bleef hij geheel ten laste van de buurvrouw, aan wie hij zijn ongeluk te wijten had. Tot haar eer moet gezegd worden, dat deze den ongelukkigen jongen niet verliet. Zij zorgde voor

hem, ofschoon hij haar bij de uitoefening van haar nering dikwijls zeer hinderde. Zij hield hem ook bij zich, toen zij verhuisde en de kelderwoning naast die van Hetty betrok.

Hetty woonde toen met haar vader en haar oude grootmoeder in den kelder, terwijl een sigarenmaker zijn bedrijf uitoefende in het bovenhuis. Des nachts echter was meestal het geheele huis, uitgezonderd de kelderverdieping, verlaten. Zoodra het donker werd, sloot de sigarenmaker zijn zaak. Dan begaven hij en zijn beide leerlingen zich ieder naar zijn eigen woning, in een ander deel der stad.

Hetty's vader stond geregeld met een kraam op de markt. Hij verkocht daarin van alles en nog wat. Hij kocht op, wat hij maar krijgen kon en trachtte het met meer of minder winst op de markt weer van de hand te doen. In den vruchtentijd stond hij met appels en peren, bananen of pruimen. Des winters echter waren het meest gedragen kleedingstukken, oud huisraad en wat hij meer kon machtig worden.

Hetty had een vage voorstelling van haar vader behouden. Want zij was nog heel jong, toen op zekeren morgen haar vader was heengegaan en nooit teruggekeerd. Waarheen hij gegaan was, wist zij niet en zij is het ook nooit te weten gekomen. Grootmoeder had toen verschrikkelijk aangegaan, gemjammerd en gehuild. Zij schold hem uit voor een slecht mensch, die zijn oude moeder en zijn kind in den steek had gelaten. Maar allengs hield zij daarmee op. Toen had zij zelve de nering ter hand genomen en was op de markt gaan staan met wat ze nog van de negotie achtergelaten vond. Voor Hetty kocht ze kleine ruikertjes en richtte het kind af op den verkoop daarvan.

't Was 'eenzaam en stil in het kelderhuis, nadat

Hetty's vader zijn woning voorgoed had verlaten. Grootmoeder en zij waren voor altijd alleen. Het humeur der oude vrouw werd er niet beter op; daarbij plaagde haar de jicht tengevolge van de koude en de vochtigheid, die zij op de markt opdeed. Haar onredelijk drijven zou Hetty's leven vergald hebben, indien deze niet een heilzame afleiding had gevonden in Salomon Juda, haar arm ongelukkig buurjongetje. Hetty's heldere kijkers hadden zich met dikke tranen gevuld, toen ze voor het eerst het misdeelde kind in de blinde oogen keek. Al tastende had hij naar haar hand gezocht, toen zij zich over hem heenboog om zijn deken glad te leggen.

Die kleine daad was voor den armen jongen een liefkoozing; hij besefte, dat zij medelieden met hem had. Daarbij had hij een warmen droppel op zijn hand gevoeld, en hij begreep, dat het een traan was, door Hetty geschreid om hem. Zoo was de eerste kennismaking geweest. √

Salomon had Hetty nooit gezien. Hoe kon hij ook, de arme jongen. Maar eens had hij haar gevraagd zijn hand te mogen leggen op haar oogen. Toen had hij met zijn vingers haar lange wimpers gevoeld. Hij had haar langs het gelaat gestreeld, haar zachte haren tegen zijn gezicht gedrukt, en toen wist hij, hoe Hetty er uitzag.

Eerst kwam Hetty maar af en toe eens bij hem. Doch naarmate grootmoeders gebrom haar ondraaglijker werd, liep zij vaker naar hem toe. Buurvrouw was ook bijna den geheelen dag met negotie van huis, zoodat de arme jongen de lange uren in eenzaamheid sleet. Dan klonk Hetty's stap hem als muziek in de ooren; haar nadering was als een zonnestraal, die hem verkwikte. Het vertrek was met licht en leven voor hem vervuld, zoodra Hetty

daar was. Zij vertelde hem de wonderbaarste verhalen van de wereld daarbuiten. In de levendigste kleuren schilderde zij voor de oogen van zijn geest de menschen, de dingen, de straten, lieel dat onbegrijpelijke, dat men de wereld noemt. Salomon hongerde naar Hetty's dagelijksch bezoek. De uren vielen hem lang, als zij afwezig was. Maar met haar komst werd de donkerste avond licht.

Eens, 't was al lang geleden, had Hetty op een mistigen, regenachtigen Novemberdag bij een brug een hondje gevonden. Het arme dier zat in een hoek gedrukt, rillende van nattigheid en koude. 't Was al avond, Hetty bevond zich op weg naar huis, de lantarens brandden en wierpen een droevig, huilerig schijnsel op de natte straatsteenen. Het meisje bedacht zich geen oogenblik. In haar naar liefde smachtend hartje welde medelijden op met het arme, hulpelooze dier. Zij haalde hem uit zijn schuilhoek te voorschijn, droogde hem af met haar schort en wikkelde hem in haar omslagdoek. Zoo nam ze hem met zich naar huis. Grootmoeder had er in 't eerst niets van willen weten, dat ze het dier bij zich hield. Ja, ze had zelfs bedreigd hem te zullen verdrinken. Maar Hetty had warm gepleit voor haar beschermeling. Zij liep er terstond mee naar haar vriend en stelde het dier in zijn hoede, totdat grootmoeders booze bui gezakt zou zijn. 't Kon buurvrouw niet schelen dat de hond bij den jongen bleef, als hij haar maar niets kostte aan voedsel. En Salomon had zooveel schik in het dier, dat hem likte en streeelde, dat Hetty besloot hem aan haar buurvriendje present te doen. Maar nu moest er nog een naam voor hem worden gekozen! Dat was een gewichtig werk. Twee huizen verder woonde een Joodsch-Russische familie. Het waren bannelingen uit Moskou. Eens op een middag, toen de kinderen buiten speel-

den, had Hetty er een met den naam »Maus« (Maurits) hooren aanspreken. En toen waren ze overeengekomen hun beschermeling »Maus« te noemen.

De gedurige bezoeken van Hetty bij haar buurvriendje, wekten toch een gevoel van leegte bij haar grootmoeder op. Zij begreep, dat het kind het gezelschap van haar makkertje verkoos boven het hare en dit verdroot haar.

Wanneer zij des avonds thuiskwam van de markt, zat zij meest alleen. Hetty liep altijd dadelijk weer weg, zoodra ze maar even thuis was geweest. De oude vrouw gevoelde zich dan eenzaam en dacht aan vroegere tijden. Hetty had haar moeder nooit gekend, die was kort na haar geboorte gestorven. Hetty's vader was vrouw Sprongers eenig kind. Al dat peinzende gedurende de stille avonduren maakte de oude al gemelijker en neerslachtiger, ze zocht naar afleiding.

»Ik wil er een eind aan maken,« zei ze in zichzelf, »het kind behoort aan mij. Altijd zit ze hernaast, bij vrouw Koster en dien jongen. Ik wil hebben, dat ze voortaan hier blijft.«

Zoo beval ze Hetty thuis te blijven en verbood haar, den armen knaap te blijven bezoeken. Maar dit kwam den ongelukkigen Salomon op eenzame uren en zulke bittere, bittere tranen te staan, dat vrouw Koster het niet langer kon aanzien. Zij wachtte den Sabbat af, deed toen haar beste jak aan, daarover den gebloemden omslagdoek, een gloednieuw schort voor met breed borduursel, en stapte zóó in het besef van haar gewicht als »knappe buurvrouw« naar vrouw Spronger.

»Hoor eens, buurvrouw,« zei ze, terwijl ze zich in haar corpulente zwaarte in den eenigen armstoel liet zakken, »hoor eens, dat kan zoo niet. Die stumper bij mij doet bij, al zijn ellende zichzelf en nog de

tering aan van verdriet, nu ge Hetty verbiedt langer bij hem te komen.«

Vrouw Spronger zette groote oogen op, keek vrouw Koster strak aan en antwoordde haar: »Alles goed en wel, buurvrouw, maar ik verkies niet altijd alleen te zijn. Ben ik nergens anders goed voor dan om het kind den mond open te houden en haar kleeren te geven, terwijl mijn oogen het zien, dat mijn eigen vleesch en bloed vreemden aanhangt en niet mij? Nu, buurvrouw, spreek op dan, zeg. Je zal daar gezond blijven, maar heb ik een kleinkind, of heb ik het niet? Licht van mijn oogen, engel van mijn hart, gaat ze daar niet naar anderen, en laat haar oude grootmoeder aan haar lot over? Nah, wat zeg ik! zit ik daar niet in gepeins en narigheid op sjabbes en in de week? Zeggen zal je daar, of het wáár is of niet?«

»Och Saar!« zei vrouw Koster, »wat praat je! Ik zeg, neem den jongen er bij, en den hond en het kind, ziedáár, en vader Abraham zal je zegenen. Ik zal voor den jongen werken en zal je daar elke week vóór zonsondergang met Sjabbes geld betalen voor zijn kost. Kleeren heeft het schaap niet noodig en hij zal daar niet zoo alleen zijn, alle dagen alweer. Neem hem, zeg ik, wat praat je, en blijf gezond!«

Dat was iets nieuws. Vrouw Spronger kon daar maar niet zoo voetstoots ja op zeggen.

»Honderd en vijf en twintig centjes zal ik je daar voor hem uittellen iedere week. Nah! wat zeg je, is het genoeg of niet?«

De oogen van vrouw Spronger begonnen te glinsteren. De jongen at weinig; 't was wáár, kleeren had hij niet noodig, en zij kon altijd nog wel wat overhouden van dat geld.

»Och, Bet,« zei ze ten laatste, »leg daar nog een

kwartje bij en ik zeg ja! Ja zeg ik, en ik zal voor den jongen zorgen als voor mijn eigen vleesch en bloed. Zou mijn vader zaliger niet zeggen, dat het een goede daad was? Hij zou dat zeggen, zeg ik je daar.«

Dus werd de overeenkomst gesloten, en zoo werd Salomon Juda op een Vrijdagavond, juist vóór de Sabbat inging, met bed en al verhuisd naar Hetty's woning. En sedert was er steeds blijdschap bij Hetty's thuiskomst, iederen avond opnieuw.

III.

EEN VERMOEIENDE DAG.

Hetty had een vermoeienden dag gehad. Maar die dag was nog niet ten einde. Vóórdat grootmoeder van de markt terugkeerde, moest er een vuurtje worden aangelegd in den ouderwetschen haard, dien de keuken als een overblijfsel uit betere dagen behouden had. In vroegere jaren waren daar andere gerechten te vuur gegaan dan thans bij Hetty en haar grootmoeder het geval was. Nu werd er slechts een ijzeren pot overgehangen, waarin Hetty een kan karnemelk goot. Eerst had ze een ouden stoffer voor den dag gehaald en de asch, die nog van den vorigen dag was blijven liggen, weggeveegd. Daarna had ze met een vuurmaker en een paar couranten een vuurtje aangelegd. 't Werd nu al donker in het vertrek, waar nooit de zon kwam en het steeds schemerig was. Hetty lag geknield voor den haard, het opflinkerende vlammetje bescheen haar bleek gezichtje.

Salomon lag met zijn gezicht naar haar toegekeerd. Hij hoorde met zeker welgevallen het knetteren van de spaanders, die Hetty in de vlam wierp. Hij vond Hetty dien middag buitengewoon stil. Anders kon ze zoo druk praten over alles en nog wat, als ze zoo bezig was met het vuur, en nu zeide ze niets. Als de vlam zoo opflikkerde en als het vuur de spaanders verteerde, begon ze te vertellen, wat ze daarin zag. Want dan zag ze alles nog eens weer, wat ze dien dag op straat had gezien. Mooie dames in prachtige japonnen, en heeren die haar vriendelijk hadden aangezien, toen zij heur bloemen te koop aanbood. Van sommigen had ze een indruk bewaard. Zij zag lieve, dartele kindertjes, die in de vlam rondansten als kleine vlindertjes. Zoo had zij ze gezien in de parken, als lichtplekjes, dansend in den zonschijn, in hun witte, blauwe en rose jurkjes. Maar dien middag bewaarde Hetty het stilzwijgen. »Zou ze vandaag niets zien?« vroeg Salomon zich in stilte af, »dat ze niets zegt.«

Maar Hetty zag iets, dat ze van te voren nog nooit gezien had. Die bonte mengeling van kleuren, heel dat gewoel der menschenmenigte, was uit haar verbeelding weggevaagd. Ze had alleen oog voor dat ééne, voor dien Eénen, wiens beeld een onuitwisbaren indruk had achtergelaten in haar jonge ziel. Maar hoe het kwam, ze kon er niet toe komen, daar zoo maar van te spreken, net zooals ze over al het andere sprak. 't Scheen Hetty toe, hoewel ze er zich maar half bewust van was, dat, zoo ze dit vermengde met andere onderwerpen, het zijn glans en heerlijkheid verliezen moest. Daarom zei ze niets, maar dacht.

»Hetty,« zei Salomon eindelijk, »wat ben je stil vandaag, scheelt je iets?«

»Heelemaal niets, Sally,« zei ze, »maar weet je,

ik ben erg moe; ik heb een vermoeienden dag gehad vandaag. En straks ga ik nog eens even uit, als het vuur goed doorbrandt, om wat voor je te koopen. Want zie je, ik heb mij vanmiddag verlaat onderweg en nu wilde ik liever dat, als grootmoeder thuiskomt, zij ziet dat ik er al geweest ben en dat het vuur al brandt. Anders is ze uit haar humeur en knorrig op jou.«

Salomon strekte in de wijde ruimte zijn hand uit naar zijn kleine vriendin. Hetty was met één sprong bij hem, nam zijn magere, doorschijnende hand in haar beide bruine handen en streefde ze teeder. Maus sprong op de deken en deelde beurtelings aan de beide kinderen liefkoozingen uit. Hij wist niet, wie het eerst of het laatst een beurt moest hebben.

«Ik zal vanavond wel een beetje met je praten, Sally,» zei Hetty, »weet je, ik heb iets heel, heel moois gezien vandaag, maar daar kan ik niet over praten zoo maar onder het vuur aanmaken. Het vuur brandt nu goed, hoor het eens knetteren. Ik loop maar gauw heen, éér opoe thuiskomt, en haal wat lekkers voor je bij Santje om den hoek. Stop het straks goed weg, dat ze 't niet ziet, hoor! Zal je?»

Even later was Hetty uit het vertrek verdwenen, had ze het huis verlaten, en stond ze op den hoek in den winkel van Santje Croos. Daar lagen allerlei heerlijkheden uitgestald, begeerlijk voor het oog van een kind. 't Moest iets heel lekkers zijn, wat ze voor Salomon kocht, iets waar hij veel van hield, maar 't mocht niet veel kosten. Anders zou grootmoeder er achter komen, als ze zoo weinig geld meebracht, en haar bloemenmandje was immers geheel leeg en uitverkocht? En grootmoeder was zoo slim. Dus zocht Hetty haastig wat snoepgoed uit, nam nog een dikken appel uit de mand, legde

haar geld op de toonbank en groette Santje. Toen liep ze haastig het winkeltje uit.

»Zeg eens, Hester!« riep Santje, haar terughoudende. Santje Croos noemde Hetty altijd bij haar vollen naam. »Zeg eens, is het voor dien blinden stakkerd of voor je zelf, dat je dat haalt?«

»Voor Sally,« antwoordde Hetty. »Maar Sant, zeg het niet aan opoe, hoor!«

»Dat zal ik niet, wees maar gerust,« zei Santje; »maar wacht even; hier! daar heb je nog een peer voor den stumperd. Je hoeft er niks voor te betalen.«

Haastig liep Hetty nu met haar rijkdom naar huis terug, nageoogd door Santje in haar winkel deur. »Waarom ze dat kind toch »Hetty« noemen?« peinsde de winkelierster met het kogelronde hoofd. »Hester« klinkt veel mooier. Maar als ik mij goed bedenken, is het gekomen, doordat heur vader haar vroeger wel eens »mijn Hetty« noemde. Schande van den vent, zijn kind maar zoo te verlaten; ik wil wedden, dat ze er samen van door zijn gegaan, Isaac Spronger en de ouders van dat arme, blinde, verminkte schaap. Soort zoekt soort, zegt het spreekwoord, en da's toch maar waar. Ze hebben het wel bij het rechte eind, die zulke spreuken bedenken.«

Santje keerde in haar winkel terug, toen ze Hetty haar woning had zien binnengaan. Ze nam haar breikous ter hand, kreeg de tabouret, en ging achter de toonbank zitten breien, onderwijl haar gedachten vrij spel latende. »Toch mooi van Santje Spronger,« redeneerde ze, »om dien armen sukkel van een jongen ook bij zich in te nemen. Als ik mijn man zaliger nog bezat, was ik er ook wel toe genegen geweest. Maar nu met den winkel, wie zou de klanten bedienen en meteen den jongen verzorgen?

Een mensch gaat maar één gang. Maar een mensch heeft toch een hart, heeft hij niet?« De breinaalden tikten tegen elkaar. Daar maakte het tingeling! der winkelschel een einde aan Santje's overpeinzing.

Intusschen waren de peer, de appel en het snoepgoed verdwenen onder Salomons oude matras. Die heerlijkheden konden slechts steelsgewijze genoten worden. Het was beslist noodzakelijk ze te onttrekken aan vrouw Sprongers blik, zou er niet terstond een eind gemaakt worden aan die stille smokkelarij. Toen dien avond de pap genuttigd en grootmoeder in haar ouden, kapotten armstoel in slaap gevallen was, na eerst Hetty's verdienste in ontvangst genomen te hebben, sloop het meisje naar Salomons bed. Stil zette zij zich op den rand daarvan neder. 't Was nu geheel donker in het vertrek, het smeulend haardvuur was aan het uitdooven en grootmoeder oordeelde geen licht van noode te hebben, wanneer ze sliep. De lamp werd pas aangestoken, wanneer men gevaar liep in het donker zijn schenen te stooten of zijn beenen te breken.

Vrouw Spronger had een vermoeienden dag gehad evenals Hetty. Maar nu was ze rustig ingeslapen en snurkte ze welbehaaglijk. Hetty zat op den rand van Salomons bed. Uit de verte tuurde ze naar het steeds kleiner wordende vlammetje, dat het gebogen hoofd van grootmoeder slechts flauw bescheen.

»Waar denk je toch zoo over, Hetty?« vroeg Salomon fluisterend. »Je hebt me bijna nog niets verteld van vandaag.«

Hetty schudde haar lange lokken en schikte zich tot vertellen. »Ik ben bijna alles vergeten, wat ik gezien heb vandaag,« zei ze; »alleen één ding niet. Ik kon er straks niet over spreken, maar nu zal ik het je vertellen, Sally!«

En nu deelde ze hem alles mede omtrent de

plaat in den winkel en het gesprek met den vreemden heer.

»Maar hij zei, dat ik het niet behoefde te weten,« zei Hetty teleurgesteld; »omdat ik een Jodin ben, weet je. Ik begrijp niet goed, wáárom hij dat zei en wáárom ik de beteekenis er van niet mocht weten. Maar ik wil toch zien, dat ik het te weten kom,« besloot Hetty op stilligen toon. »Morgen loop ik er nog eens langs. Als ik iemand zie, die voor het raam blijft staan en er vriendelijk uitziet, zal ik hem vragen het mij te zeggen.«

»Hè ja, doe dat!« zei Salomon begeerig. »Ik wil het ook graag weten.«

Hetty bleef peinzen, totdat haar oogen zeer deden van het staren in de al kleiner wordende, doch nu en dan weer opflikkerende vlam. Eindelijk zonk haar hoofd omlaag, totdat het de deken raakte van Salomons bed. En zóó, in voorovergebogen houding, met Salomons hand in de hare, viel ze in slaap.

»Ze heeft een vermoeienden dag gehad,« zei de arme, geduldige jongen. Hij verroerde zich niet, uit vrees haar te wekken. Zijn blinde oogen staarden in de duisternis. Grootmoeder sliep, Hetty sliep, en Maus sliep ook vlak onder zijn bed. Zijn snurken hield gelijken tred met dat der oude vrouw. En de arme, blinde knaap lag wakker en peinsde over de voorstelling op de plaat, waarvan zijn vriendinnetje hem vertelde; maar het meest over dien Eénen, met de litteekenen, de wonden en het gekroonde hoofd. Hij vond het lief van Hetty, dat, niettegenstaande zij zulk een vermoeienden dag had gehad, zij hem dit nog alles had willen vertellen, eer hij dien avond slapen ging. Nu had hij iets om over te denken in de lange vervelende uren, wanneer hij des nachts wakker zou liggen.

IV.

DEN VOLGENDEN MORGEN.

Hetty moest des morgens vroeg op. Grootmoeder hield niet van lang slapen. Allerlei plichten rustten dan op het kind. Zij moest de thee zetten, het huis schoon vegen en boodschappen doen. Wanneer dat alles verricht was, werd ze naar den bloemist gezonden om versche bloemen in te slaan. De bloemist woonde een heel eind weg, aan den buitenkant der stad. Dus had Hetty elken morgen een heele wandeling. Na haar karig ontbijt genuttigd te hebben, toog zij met haar hengselmandje door alle weer en wind op weg. Dat ontbijt bestond geregeld uit een dikke snede grof brood en een kom melk. Ze kreeg verder een boterham mede voor den loop van den dag. Op een of andere stoep gezeten, at ze die om twaalf uur droog op, want niemand gaf haar te drinken. Kwam ze op haar tocht een pompvoorbij, dan leschte ze daaraan haar dorst. 't Was maar ééns geteurd dat, bij een bittere koude, een juffrouw uit een melksalon haar een glas warme melk had gegeven. Hetty herinnerde zich dit altijd met een warm gevoel van dankbaarheid. Dezen morgen deed ze haar gewone bezigheden niet zoo vlug als anders. 't Was alsof ze niet goed kon opschieten; ze wist zelve niet, hoe dit kwam. Ja toch; 't kwam doordat haar gedachten waren vervuld van zeker plan, dat ze ten uitvoer wilde brengen. Wanneer ze dien dag gelukkig was met den verkoop harer bloemen, zou ze de stoute schoe-

nen aantrekken om in dien winkel iets te koopen. Als die mijnheer vriendelijk jegens haar was, wilde ze hem vragen naar de beteekenis der plaat. Hij zou het wel weten en het haar ook wel willen zeggen, als ze iets bij hem kocht. Toen ze tot dat besluit gekomen was, ging het werk weer vlugger van de hand.

Nadat ze grootmoeder gegroet had, boog ze zich over Salomon heen. »Van avond zal ik zeker weten, wat de plaat beduidt,« fluisterde zij hem in; »ik zal zoo spoedig thuis komen, als ik maar kan.«

Salomon knikte goedkeurend, voelde naar haar hand, en drukte die tegen zijn lippen. »Ik zal aan je denken, Hetty, héél den dag; kom maar gauw terug,« zei hij zacht. En toen, na even zijn hand te hebben geliefkoosd, verliet Hetty haar woning, om zich aan haar dagtaak te wijden.

't Was een heerlijke morgen. De zon scheen vroolijk, de hemel was helderblauw, toen Hetty buiten kwam. De lucht was nog zuiver, niet besmet met rook en walm. Er heerschte nog niet dat drukkende, benauwende, hetwelk de groote handelsstad in het middaguur uitwasemt. Hetty haalde diep adem, ze genoot er van. 't Was als een ochtendbad in de vrije, frissche natuur. Ze dacht met medelijden aan den armen Salomon, dien ze had achtergelaten in de donkere kelderkeuken. Hij toch was van dat alles verstoken. Hij kon niet eens de zon voelen schijnen op zijn mager gezicht, hij kwijnde als een plant, van lucht en licht beroofd.

Hetty versnelde haar pas; ze was vast van plan, dien dag haar uiterste best te doen met den verkoop van haar bloemen. Eindelijk had ze het doel van haar morgenwandeling bereikt. De bloemist woonde aan den Amstelveenschen weg. Hoe frisch, hoe heerlijk was het hier, buiten de stad. Duizenden

bloemengeuren drongen reeds van verre tot haar door. De baas was bezig in zijn tuin; hij stond in gebogen houding, toen Hetty het hek open deed. Het kiezel knarste onder haar voeten. Op dat geluid richtte hij zich op en keerde zich om. Hij was een reeds bejaard man met grijs haar en had een goedmoedig, vriendelijk gelaat.

»Wel zoo,« zei hij, onderwijl zijn pet recht zettend, »daar hebben we mijn vriendinnetje al. Je bent de eerste van morgen. Ik heb mooie irissen voor je uitgezocht, kleine meid; kom maar eens kijken.«

Hetty trad op den ouden man toe en wenschte hem goeden morgen. Zij overhandigde hem een papiertje, stevig toegebonden met een touwtje. Daarin had haar grootmoeder het kleingeld gepakt, hetwelk Hetty iederen morgen geregeld medekreeg voor haar bloemeninkoop. De man nam het pakje aan, maakte het touwtje los en telde het geld.

»In orde,« zei hij. »En laten we nu samen de bloemen eens bekijken.«

Hetty zette zich neder op den rand eener omgevallen mand en nam een lange, blauwe iris op haar schoot. Toen keek ze naar de heldere ochtendlucht. »Ze is zoo blauw als de hemel zelf,« zei ze; »het is alsof ze daar regelrecht vandaan is gekomen.«

»De bloemen zijn Gods gaven, ze komen van denzelfden Gever, die ook het hemelgewelf boven onze hoofden uitspreidt en de sterren des nachts doet fonkelen aan het firmament,« zei de bloemist. »Zij spreken haar eigen taal van Gods goedheid, macht en grootheid. Als ik zoo onder haar werk, en ze een voor een in mijn handen houd, is het vaak of ze mij in haar stille pracht zwijgend vertellen van haar Schepper en Formeerder, die ze met zulk een schoonheid bekleedt. Gij zijt een Israëlietisch meisje

en weet dus niet, wie het was die eenmaal zeide : Aanziet de leliën des velds, zij arbeiden niet en spinnen niet, en Ik zeg u, dat ook Salomo in al zijn heerlijkheid, niet is bekleed geweest als een van deze.«

»Van Salomo weet ik wel,« zei Hetty haastig, »hij was de wijze koning van Israël, en héél rijk. Grootmoeder heeft mij wel van hem verteld op sabbat, als zij over de koningen van Israël sprak. En als zij daarvan vertelde, dacht ik dikwijls aan het grootte verschil tusschen dien rijken koning en onzen eigen Salomon thuis, die arm is, en blind, en heel ongelukkig. Ik zou wel eens willen weten, wat koning Salomo wel zou gezegd hebben, als hij Sally eens had kunnen zien. Misschien zou hij niet eens de moeite hebben willen nemen naar hem te kijken, of, als hij het deed, zich met weerzin van hem hebben afgekeerd. Want iemand, die zoo rijk, zoo machtig en zoo groot was en zulke kostbare klederen droeg, moet arme menschen en kinderen wel hebben geminacht, althans, zich niet met hen hebben bemoeid.«

Baas Kruger lichtte zijn pet op, krabde zich achter het oor en zag Hetty verbaasd aan. Nimmer had zij zóó tot hem gesproken, hoewel hij af en toe wel eens kleine gesprekjes met haar hield. Hij wist van den kleinen Salomon. Hetty had hem eens verteld, welk een arm, ongelukkig kind hij was. Maar nimmer was het gesprek op een godsdienstig onderwerp gekomen. Het was den ouden man opeens of hij een deur zag opengaan, waardoor hij iets naar binnen had te schuiven. Hij was geen Israëliet. Doch, hoewel een Christen, bekommerde hij zich om den godsdienst weinig. Hij achtte dien goed voor menschen, die het niet zoo druk hadden in de week als hij. Menschen, die hoegenaamd niets om handen

hadden, konden in den bijbel lezen, en nadenken over godsdienstige onderwerpen. De natuur was zijn bijbel; de bloemen waren zijn godsdienstsprake. Daaruit leerde hij, dat God groot was en machtig. Het gebeurde slechts op enkele zondagen en dan alleen nog maar 's winters, als hij bij de kachel zat en niets te doen had dan zijn pijp te rooken, dat hij in den bijbel las. Op kerstfeest en oudejaarsavond ging hij geregeld naar de kerk. Dat gaf, meende hij, een zekere wijding aan die dagen. En hij achtte, dat die glimp van vroomheid, gepaard aan zijn onberispelijk gedrag, voldoende zou zijn om hem eenmaal den hemel te doen binnengaan.

Nu hij echter met Hetty op een godsdienstig onderwerp gekomen was, vond hij het passend om er nog een poosje op door te gaan.

God heeft wel eens meer de vragen van een onwetende gebruikt om een wetende, die zijn talent in een zweetdoek meende verborgen te hebben, aan het spreken, misschien wel tot nadenken, te brengen over de dingen van Zijn Koninkrijk. Baas Kruger was niet de eerste en zal ook wel niet de laatste geweest zijn, die zijns ondanks gedwongen werd om een goed woord te spreken voor dien Jezus, dien hij toch eigenlijk niet kende. Zij het hem zelf tot heil geweest.

»Hij, die dat gezegd heeft van de leliën des velds, was nog grooter, rijker en machtiger Koning dan Salomo,« zeide hij. »Zoo groot en zoo machtig was Hij, dat Hij den hemel tot Zijn troon heeft en de aarde tot een voetbank Zijner voeten. En toch was Hij vriendelijk en minzaam voor de arme menschen. Hij genas de krankten en trok zich het lot der ellendigen aan.«

»Wie was hij dan?« vroeg Hetty begeerig.

»O, iemand die eens geleefd heeft, heel lang ge-

leden,« zei baas Kruger, die den naam niet wilde noemen, omdat hij plotseling bedacht dat Hetty Hem wel zou kennen en verfoeien. »Hij was een groot Koning, maar Hij had geen aardsch rijk, weet je. Maar zijn volk wierp Hem uit, en bracht Hem ter dood. Dat was de dank voor al de weldaden, die Hij hun bewezen had. Hij had hun zieken genezen, hun hongerigen gevoed, hun kinderen gezegend, hun kreupelen, lammen, blinden, dooven, allen uitgeholpen, hun de gezondheid, het gehoor en het gezicht hergeven, ja zelfs hun dooden uit het graf geroepen.«

»En tot loon voor zooveel goedheid wierpen zij hem uit, en brachten hem ter dood?« vroeg Hetty. Haar ademhaling ging sneller, haar oogen begonnen te schitteren. Zij hoorde daar iets, hetwelk zij nog nimmer had vernomen. Lammen en kreupelen opgericht en blinden het gezicht hergeven! Wie was hij geweest, die dat kon doen? In haar verbeelding zag zij Salomon voor zich met gezonde ledematen en ziende.

»Brachten zij hem werkelijk ter dood?« vroeg Hetty nog eens.

»Dat deden zij,« antwoordde baas Kruger.

»Waarom?«

»Wel, omdat Hij goed was en zij boos en slecht waren. Zij begrepen Hem niet en wilden Hem niet begrijpen, niet in Hem gelooven. Dat was de zaak. Zij vergaten al het goede, dat Hij hun bewezen had. Zij waren Hem vijandig gezind, omdat Hij zeide dat Hij een Koning was. Daarom wierpen zij Hem uit, en vermoordden zij Hem.«

Er kwam een floers voor Hetty's oogen, 't was of zij iets door moest slikken.

»Zij vermoordden hem, die hun blinden genezen, hun lammen opgericht had? Maar dat was vree-

selijk. En dat deed zijn volk? Dat deden zij, wien hij had welgedaan? Als hij nu nog leefde!»

Bedroefd, dubbel bedroefd, dat hij nu dood was en Salomon niet meer kon zien, dacht ze met smart aan haar kleine vriendje. Langzaam stond ze op. Ze nam haar bloemenkorfje, hetwelk de oude man gevuld had met tuiltjes versche bloemen, groette baas Kruger en ging heen, in nadenken verdiept. Welk een vreemde, wonderbare geschiedenis had ze daar gehoord. Ze liep den Amstelveenschen weg af, al peinzende over hetgeen ze vernomen had. »Indien hij nu eens geleefd had! Hij was een groot koning, rijker en machtiger dan Salomo, en toch trok hij zich het lot van de arme menschen aan. 't Was haast niet om te gelooven, zoo wonderlijk. O hoe jammer, dat hij niet meer leefde om Salomon te kunnen zien. Arme, ongelukkige, blinde jongen.«

Hetty had geen oog meer voor het blauw des hemels, geen oor voor het gekwinkeleer der vogels, dat anders haar hart met vreugd vervulde. Zij liep voort zonder er erg in te hebben. Toen zij aan het Vondelpark gekomen was, bedacht zij evenwel, dat zij een vroolijk gezicht moest zetten bij het aanbieden van haar bloemen. Ze wischte haar oogen af met haar boezelaar, streek haar haren glad en trad het groote hek van het park binnen. Hetty had zich langer opgehouden dan anders; reeds sloeg de klok tien, en om twaalf uur wilde ze in de Kalverstraat zijn. Dan gingen de kantoren uit en zag men vele heeren hier of daar gaan koffiedrinken. Zij versnelde dus haar pas en liep de groote zijlaan door om eerst de dames te ontmoeten, die met haar kindertjes een morgenwandeling deden in het park. Soms grepen de kleinen naar haar bloemen, aangetrokken en bekoord door haar schit-

terende kleuren en haar heerlijke geuren. En dan kochten de mama's ruikertjes om ze mede te nemen naar huis.

V.

EEN WONDERBAAR GETUIGENIS.

Met haar ledig mandje haastte Hetty zich naar den bewusten winkel, waar de plaat nog voor het raam hing. Een vriendelijke dame had haar een extra-kwartje gegeven. Hetty was dus den koning te rijk. Nu kon ze heusch iets in den winkel koopen; maar wat? Iets voor Salomon moest het zijn. Maar ach, wat kon ze koopen, waar de arme jongen iets aan hebben zou? Hij kon er immers toch niets van zien? Hetty bleef eenige oogenblikken voor den winkel staan kijken, alvorens ze den moed had binnen te gaan. Haar hart klopte hevig. Zij zag er in haar oude kleeren zoo armoedig uit. Als die mijnheer haar eens weg joeg? Voor het eerst hinderde heur armoede haar. De menschen, die zij soortgelijke winkels zag binnegaan, zagen er allen keurig uit. En een vrouw, arm en haveloos als zij, welke zij eens stoutmoedig had zien binnentreden ten einde om een aalmoes te vragen, was onmiddellijk weer teruggekomen; blijkbaar wilde men haar daar niet hebben. Maar toch, Hetty zou het wagen. Hing daar niet iets, hetwelk ze geschikt achtte om aan Salomon present te geven: een lei, met dikke,

voelbare ruitjes doorsneden? Salomon zou ze met zijn vingers kunnen voelen. Zij zou hem kunnen leeren en helpen om met een griffel lijnen en figuren in die ruitjes te trekken. Dat zou hem bezigheid geven gedurende den dag. Zij nam het blinkende kwartje stevig in haar hand. Even aarzelde ze nog, toen stapte ze met kloppend hart den winkel binnen. Achter de toonbank stond een heer met een baard en een gouden bril op, door welke hij haar verwonderd aanzag.

»Wel?« vroeg hij. Hij was bezig boeken te rangschikken en ging rustig daarmee voort, terwijl hij Hetty uitvorschend aanzag. Hetty was nog nooit in zulk een grooten winkel geweest; zóó vol kostbare dingen, zóó prachtig, het leek wel een tooverwereld. Hoe knap moest die mijnheer zijn, dacht ze bij zichzelf, met de kennis van al die boeken in zijn hoofd. Zeker zou hij haar ook de beteekenis van de plaat wel kunnen vertellen.

»Wat komt gij doen, kleine meid?« vervolgde hij op niet onvriendelijken toon.

»Ik wilde die lei van u koopen, als 't u belieft,« zei Hetty verlegen. »Ten minste,« liet zij er haastig op volgen, »als ze niet meer dan een kwartje kost.«

»Bedoelt gij die lei daar in de kast?« En hij wees naar het bedoelde voorwerp. Hetty knikte toestemmend.

»Die kost twintig cent,« zei de mijnheer.

»Dan wil ik haar heel graag hebben,« antwoordde Hetty verheugd.

»Maar moet gij er geen griffels bij hebben?« vroeg de winkelier.

»Kosten ze héél veel, mijnheer?« zei Hetty schuchter.

»Welneen, voor een stuiver hebt ge een heel doosje vol; kijk maar eens hier!« En hij haalde

een langwerpige spanen doosje voor den dag, waarin een dubbele rij mooie griffels.

»O!« riep Hetty vol blijde verrassing, »dat is met elkaar juist vijf en twintig cent.«

»Dus die er dan maar bij?«

»Ja mijnheer,« zei Hetty dankbaar. En toen moed vattende, vervolgde zij: »Ze zijn voor Salomon om te leeren schrijven. Hij is blind en ligt altijd te bed. Het zal hem zulk een plezier doen, als ik hem leer schrijven; daarom kocht ik ze.«

»Blind, en altijd te bed,« herhaalde de heer meewarig; »wat een stumper. Wat scheelt uw broertje dan nog meer, dat hij steeds te bed ligt?«

»Hij is lam in zijn beenen en heeft daarbij een hoogen rug; hij is vreeselijk ongelukkig. Maar hij is mijn broertje niet, alleen maar een vriendje.«

»Wel, dat is lief van je, dat je dit voor hem bedacht hebt. Maar kijk eens hier, hier heb je den stuiver terug, de griffels wil ik je present doen voor Salomon.«

»Dank u wel, mijnheer,« zei Hetty opgetogen. En toen, plotseling zich het doel van haar boodschap herinnerende, zei ze aarzelend: »Mijnheer, zoudt u als 't u belieft mij eens willen vertellen, wat die plaat beduidt, die daar voor het raam hangt? Ik heb er Salomon van verteld en hij wilde het zoo graag weten. Als 't u blijft, mijnheer.«

De boekhandelaar zag Hetty een oogenblik aan. Of het misschien kwam, doordat hij bijziende was, of dat hij er geen erg in had, maar hij scheen niet te bemerken, dat zij een Jodinetje was.

»Deze plaat,« zeide hij, naar de winkelkast gaande en er op wijzende, »stelt den opgestanen Christus voor. Het is de Heere Jezus Christus, de Zoon van God, die door de Joden aan het kruis werd genageld en stierf om ons te verlossen van den vloek

en de straf der zonde. Maar daar Hij de Zoon van God was, stond Hij op uit den dood. Engelen daalden uit den hemel. Zij namen den steen weg, die voor de deur des grafs gewenteld was; zoo trad Hij op den Paaschmorgen uit het graf te voorschijn. Dat laatste stelt de plaat voor. Zóó als het hier is voorgesteld, is het gebeurd.«

»En wat gebeurde er nog meer?« vroeg Hetty met ingehouden adem.

»Ja, dat is een heele geschiedenis, mijn kind, te lang om te vertellen. Kun je lezen?«

Hetty antwoordde toestemmend. Ze las wel gebrekkig en lang niet vlug, maar ze had toch eenigen tijd op school gegaan.

»Nu, dan moet je zien, dat je een bijbel krijgt, daar staat alles in te lezen,« zei de boekhandelaar; »heel de geschiedenis van de geboorte en den dood van den Zaligmaker. Van de kribbe tot het kruis, en ook van de opstanding.«

Waarschijnlijk had de vriendelijke man nog meer aan de aandachtig luisterende Hetty verteld, maar nu ging de winkelschel over en een paar koopers traden binnen. Hetty verwijderde zich met de lei onder den arm. Ze was eenigszins beschaamd en verlegen met haar eigen houding, nu ze zich zóó door opmerkzame blikken van 't hoofd tot de voeten zag opgenomen. Ze snelde de straat op met haar nieuw verkregen schat.

»Zie, dat je een bijbel krijgt,« klonk het nog in haar oor, »daarin kun je alles lezen.« Van lieverlede, geheel onwillekeurig, bracht ze hetgeen baas Kruger haar dien morgen had meegedeeld, in verband met hetgeen die mijnheer haar vertelde. Zij begreep dat zij beiden over een en denzelfden persoon gesproken hadden. Hetty wilde gaarne nog meer omtrent dien Eénen weten. »Zijn eigen volk

heeft hem vermoord,« had baas Kruger gezegd. »Hij werd aan het kruis genageld,« zeide de winkelier. Dat kwam overeen uit. Maar . . . »Hij stond op uit het graf!« Hetty had het zelf op de plaat gezien. Als dat zoo was, dan was hij ook niet dood meer, dan leefde hij immers nog? »O Salomon! Salomon!« 't Was eene verzuchting, die uit het diepst harer ziel kwam. Want, als hij nog leefde, dan was er kans, dat Salomon genezen werd, evenals die anderen voorheen. 't Was een wonderbaar getuigenis, hetwelk het kind dien dag uit twee verschillende monden had gehoord. En de echo er van klonk als een ver verwijderde, schoone, hemelsche muziek na in haar ziel.

 VI.

 ZATERDAGAVONDBEZOEK.

't Was Zaterdagavond. De Sabbat was voorbijgegaan in stille rust. Vrouw Spronger had den geheelen dag in haar armstoel gezeten, den koffiepote naast zich op een oud komfoor, dat op de tafel stond. Een gebedenboek lag op haar schoot. De uren waren voorbijgegaan met het prevelen van gebeden, door korte dutjes en lange alleenspraken afgewisseld. Hetty had Salomon gezelschap gehouden, maar nu was hij ingeslapen. Daarom was zij de deur uitgegaan, naar Santje Croos, om deze een bezoek te brengen. Santje's winkel was nog gesloten. Natuurlijk; want het was pas Sabbat ge-

weest. Achter de neergelaten gordijnen zat ze nog te mijmeren in haar beste japon, met poes op schoot, toen Hetty tegen het glas tikte. Dat was zoo de afspraak. Santje wist dan, dat het geen klant was, die iets wilde koopen. Zij ging nu met Hetty de kamer in en haalde het theeblad voor den dag. Toen spreidde ze een kleurig kledje met helroode strikken over het tafelkleed en kreeg kopjes en schoteltjes van een met koper beslagen latafel, waarop ze anders te pronk stonden.

»Welzoo, Hetty, daar doe je goed aan, dat je eens een oogenblikje bij mij komt zitten,« zoo opende Santje het gesprek, al voortdribbelende. »De oude vrouw heeft haar middagslaapje nog niet uit, wil ik wedden? En hoe maakt het die ongelukkige stumper van een Salomon?«

Santje babbelde vroolijk door, onderwijl ze bedrijvig heen en weer liep van de kamer naar de aangrenzende keuken, waar ze een ketel water op het petroleumstel zette. Eindelijk had ze alles in orde en kwam ze bij Hetty aan de tafel zitten. Het duurde echter niet lang, of het water in den ketel begon zeurig te razen. Het geluid er van drong in de kamer door. Hetty zat stil bij de tafel. Haar groote oogen staarden peinzend in de kamer rond. Ze was niet zoo spraakzaam als anders, vond Santje. Eindelijk bleef haar blik rusten op een stapel boeken, die op een klein rond tafeltje lagen opgehoopt voor een raam, dat op een binnenplaatsje uitzag. Nooit te voren hadden die boeken zoo Hetty's opmerkzaamheid getrokken. Er waren er, die Hebreuwsche titels droegen en die Hetty niet kon lezen, want ze kende maar een weinig Hebreuwsch; enkele gebeden, waarvan ze de beteekenis niet verstond.

»Santje,« zei ze eindelijk, »hebt gij ook een bijbel?«

Santje was juist bezig uit het theebusje een paar lepeltjes thee in den trekpot te doen, toen Hetty die vraag deed. Eenigszins verschrikt, keek ze op en morste daardoor met de thee.

»Een bijbel, Hetty! Hoe kom je daaraan? Dat is het boek van de Christenen! Hoe zou ik een bijbel hebben?»

»Weet ge ook niet, wat er in den bijbel te lezen staat?» ging Hetty voort. »Ik bedoel. hebt ge wel eens in den bijbel gelezen?»

»Nooit,« zei Santje heel beslist. »En ik raad u ook, kind, dat je er nooit je oogen inslaat, want het is geen boek voor je. Wij hebben Mozes en de geschiedboeken en de profeten, dat is genoeg; het Oude Testament, weet je, en de wet, en je gebedenboek en daarmee uit.«

Er lag een uitdrukking van ongewone barschheid op Santje's anders goedig gelaat. Haar kleine, zwarte kraaloojjes flikkerden onheilspellend en toornig, zooals Hetty nog nooit had gezien. Wat kon er dan toch in dien bijbel staan, dat Santje alleen reeds bij de gedachte er aan zóó boos maakte. Dit prikkelde Hetty's nieuwsgierigheid nog meer.

»Dus weet ge ook niet, wat er in dat boek der Christenen staat?» vroeg Hetty verder.

»Och wat!« zei Santje, »wat zou het? Het zijn allemaal leugens, anders niet.«

Hetty dacht een oogenblik na. Die mijnheer in den winkel (en die leek toch zoo vreeselijk knap!) geloofde toch stellig, dat het waarheid was. Anders zou hij haar niet hebben aangeraden er een te koopen. Maar Santje, zou die eigenlijk wel weten, wat er in stond? Hetty besloot in stilte, tot elken prijs zich een bijbel aan te schaffen. Ze zou en zou weten wat daar instond over hem, van wien die mijnheer haar verteld had en wiens

schoone majestueuze gestalte op die plaat haar zoo had aangetrokken.

»Kom,« zei Santje, om aan het gesprek een andere wending te geven, »je hebt mijn ouden vader nog niet gezien. Ga maar eens naar boven en zeg hem goeden dag; hij zal blij zijn je te zien.«

In gedachten verzonken stond Hetty op van haar stoel en liep de keuken door, waar in een hoek een steile trap stond, die naar een zolderkamer voerde. De trap kraakte onder haar voetstappen, want zij was oud en slecht. Boven aangekomen, bevond Hetty zich opeens in een vertrek, want er was geen deur die het afsloot. Voor een der beide ramen zat in een rieten armstoel een oud man, een grijsaard van bij de tachtig jaar. Zijn haar moest eens ravenzwart zijn geweest, nu was het wit als sneeuw, evenals zijn lange witte baard. Maar de donkere, kleine oogen keken nog scherp en helder onder de borstelige wenkbrauwen uit. Zijn gebogen neus, heel zijn uiterlijk, kenmerkte hem als Israëliet; hij geleet wel een oude patriarch, een type uit lang vervlogen tijden.

»Welzoo,« zeide hij, toen hij Hetty boven de trap zag uitkomen, »welzoo, komt mijn vriendinnetje eens naar mij kijken? Dat doet mij plezier. Ik heb verlangd je te zien en je de geboden te hooren opzeggen. Want 't is al een poos geleden, dat ge dit voor mij deedt. Zie, ik heb suikerklontjes voor je bewaard, mijn dochttertje! Ze liggen naast mijn gebedenboek, daar in dien hoek op den schoorsteenmantel. Ik heb ze aldoor bewaard, totdat je eens naar mij kwaamt zien.«

»Vader!« liet Santje's stem zich onder aan de trap hooren, »de thee is klaar! Wilt u beneden komen of zal ik ze boven brengen?«

»Breng ze maar hier, mijn dochter,« verzocht de

oude man. »Ik wil het kind de geboden laten opzeggen, nu ze hier is.«

• Santje ging terug in de kamer. Ze zette drie gevulde kopjes op een blaadje, nam haar rokken bijeen, opdat ze er op de steile ladder niet over struikelen zou, en klom naar boven. Onderwijl stond Hetty voor den ouden man. Ze hield haar handen op den rug en zeide de geboden op.

»Braaf zoo, kind,« zei de grijsaard. »En nu nog verder.«

En Hetty vervolgde: »Wat eischt de Heere, uw God, van u dan dat gij recht en gerechtigheid doet, en ootmoediglich wandelt met uwen God?«

Intusschen had Santje de theekopjes op tafel gezet. Nu ging ze nog even terug naar beneden om de koekjestrommel te halen. Want op Sabbat ontbreekt het gebak zelfs in het armste huisgezin niet.

»Oom Isaac,« zei Hetty, vlak voor hem staande, nog altijd met haar handen op den rug, »wie is Jezus Christus?«

Een uitdrukking van plotselingen schrik teekende het gelaat van den ouden Jood. »Hoe kom je aan dien naam, kind?« vroeg hij bits. »Hij was een leugenaar; een, die door ons volk is uitgeworpen en versmaad, en die alleen door de heidenen wordt geëerd.«

»Was hij een Christen of een Jood?« vroeg Hetty.

»Een Jood,« antwoordde de oude man met weerszin. »Maar kind, denk er aan, dat je nooit zijn naam op je lippen nemen moogt dan met de diepste verachting. Hij wierp zichzelf op als de Messias. Hij noemde zich de Koning der Joden, hij zocht het volk af te leiden van den ouden godsdienst der vaderen.«

»En toen?« vroeg Hetty.

»Toen hebben onze oversten met hem gedaan

naar hetgeen hij verdiende. Zij hebben hem ter dood veroordeeld. Hij stierf als een vloek buiten de poorten van Jeruzalem.«

»Deed hij de menschen dan kwaad?« onderzocht Hetty.

»Spreek er niet verder over, kind,« zeide de oude Israëliet, »mijn bloed begint te koken, als ik aan hem denk. Hij was een leugenprofeet, hij verleidde het volk. Het was goed, dat hij gedood werd.«

»Hoe hebben ze hem gedood?« vroeg Hetty angstig.

»Ze hebben hem den vloekdood laten sterven, aan het hout der schande, aan het kruis.«

Hetty uitte een kreet van schrik. En opeens was het haar, alsof ze baas Krugers stem weer hoorde: Hij was een groot koning, maar hij had geen aardsch rijk. Zijn volk wierp hem uit en bracht hem ter dood. Dat was de dank voor al de weldaden, die hij hun bewees. Hij had hun zieken genezen, hun kinderen gezegend, hun kreupelen en lammen opgericht, hun blinden het gezicht weder gegeven. Maar omdat hij zeide, dat hij een Koning was, wierpen zij hem uit, en vermoordden zij hem. En daaraan verbond zich de getuigenis van den boekhandelaar. Hij is de Heere Jezus Christus, de Zoon van God, die door de Joden aan het kruis werd genageld. Maar daar hij de Zoon van God was, stond hij op uit het graf. Zóó is het gebeurd.

Toen Hetty zich naar huis begaf, fonkelde de eerste avondster aan den hemel. Haar jonge ziel was in onzekerheid. Wat moest ze toch gelooven? en wien? De mijnheer in den winkel en baas Kruger waren het samen ééns; oude Isaác stond lijnrecht met zijn meening tegenover die beiden. Maar, redeneerde Hetty, als hij zulke menschen beter maakte, dan was hij toch zoo slecht niet als Santje's vader

beweerde. En hij stond op uit het graf? Kon dat wáár zijn? Waar was hij dan nu? Gods Zoon, had die mijnheer hem genoemd. En zij had de plaat gezien, waarop het alles stond afgebeeld.

Hetty kon dien avond niet in slaap komen. Vrouw Spronger sliep reeds lang in de donkere bedstee, die in de keuken uitkwam, toen Hetty zich nog steeds om en om woelde op haar armelijk leger.

»Wist ik maar, wat er van aan is,« peinsde ze. »Die mijnheer zeide toch, dat hij uit het graf opstond en leeft. Als hij leeft, moet hij ergens te vinden zijn; maar waar? Indien hij een slecht mensch was, gelijk oom Isaác beweert, dan kan hij geen goede daden hebben verricht. Ik moet zien, dat ik er alles van te weten kom. Als hij leeft, dan zal ik net zoolang zoeken, totdat ik hem vind, en hem vragen, Salomon te genezen. Als dat eens wáár was!«

Eindelijk begonnen Hetty's oogen zwaar te worden. De slaap kwam over haar, onmerkbaar ging haar gepeins in droomen over. En in haar droom zag ze de gestalte van de plaat de kamer binnentreden. Zij stond voor Salomon's bed, boog zich over den knaap heen en strekte zegenend de handen over hem uit. En opeens, o wonder! daar rees Salomon op van zijn sponde. Hij stond rechtop, zijn oogen straalden. Een verheerlijkte glimlach rustte op zijn gelaat. Hij knielde neder met opgeheven handen aan de voeten van den Christus en... toen ontwaakte Hetty. 't Was nacht, en stikdonker in het vertrek. Zij keek verbijsterd om zich heen, in de zwarte ruimte. »'t Was maar een droom,« zei ze zacht; »ja zeker, ik heb gedroomd. Salomon!«

Maar Salomon gaf geen antwoord. Hetty sloop uit haar bed, ging op den tast naar het ledikant en

streek zacht met haar hand over het dek. Maus lag ineengerold aan het voeteneinde en knorde zacht bij de aanraking van Hetty's hand.

»Hetty!« fluisterde Salomon, toen hij haar hand op zijn gelaat voelde, »ik slaap niet. Maar ik durfde niet roepen, uit vrees dat ik grootmoeder wakker maken zou.«

»O Sally,« zei Hetty zacht, »ik heb zoo mooi gedroomd.«

»Ja?« vroeg Salomon. »Wat was het?«

»Ik droomde,« fluisterde Hetty in het donker, »dat Jezus Christus bij je stond en je gezond maakte. Hij stond hier bij je bed, en je rees op, knielde aan zijn voeten en zag hem aan. Denk eens! je zag hem a a n. O, als dat eens wáár kon zijn!«

Hetty's gefluister ging over in een onderdrukten snik. En Salomon zuchtte.

»Dat zal wel nooit gebeuren, Hetty,« zei hij weemoedig; »ik zal nooit kunnen zien, nooit!« En hij schudde droevig zijn hoofd in de duisternis van den nacht. Voor hem maakte het geen verschil, of het dag was of nacht.

Hetty sloop weer naar bed, en sliep weldra in. Maar de arme knaap lag nog lang wakker. Hij peinsde over den Heere Jezus Christus, van wien Hetty hem alles verteld had, wat zij wist. »Had ik t o e n maar geleefd!« zuchtte de misdeelde jongen. »Of hij goed was of slecht, gelijk de menschen zeggen: als hij mij maar beter had gemaakt! Ik zou hem mijn leven lang dankbaar zijn geweest en hem hebben liefgehad en gediend.« Hij wendde zich om op zijn matras en poogde te slapen. Maar de morgenschemering brak aan, eer de slaap, die vriendelijke vertrooster, zijn blinde oogen sloot.

VII.

DE VERWORVEN SCHAT.

Dagen, weken, maanden volgden elkander op. De plaat uit den boekwinkel was verdwenen, blijkbaar was zij verkocht. De plaats waar zij gehangen had was door iets anders ingenomen. Zoo dikwijls Hetty den winkel voorbijkwam, keek ze met een zekeren weemoed naar de plek.

Ze had nog geen bijbel kunnen machtig worden. Hoe zou ze ook? Van het geld, hetwelk ze op straat ontving, kon ze zooveel niet afhouden, zonder dat grootmoeder het merkte. En Hetty was vast besloten, dat, wanneer ze ooit een bijbel in handen kreeg, niemand van dat bezit kennis zou dragen. Ze zou hem wegstoppen voor aller oogen. Ze was begonnen de geldstukjes te sparen, die vriendelijke voorbijgangers haar af en toe eens extra gaven. Wanneer ze genoeg bij elkaar had, dacht ze in 't eind hiervoor een bijbel te koopen. Maar 't ging langzaam, heel langzaam. En 't zou een heelen tijd duren, eer ze zóoveel bijeen had, dat ze er aan denken kon naar den prijs te vragen. Ze had het Salomon beloofd. De arme jongen was zóó begeerig naar den inhoud van het boek, dat hij van zijn kant zich ook een offer getrooste. Hij had Hetty voorgesteld geen extra versnaperingen meer voor hem te koopen, totdat zij den bijbel machtig kon worden. Zoo spaarde Salomon dus ook en hielp hij mee tot het verkrijgen van den schat. Maar naarmate de tijd verliep en zij de plaat niet meer zag, was het

of de indruk van al het gehoorde voor Hetty begon te verflauwen. Wel legde zij het geld op zijde en af en toe dacht ze nog wel eens nà ook. Maar de afleiding, die het verkeer op straat haar dagelijks gaf, nam haar al meer en meer in beslag. Dit was echter niet het geval met Salomon. In de lange uren van eenzaamheid en duisternis, begon het beeld van den Christus, hetwelk Hetty hem geteekend had, steeds meer helderheid voor zijn geest te verkrijgen. De knaap had nu iets waar hij over nadenken kon. Steeds peinsde hij over die ééne zaak. Hij was volstrekt niet teleurgesteld of ontevreden, wanneer Hetty niets voor hem meebracht. Integendeel; de gedachte, dat die opoffering er toe bijdroeg den begeerden schat te verwerven, vervulde hem met vreugde. Hij begreep zeer goed, indien Hetty er in slaagde dien te koopen, dat hij dan verborgen moest worden gehouden. Vrouw Spronger zou hem anders zeker afnemen. Hij bemerkte, dat Hetty in den laatsten tijd niet meer zoo verlangend was naar het kostbaar bezit en daarom vuurde hij haar aan.

»O Hetty!« zeide hij op zekeren avond, toen vrouw Spronger bij een buurvrouw op visite was, »wat verlang ik er naar, dat gij den bijbel zult kunnen koopen. Ik wilde toch zóó heel graag meer weten van dien koning, die door ons volk verworpen werd, en die toch zooveel goed deed. Zoudt gij nog geen geld genoeg bij elkaar hebben?« vroeg hij aarzelend.

Hetty haalde het kleine pakje te voorschijn, waarin zij het geld opspaarde en begon haar bijeenvergaarden schat eens na te zien. Daar waren een paar dubbeltjes, een kwartje en ook een stuivertje. Want Hetty had al haar koperstukken omgezet in zilvergeld.

»Ik zal van de week eens naar de markt gaan

en opletten of ik in het boekenstalletje ook een bijbel zie staan,« zei ze. »Ik weet niet hoeveel hij kost, maar ik zal het probeeren. Ik heb reeds aardig wat, misschien is het genoeg. Maar,« peinsde ze overluid, »als Jaap Cohen mij maar een bijbel verkoopen wil. Misschien wil hij dat niet doen, omdat ik een Jodin ben. Mogelijk verkoopt hij hem alleen aan de Christenen.«

Dat was een nieuw bezwaar. Hetty veronderstelde, dat zulk een kostbare schat, als zij dien nieuw kocht in den winkel, verre haar geldelijk bezit zou overtreffen. Want zulk een kostbaar boek zou wel heel, heel veel kosten. Maar in elk geval, zij beloofde Salomon er nog diezelfde week op uit te gaan. Salomon van zijn kant beloofde het boek in bewaring te zullen nemen onder zijn matras, wanneer Hetty het maar eenmaal in haar bezit had. De geheele week dacht Hetty aan het koopen van het boek. Zij stond dikwijls stil voor een of anderen boekwinkel en keek dan aandachtig naar de uitstallkast. Zij wilde weten of er zich ook een bijbel in bevond. Maar tot op heden had zij er geen gezien. Nu was het Zaterdagavond, de Sabbat was om. Vrouw Spronger was naar de markt gegaan en stond achter een kar met kool. Het was druk, heel druk op de Zaterdagavondmarkt. Hetty had voor Salomon iets lekkers willen halen, maar de knaap had het geweigerd. Koortsachtig verlangde hij naar het oogenblik, dat Hetty op haar boodschap zou uitgaan. Als ze eens een bijbel meebracht!

»Ik zal dadelijk thuishkomen, zoodra ik hem heb,« zei ze bemoedigend. »Ik zal dan ook een paar kaarsen medebrengen; als er ten minste nog wat geld van overschiet. Dan kan ik je voorlezen, en behoeft grootmoe er niets van te merken. Anders zou ze maar brommen, dat ik zooveel olie verbrand.«

Dus nam Hetty haastig afscheid van Salomon, met de belofte zoo spoedig mogelijk thuis te komen. Wat verheugde zich die blinde, Joodsche knaap, nu eindelijk het oogenblik daar was, dat Hetty den kostbaren schat zou trachten te koopen. De tijd viel hem thans heel lang. Af en toe sprak hij liefkoozend tot Maus, die zich dicht tegen hem aanvlijde en zijn gezicht en handen likte.

Onderwijl spoedde Hetty zich voort. Ze maakte een omweg op de markt, om buiten het gezicht van haar grootmoeder te blijven. Toen liep ze achter de kramen om. Aan het einde van de markt, op het Waterlooplein, stond het boekenstalletje van Jacob Cohen. Hetty wachtte een geschikt oogenblik af, waarop Jacob in beslag zou worden genomen door koopers. Eindelijk bleef een kleine drom menschen voor zijn tent naar de boeken staan kijken. Jacob onderhield zich met hen. Toen waagde Hetty het zich onder de kijkers te voegen. Met groote inspanning gleed haar blik over de titels der verschillende boeken. Zij wist, dat het woord »Bijbel« meest in groote en duidelijke, vergulde letters, op den rug gedrukt stond. Maar ze zag er geen onder al de boeken, die in de tent lagen. Er was geen tweede boekenstalletje. Dus besloot Hetty door te loopen, naar de Nieuwmarkt. Daar had ze meer kans van slagen. Ze zag er tegen op zonder bijbel bij Salomon terug te komen. Daarom liep ze haastig verder. En ja, daar in een groote tent, waar een menigte boeken lagen uitgestald, zou ze gelukkiger zijn. Ook kende ze den koopman niet, en dat was beter. Jacob Cohen kon het eens aan haar grootmoeder of aan Santje Croos verklappen; wie weet! Maar hoe ze ook speurde, ze zag geen enkel boek, waar »Bijbel« op stond. Wel zag ze eens een klein boek, waarop in heldere letters gedrukt stond:

Nieuw Testament. Kon dat boek der christenen hetzelfde zijn als een bijbel? Langzaam en met nadruk las ze halffluid den titel. Toen keek ze op. Een dikke, reeds bejaarde juffrouw met een vriendelijk gezicht stond nevens haar. Zij hield een prentenboekje in de hand.

»Weet je soms niet, wat een Nieuw Testament is?« vroeg ze aan Hetty. »Dat woord bevat een grooten schat, omdat het ons den eenigen weg wijst om in den hemel te komen.«

»Welken weg?« vroeg Hetty onwillekeurig.

»Die weg is de Heere Jezus Christus, onze dierbare Zaligmaker, die gezegd heeft: »Ik ben de weg en de waarheid, en het leven.«

»O!« zei Hetty met vuur, »dan moet ik dat boek hebben, want dat is net als de bijbel.«

»Zeker,« zei de juffrouw, »is het een bijbel.«

»O, maar hij zal wel heel duur zijn,« zei Hetty bedrukt.

»Wil ik het eens vragen?« zei de juffrouw. »Mij zal hij niet afzetten; jij hebt daar meer kans op.« En toen, haar stem verheffend: »Hei, koopman! hoeveel kost dat Nieuwe Testamentje?«

»Tachtig centjes maar,« zei de oude man, »tachtig centjes!«

»Loop heen,« zei de juffrouw, »veertig en geen cent meer, versta je?«

»Vijftig en niks minder,« zei de Jood. »Zel ik hier staan op de markt en legge er geld op toe? Nah! Wat denk je? Wat wil je? wat...«

»Kom, kom,« zei de juffrouw, »maak zooveel praatjes niet, man! Vijf en veertig cent, hoor je, en geen cent meer. Daar! Ik neem dit prentenboekje er ook bij, en anders koop ik niets.«

»Nah, als het niet anders kan, neem dan maar weg,« zei de Jood, die graag verkoopen wilde.

De juffrouw kocht nu beide en betaalde. Hetty gaf haar met vreugd de vijf en veertig cent. Zij bedankte haar vriendelijk en liet het kostbare bijbeltje in haar zak glijden. Toen spoedde zij zich heen. De juffrouw verdween onder de menigte. Nu nog een paar kaarsen gekocht. En toen had ze nog wat geld overgehouden ook. Dus, wat lekkers voor Salomon! Ze ging haastig langs een koekkraam en kocht een dik stuk koek met sucade en suikerklontjes. En daarna spoedde zij zich verheugd en opgewonden naar huis. De kostbare schat was eindelijk in haar bezit. Wat zou Salomon blij zijn!

VIII.

WAKENDE WACHTERS.

Hetty werd met een juichkreet door Salomon begroet. En nimmer werd eenig geschenk of bezit met zulk een opgetogenheid aanvaard, als door deze beide Israëlietische kinderen het door hun volk verboden boek. Hetty had een kaars aangestoken en zette deze in een oude flesch op een stoel, die bij Salomons ledikant stond. Er behoorde eenig beleid toe om de flesch zóó te plaatsen, dat zij geen gevaar liep van omvallen. Want als ze maar één druppeltje kaarsvet morste, zou grootmoeder het zien. Toen de kaars goed stond, knielde Hetty voor den stoel neder bij Salomons bed. Zij had hem den koek gegeven, om dien onder de hand op te eten,

nadat ze er voor zichzelf een klein stukje afgenomen had.

Nu begon ze te lezen. Hetty las moeilijk en langzaam. Des te duidelijker was het voor Salomon, want nu kon hij haar goed volgen. Ze begon met het begin, het Heilig Evangelie naar de beschrijving van Mattheüs, het eerste hoofdstuk. Ze las voort, totdat de oude klok, die achter de deur hing, halftwaalf wees. Nu zou grootmoeder spoedig thuis komen. Vermoeid van het lezen sloot Hetty het boek. Toen blies ze voorzichtig de kaars uit. Ze rolde het overschot in een stuk papier en duwde het diep in haar zak. Ze ontstak het kleine olielampje, dat slechts flauw de kamer verlichtte. Salomon nam het kostbare boek in bewaring. Hij borg het zorgvuldig onder zijn hoofdkussen, nadat Hetty het in een stevig papier had gepakt. Toen wenschte Hetty Salomon goeden nacht, zette de koffie voor haar grootmoeder op een komfoor met vuur en zocht haar eigen legerstede op. Het duurde niet lang, of zij sliep. Toen vrouw Spronger om twaalf uur haar woning binnentrad, was alleen Salomon nog wakker. Hij durfde niet te gaan slapen met den schat onder zijn kussen, alvorens de oude vrouw goed en wel sliep.

Sedert Salomon zich in het bezit wist van het begeerde boek, voelde hij zich niet meer zoo eenzaam als vroeger in de uren, dat hij alleen lag. De woorden, die Hetty hem had voorgelezen, riepen beelden op voor zijn geest, die hij nimmer te voren had aanschouwd. Was zijn lichamelijk oog verduisterd, zijn ziel zag klaar en helder. Uit dien zwarten nacht werd de dageraad van een nieuw leven geboren. Hetty kon niet geregeld elken dag voor hem lezen. Dat kon slechts plaats hebben bij grootmoeders afwezigheid. Maar als zij maar even kon, zocht

zij een uurtje uit te winnen om zooveel eerder thuis te zijn. Naarmate zij vorderde in het Evangelie, werd ook háár belangstelling meer en meer levendig. Salomon luisterde met een waren zielehonger. Zij had reeds verscheidene hoofdstukken gelezen. Nu was ze aan de geschiedenis van de wonderen, die Jezus deed. Zij las van den blindgeborene, die ziende werd. Plotseling hield zij op, legde het boek neer en barstte in tranen uit.

»O Sally,« riep ze uit, »hoe goed was Hij! Denk toch eens aan! Ach, waarom is Hij niet meer hier? Dan zou ik je in mijn armen tot Hem brengen. Want immers al die menschen deden zoo met hun zieken. Zij brachten ze zelfs des avonds, staat er, en Hij genas ze allen. Allen! Ach, waarom is Hij weg, zoodat wij Hem niet meer kunnen zien?«

Salomon staarde met zijn blinde oogen in de richting, waar Hetty zat.

»Schrei niet om mij, Hetty-lief,« zeide hij. »Ik heb een gevoel, alsof Hij hier dicht bij mij is en ons ziet, alsof Hij van ons weet en aan ons denkt. Ik weet niet, hoe het komt, maar ik voel me nooit meer alleen, sinds gij mij het eerst van Hem verteldet. Ik geloof, dat dit komt, doordat ik Hem al meer en meer liefkrijg. Ja, ik heb Hem lief,« riep de knaap met vuur uit. »Hij is goed, o zoo goed!«

»Ja, maar Sally,« zei Hetty, »wat geeft het ons, of Hij al zoolang geleden die andere menschen genezen heeft, als gij blind en ongelukkig moet blijven. Ik vind het nog veel erger, nu ik weet, dat Hij dat alles doen kan en heeft gedaan, en dat Hij nu weg is. Wij kunnen Hem immers toch niet zien, en naar ons kan Hij nu niet komen.«

Zóó spraken de kinderen te zamen menigmaal in de eenzame uren, waarin zij Gods woord lazen. Hetty peinsde er over op straat, wanneer zij met

haar bloemen ventte. En zij wist, dat Salomon er thuis aan dacht. Steeds werd het boek zorgvuldig weggestopt, verborgen voor grootmoeders blik. Eens had Hetty deze woorden des Heilands gelezen omtrent de kleinen, die in hem gelooven: »Ik zeg u, dat hun engelen altijd zien het aangezicht mijns Vaders, die in de hemelen is.« Die woorden waren haar steeds bijgebleven, en ook Salomon herhaalde ze gedurig. Engelen, die waken over de kleinen, dus ook over de kinderen, en over allen die Hem liefhebben. Dat zijn dus »wakende wachters« zeide de knaap. En die »wakende wachters« omringden hen in de uren, waarin ze te zamen waren in Jezus' Naam. En Hij, die gesproken heeft: »Zoo waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn naam, daar ben Ik in het midden,« Hij zelf, de liefdevolle, levende Heiland, was dáár en vervulde die donkere kelderkamer met Zijn tegenwoordigheid. Licht en vreugde daalden neder in de ziel van dien armen, misdeelden knaap. Liefde en een groot verlangen om steeds meer omtrent Hem te weten maakten zich van Salomon meester. Toen Hetty las in Mattheüs 19, hoe de Heere Jezus de kinderen in Zijn armen nam, hen omhelsde en hen zegende, met de toezegging van het koninkrijk der hemelen, toen zwol het hart der beide kinderen en gloeide van liefde voor Hem. Bittere tranen schreiden zij te zamen om Zijn bloedig, vreeslijk lijden in Gethsemané en op Golgotha. Salomon balde zijn kleine vuist, zijn ademhaling ging zwaar, toen hij hoorde, hoe het Joodsche volk Hem mishandelde en liet mishandelen door Romeinsche soldaten. Zijn hart brandde van genegenheid voor Jozef van Arimathéa en Nicodémus, die den Heiland in Zijn dood liefderijk verzorgden. Maar toen Hetty las van de opstanding, toen beving een heilige vrees hem. En

vol aanbidding riep de knaap uit het diepst zijner ziel met den Romeinschen Hoofdman uit: »Ja, waarlijk, deze is Gods Zoon!« En wanneer zoo de kinderen hongerende het brood des levens aten, behoedden wakende wachters hen voor bespiedende blikken en voor stoornissen. Zoo gingen dagen en weken voorbij, totdat het Kerstfeest werd.

IX.

EEN ONTMOETING OP STRAAT.

»Nu,« zei juffrouw Jansen, terwijl ze haar huis-kamer binnentrad op dien bewusten Zaterdagavond, toen zij voor Hetty het Nieuw Testament had gekocht, »dat zal me wel geen tweemaal gebeuren, denk ik.«

De aangesprokene was haar echtgenoot, die met een sigaar in den mond bij de kachel de courant zat te lezen. Hij keek van zijn nieuwsblad op en zag zijn vrouw onderzoekend aan.

»Ja,« zei de juffrouw, hoed en mantel nederlegend op een stoel, »verbeeld je eens! Een klein Israëlietisch meisje, dat een Nieuw Testamentje kocht op de markt. Ik liep daar eens over op den terugweg van mijn boodschappen naar huis, en bedacht, dat ik onzen Robbie een prentenboekje had beloofd. Nu keek ik daarom dus even naar de uitstalling op de Nieuwmarkt. En daar zag ik een Jodinetje naast mij staan, dat naar een bijbeltje zocht. Hoe vind je 't? Het heeft mij zóó getroffen, dat ik er

onderweg al maar over moest denken. 't Spijt me toch, dat ik niet aan het kind gevraagd heb, hoe ze heet, en waar ze woont. Er moet iets bijzonders met dat meisje zijn, hoe zou ze er anders toe komen om een bijbeltje te willen koopen?»

»Och,« zei haar man, »misschien leek ze alleen maar op een Israëlietisch meisje, terwijl ze 't in waarheid toch niet was. Er zijn meer kinderen, wier donker uiterlijk ons dat maar doet denken. 't Is zoo onwaarschijnlijk, dat een Jodinetje een Nieuw Testamentje zou koopen, en dan nog wel op de markt.«

»En ik zeg je, dat ik goed gezien heb en dat het wel degelijk een Jodinetje was,« zei de juffrouw eenigszins geraakt, nu haar man in twijfel trok hetgeen zij vertelde. »Ik kan best onderscheiden tusschen een donkeroogig christenmeisje en een Jodin. 't Spijt me verschrikkelijk, dat ik haar zóó uit het oog heb verloren. Wie weet, welk een geschiedenis het arme kind wel heeft. Er moet een oorzaak zijn, waardoor ze er toe kwam, een bijbeltje te koopen.«

Juffrouw Jansen zweeg nu en haar man keerde tot zijn courant terug. Toch bleef zij aldoor over het geval nadenken, het wilde haar maar niet loslaten. Als ze naar de kast ging om de koffiekan te krijgen; als ze zich in haar gezellige, echt burgerlijke huiskamer tusschen de portretjes harer kinderen bewoog, zag zij Hetty's gezichtje ook daartusschen. Ze zag nog duidelijk den verlangenden blik uit de groote, donkere oogen en hoorde de dankbetuiging van het kind.

»Ik wou, dat ik haar gevolgd was,« peinsde ze in zichzelf. »Ik kan het mijzelve maar niet vergeven, dat ik haar zoo in eens liet gaan.«

En toen, er steeds verder op doordenkende, speet

het haar dubbel, dat zij de gelegenheid om een goed zaad te strooien in een blijkbaar ontvankelijken bodem, zoo maar voorbij had laten gaan. Want juffrouw Jansen was een Christin. En dat niet slechts in naam, zij wist zich een kind van God. Zij wist, dat haar zonden haar vergeven waren; dat haar schuld was uitgedelgd door het bloed van Jezus Christus, hetwelk van alle zonden reinigt en dat zij uit genade eens den hemel zou binnegaan. Maar het bewustzijn der groote genade, haar bewezen, maakte haar begeerig en verlangend, ook anderen voor den Zaligmaker te winnen. En nu, in dit bijzondere geval, had ze de gelegenheid bijna ongebruikt laten voorbijgaan. Zij deed zichzelf de bitterste verwijten omtrent haar achteloosheid. Haar man, die, hoewel een Christen in naam, zich om het heil van zijn ziel niet veel bekommerde, begreep haar niet. Hij behoorde tot die zekere onverschillige naam-christenen, waarvan in de Openbaring gesproken wordt, als de Heere tot de Laodecensen zegt: »Och, of gij koud waart of heet! Maar omdat gij lauw zijt, zal Ik u uit Mijn mond spuwen.«

Toen juffrouw Jansen dien avond te bed lag, dacht zij gedurig aan Hetty. Zij had al haar kinderen, vóór zij zich ter ruste begaf, nog eens met moederlijke zorg toegedekt en gekust, en nu kon zij maar niet nalaten, aan dat bleeke gezichtje te denken, met die donkere oogen, die haar zoo dankbaar hadden aangezien. »Ik moet haar terug zien,« peinsde ze; »het kan mij niet schelen, hoe dikwijls ik er om loopen zal, maar ik moet haar uitvinden.« En met dit besluit, hetwelk zij ook in haar avondgebed opnam, sliep de goede vrouw in.

En terwijl moeder Jansen in haar bed aan Hetty dacht lag deze met haar verworven schat geknield voor Salomons bed. Had de goedgehartige

vrouw dat tafereeltje eens kunnen gadeslaan op het oogeblik, dat zij haar hart tot God verhief!

Juffrouw Jansen was niet iemand, die maar plannen maakte, zonder die ten uitvoer te brengen. Haar weg, wanneer zij boodschappen deed, voerde haar dikwijls langs de Nieuwmarkt. Steeds keek zij dan met onderzoekenden, speurenden blik rond, of ze ook een glimp van Hetty gewaar werd. Maar hoe ze ook zocht, weken gingen voorbij, waarin al haar zoeken vergeefs was. Tot eens op een namiddag! 't Was echter niet op de markt, noch in de nabijheid daarvan. 't Liep tegen het Kerstfeest. Juffrouw Jansen was uitgegaan, ten einde in de stad eenige kerstgeschenken te koopen voor haar kinderen. 't Was een heldere, vriezende dag. De sneeuw kraakte onder haar voeten, toen zij met haar kleinen Robbert aan de hand op den Dam uit de tram stapte. Ze was van zins den Nieuwendijk in te slaan om de winkels te bezien. Op dat oogeblik dacht ze niet aan Hetty. De drukte om haar heen vroeg al haar oplettendheid, wilde zij tenminste met haar kleinen jongen niet omver gelooopen of gereden worden.

Met een zucht van verlichting, dat ze eindelijk goed en wel met haar kleinen jongen den overkant had bereikt, stapte ze den Nieuwendijk op. Ze bevond zich in de aangename stemming, het er nu meteen eens van te kunnen nemen en naar hartelust te winkelen. De kleine jongen trok haar voort; hij juichte luid over al het moois, dat hij zag uitgestald in de winkelkasten.

»O, kijk eens, moeder! Kijk toch eens, wat een mooi hobbelpaard.« En hij dwong zijn moeder nu om voor het raam te blijven staan. Zij keek er een oogeblik naar en zag toen plotseling op. Naast het kind stond Hetty met haar mandje aan den arm.

Er lagen nog een paar tuiltjes viooltjes in. Zij bood ze de juffrouw te koop aan. Verbaasd staarde deze het meisje aan. Ja, 't was toch heusch hetzelfde meisje. Een blos kleurde haar gelaat, zoo verrast was ze.

»Gij zijt het meisje, dat een tijdje geleden op de Nieuwmarkt dat Nieuwe Testamentje kocht, is het niet?« vroeg ze.

Hetty antwoordde toestemmend. Ook zij was verblijd over de ontmoeting. Het ronde, goedhartige gelaat der brave vrouw wekte een aangename herinnering bij Hetty op.

»En hebt ge er al in gelezen? Ik denk wel van ja,« ging de spreekster voort.

»O ja!« zei Hetty, »al van den eersten avond af, dat ik het gekocht heb. Ik heb er dadelijk Salomon uit voorgelezen. Hij was zoo blij, toen ik er mee thuiskwam; dat weet u niet half. Ziet u, ik had hem er al een en ander van verteld, wat ik er van wist, en nu wilde hij zoo graag alles weten.«

»Maar gij zijt toch een Israëlietisch meisje, nietwaar?« onderzocht de juffrouw thans nauwkeurig, haar scherp opnemende. Hetty knikte toestemmend.

»Hoe kwaamt gij er dan toe, een Nieuw Testamentje te koopen, mijn kind?« zei de vrouw. »Dat boek behoort onder uw volk toch niet thuis?«

En nu vertelde Hetty haar, wat de aanleiding daartoe geweest was, inzonderheid ook het gesprek, hetwelk zij met den boekhandelaar had gehad. En daarna haar verlangen naar het bezit van een Bijbel. Zij vertelde ook alles omtrent Salomon. Hoe de knaap in zijn deerniswekkenden toestand vreugde en troost vond bij de lezing van het Woord; hoe begeerig hij luisterde naar de verhalen van Jezus' omwandeling op aarde en Zijn wondermacht. Onder

dit gesprek was juffrouw Jansen met haar kleinen jongen aan de hand en Hetty naast zich onwillekeurig doorgelopen. Ze had een zijstraatje ingeslagen, dat op het Damrak uitkwam. Hier op de kleine steentjes was het rustiger loopen, hier konden zij ongehinderd met elkander spreken. Met belangstelling informeerde juffrouw Jansen verder naar Salomon. Haar moederhart leed bij de schildering van zijn ongelukkigen toestand. In stilte besloot ze zich het lot van het arme kind aan te trekken. Ze stelde zich haar eigen kinderen voor, alle zes gezond, recht van lijf en leden, in het volle genot van al hun zintuigen. En dan dat schaap daarginds, zonder vader en moeder, zoo ongelukkig en alleen, overgelaten aan de barmhartigheid van vreemden!

»Kan ik je kleinen vriend niet eens opzoeken?« vroeg ze eindelijk. »Dan wil ik komen, als gij thuis zijt. Zeg maar wanneer. Misschien dat ik wel iets heb, dat hem plezier zal doen. Zeg mij maar waar gij woont, en hoe gij heet, beste kind!«

Hetty noemde haar naam en gaf haar adres op. Zij zeide, dat zij het heel prettig zou vinden, als de juffrouw eens naar Salomon kwam kijken. In stilte dacht zij, welk een genoegen dit Salomon zou doen.

»Maar kom dan als 't u belieft, als ik alleen thuis ben,« zeide ze; »als grootmoeder er nog niet is. Als u zegt, hoe laat u komt, zal ik zorgen thuis te zijn, want er is niemand die u anders de deur kan opendoen, weet u.«

Zij overlegden te zamen dat de bezoeker den volgenden dag omstreeks vier uur komen zou. Hetty zou Salomon van haar komst verwittigen en er haar grootmoeder buiten laten. Instinctmatig gevoelde zij, dat dit beter was. Want stond het voorgenomen bezoek niet in verband met den koop van het

Nieuwe Testament? Met een verheugd hart nam zij afscheid van de juffrouw. Zij spoedde zich nu schielijk naar huis, om Salomon het groote nieuws mede te deelen. Hij zou bezoek krijgen! Dat was nog nooit gebeurd. Want zelfs Santje Croos kwam nooit bij grootmoeder over den drempel, hoezeer zij ook met het lot van den armen jongen begaan was. Grootmoeder duldde geen vreemden in haar huis.

Juffrouw Jansen ondernam den terugtocht naar haar woning met een blij hart. Ze dacht er over wat haar man wel zeggen zou, als hij hoorde dat zij in 't eind het Joodsche meisje toch nog gevonden had. Zij gunde zich thans geen tijd meer om te winkelen. In 't voorbijgaan kocht ze een bal voor Robert, om hem tevreden te stellen. Toen stapte ze haastig op den Dam weer in de tram. Morgen zou ze haar bezoek gaan afleggen.

X.

DE ONGEWONE GEBEURTENIS.

Den volgenden middag haastte Hetty zich vroeg naar huis. Zij had tegen mindere waarde haar overige bloemen van de hand gedaan aan een ander meisje. Wie weet, als de juffrouw eens voor de deur stond! En grootmoeder mocht er niets van weten. Dus moest de bezoeker verdwenen zijn, als de oude vrouw thuis kwam. Hoe dichtert Hetty

bij huis kwam, hoe vlugger ze liep. Eindelijk sloeg ze den hoek om. Neen, er stond niemand voor de deur. Echter vond zij Salomon in zenuwachtige spanning. De dag was hem zoo lang gevallen in het vooruitzicht der ongewone gebeurtenis.

»O Hetty!« riep hij, »wat ben ik blij, dat gij er zijt! Ik vreesde zoo iederen keer, dat de juffrouw aan zou kloppen.«

Want, hoewel het oude onderhuis een bel bezat, was deze zoo verroest, dat er geen beweging in te krijgen was. Ze was ook zooveel jaren in onbruik geweest. Een brievenbesteller kwam er nooit aan de deur, ook geen bakker of slager. Bovendien zou Salomon zijn bezoek niet hebben kunnen opendoen. Hij kon niet eens zonder hulp van zijn bed afkomen. Zijn ledematen weigerden allen dienst. En nu was hij zoo beangst geweest, dat de bezoeker zou komen, terwijl Hetty afwezig was, en dan weer teleurgesteld zou weggaan. Maar nu Hetty thuis was, nu was hij gerust.

Hetty begon dadelijk het vertrek zoo goed mogelijk op te knappen. Toen ging ze haar handen wasschen onder de kraan en kamde haar haren ordelijk bijeen. Ook deed ze haar Sabbatsschoort voor. Nu wachtte ze in spanning op de komst der juffrouw. Precies om vier uur, den afgesproken tijd, vernam Hetty's oor een gerammel aan de schel, die echter niet over ging.

»Daar is zij, Sally!« riep ze uit, en vloog naar de deur. Daar stond de juffrouw, nu echter zonder haar kleinen Robbert. In haar hand droeg ze een goedgevuld mandje. Haar gelaat was een en al zonneshijn, nu ze Hetty thuis trof.

»Zijt gij alleen thuis, is uw grootmoeder er ook?« was haar eerste vraag. Hetty haastte zich te zeggen, dat zij zich alleen bevond met Salomon. Nu daalde

juffrouw Jansen achter Hetty het trapje af en volgde haar naar het einde der gang. Hetty opende de deur van het vertrek en liet haar bezoeker binnen. Het kostte de juffrouw eenige moeite, Salomon in die donkere ruimte terstond te ontdekken. Maar toen zij hem zag, uitte zij een kreet van deernis en mededoogen. Zij trad op hem toe en nam plaats in den leuningstoel, dien Hetty bij het ledikantje zette. Een traan van deernis welde op in haar oog, toen zij in de oogen van den blinden jongen staarde. In het eerst vermocht zij niet te spreken, de aandoening belette het haar.

»Mijn arm kind,« zei ze eindelijk, »mijn arme, arme jongen!« Een zachte glimlach gleed over Salomons bleek gezicht. Nooit had hij zulk een toon van echt, diep medelijden vernomen.

»Hebt gij geen pijn en zijt gij niet erg vermoeid door 'dat liggen in ééne houding?« vroeg ze.

»Op het oogenblik heb ik geen pijn, soms wel, maar dat is het ergste niet. Ik wilde, dat ik zien kon. Ik zou u zoo gaarne zien,« ging Salomon voort. »Hetty zegt, dat gij er vriendelijk uitziet. Zij vindt het aangenaam u aan te zien. Zij heeft mij verteld, dat u het waart, die het bijbeltje voor haar kocht op de markt en dat zij het anders stellig niet voor zoo weinig zou hebben gekregen.«

»Dus gij hebt over mij gesproken?« zei de juffrouw opgewekt. »Nu, ik heb ook veel aan u gedacht. In het eerst alleen maar aan uw kleine vriendin; maar sinds zij mij gisteren van u vertelde, zijt gij geen oogenblik uit mijn gedachten geweest. De goede Herder, die Zijn schapen alle bijeenvergadert, waakt ook over de lammeren. Hij is het, die mij hier heen zond. Hij heeft het zoo bestierd, dat ik ten tweeden male Hetty ontmoette op straat. Gij weet wel, mijn jongen, wie de goede

Herder is, nietwaar? Uw Nieuw Testamentje heeft het u verteld.»

«Ik denk Jezus Christus,» zeide Salomon zacht.

»Juist, ik zal u straks eens voorlezen uit uw bijbeltje, wat Hij zelf daaromtrent zegt. Maar nu wil ik u eerst eens een kleine versnapering geven, die u wel smaken zal, wil ik hopen.«

En nu opende de vriendelijke bezoeker haar mandje. Zij haalde er koek, druiven en krentenbrood uit.

»Zie zoo,« zeide ze, terwijl ze alles op de deken uitspreidde, opdat Salomon het betasten kon, »zie nu eens hier. Waar denkt ge, dat ge 't meeste lust in hebt op 't oogentlik?«

Zij riep Hetty ook en spoorde de kinderen aan, dat ze er van nemen zouden. Zij vond er genoeg in ze te zien eten. Haar vol, rond aangezicht glansde van genot. Twee Joodsche kinderen, kinderen van hetzelfde volk, waaruit de Zaligmaker geboren was! Waren het tijdens Zijn omwandeling op aarde geen Joodsche kleinen geweest, die Hij in Zijn armen genomen en gezegend had? En had hij ook niet aan de kinderen uit het oude volk gezegd: »Zoo wie een van deze kleinen te drinken geeft, hij zal zijn loon geenszins verliezen?«

Toen de kinderen een en ander genuttigd hadden, pakte Hetty het overgeblevene in een courant. Salomon bergde dat, als naar gewoonte, tot nadere gelegenheid onder zijn bed. En nu begon de bezoeker met hen te spreken over de eeuwige dingen. Zij vertelde van den Zaligmaker, die Zijn bloed stortte om zondaren den hemel te verwerven. Hoe Hij de ware Messias was, de zoolang begeerde en beloofde, naar wien de Vaderen hadden uitgezien. Hoe Hij het groote zoenoffer was, bestemd om de zonden zijns volks te verzoenen en hoe Hij daartoe

vrijwillig in de wereld kwam, armoede en schande verkiezende boven aardsche grootheid en macht. En hoe Zijn volk hem uitwierp, omdat zij een aardschen vorst begeerden en Hem niet erkenden. Toen, vreezende dat de oude vrouw onverwacht thuis mocht komen, stond ze op, om heen te gaan. Evenwel met de belofte, spoedig nog eens terug te komen. Zij nam een hartelijk afscheid, inzonderheid van Salomon. Zij sprak hem nog woorden van troost en opbeuring toe, hem heenwijzende naar den grooten Geneesmeester, die vol ontferming is en mededoogen. Daarna ging zij heen.

»Gij moet mij ook eens komen opzoeken, mijn kind,« zei ze tot Hetty, toen deze haar uitliet. »Zie, ik heb mijn adres voor u op een kaartje geschreven. Kom maar eens bij mij, wanneer gij kunt; het zal mij groot genoegen doen. En als er eens iets met uw vriendje is, kunt gij het mij ook komen zeggen. Gij weet nu, waar gij mij vinden kunt.« Toen vertrok zij.

Nauwelijks was juffrouw Jansen den hoek der straat omgeslagen, toen vrouw Spronger van de andere zijde huiswaarts keerde. Hetty bevond zich reeds weer bij Salomon. Zij had snel den leunstoel harer grootmoeder weer op de oude plaats gezet.

»O Hetty!« riep Salomon uit, toen zij bij hem terugkeerde, »wat was dat een ongewone gebeurtenis. En denk eens aan, zij heeft mij een kus gegeven. Dat heeft niemand nog ooit gedaan dan gij alleen.«

Hij bracht zijn hand aan zijn voorhoofd en voelde naar de plek, met een trilling van welbehagen. Het was het eerste betoon van liefde, een ongewone gebeurtenis in het leven van den knaap.

XI.

HET ALZIEND OOG.

't Was op een Zondagavond. De beide kinderen waren alleen. Vrouw Spronger, die wel eens dienst deed als ziekenoppasster, was uitgehaald. Een straat verder lag een oude vrouw op sterven, bij wie dien nacht gewaakt moest worden. En daar zij geheel alleen woonde, had men om vrouw Spronger gestuurd. Een der burens, die zelve een groot gezin had en dus geen dienst kon verleenen, was haar komen halen. Zodoende hadden Hetty en Salomon het vooruitzicht den geheelen nacht alleen te zijn. Hetty had nu de lamp aangestoken. Zij had van haar spaarpenningen een flesch olie gekocht om haar te vullen. Grootmoeder zou dus bij haar thuiskomst de olie in de kan niet verminderd vinden. Hetty had Salomons bed terdege geschud, opdat de knaap zoo gemakkelijk mogelijk zou liggen. Nu nam ze haar bijbeltje en begon te lezen, woord voor woord met den vinger bijwijzend. Het was Matth. 25, hetwelk zij had opgeslagen. Langzaam en duidelijk las ze eerst de gelijkenis der wijze en dwaze maagden en zoo verder, totdat ze aan het einde van het hoofdstuk kwam, waar de Heiland spreekt van de scheiding tusschen de schapen en de bokken. En zij las: »Dan zal de Koning zeggen tot degenen, die aan zijn rechterhand zijn: »Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling, en gij hebt Mij geher-

bergd ; Ik was naakt, en gij hebt Mij gekleed ; Ik ben krank geweest en gij hebt Mij bezocht ; Ik was in de gevangenis, en gij zijt tot Mij gekomen.« Dan zullen zij zeggen : »Heere, wanneer hebben wij U hongerig gezien, en gespijzigd ? of dorstig en te drinken gegeven ? En wanneer hebben wij U naakt gezien, krank, of in de gevangenis ?« En Hij zal zeggen : »Voorwaar, voorwaar zeg Ik u : Zoo wat gij aan een van deze Mijn minste broeders hebt gedaan, zoo hebt gij dat Mij gedaan.«

Hier hield Hetty op. Zij moest even nadenken.

»Hetty,« zei Salomon, terwijl hij zijn hand op haar arm legde, »ik weet, tot wie Hij zoo spreken zal. Ja zeker zal Hij dat doen. Want was ik niet krank, en is zij niet tot mij gekomen ?«

En terwijl hij dit zeide, kwamen er tranen in zijn blinde oogen.

»Ik ben blij, dat ik dit weet,« ging hij voort, met een vriendelijken glimlach ; »want nu heb ik zekerheid, dat zij eens zal beloofd worden voor hetgeen zij aan mij deed. Gij en ik, wij kunnen het haar niet vergelden, maar de Koning zal het doen. Alleenlijk,« ging Salomon aarzelend voort, »ik hoop, dat hij in mij een der Zijnen zal erkennen. Hij zegt »een Mijner minste broeders.« En ik ben wel de allerminste. Denk maar eens : gebrekkig, blind en doodarm, zelfs zonder een eigen thuis. Is er wel iemand, die armer en minder is dan ik ?«

»Neen,« zei Hetty beslist. »Of ja, eigenlijk toch wel. Want Hij zelf was op aarde nog veel armer. Hij had maar een kribbe tot wieg en werd geboren in een stal. Hij had later niet eens een thuis. Want zooals juffrouw Jansen mij verteld heeft, zeide Hij zelf, niets te hebben waar Hij het hoofd kon nederleggen. Soms sliep Hij in een schip, en 's nachts bleef Hij op de bergen om te

bidden. En toen Hij sterven moest, had Hij geen doodsbed, maar stierf aan het harde, wreede kruis. Hij had vreeselijke wonden, en o zulk een pijn. En toen Hij klaagde over dorst, gaven ze Hem gal te drinken. Gij hebt een bed om op te rusten, en als ge dorst hebt geef ik je water. Wanneer gij erge pijn hebt, zit ik bij je en tracht je te troosten en te helpen. Maar Zijn vrienden verlieten Hem en gaven Hem over aan Zijn wreede beulen. Als men u kwaad deed, zou ik het wel voor je opnemen, wat er ook gebeurde, al sloegen ze mij dood. Maar Hem lieten ze alleen.«

Hetty kon niet voortgaan. Haar stem stokte, haar oogen stonden vol tranen.

Salomon zeide niets, hij was beschaamd. In het diepst van zijn hart voelde hij zich ondankbaar, schuldig, en door Hetty terechtgewezen. Ja, waarlijk, Hetty had gelijk. Hoe goed had hij het dan nog en o hoe vreeselijk had de Heiland geleden.

»Hetty,« zei Salomon na eenig stilzwijgen, »zou Hij waarlijk van mij weten? Ik bedoel, zou Hij mij zien?«

»Ja,« zei Hetty met groote beslistheid. »Hij heeft een alziend oog. Hij kent alle menschen en ziet iedereen. Dat heeft juffrouw Jansen mij gezegd, en ik voel, dat het zoo is. En o Sally! het is een heerlijke troost, dat Hij van ons weet, vindt gij niet? Hij is een groot Koning, ja, de grootste van allen. Grooter zelfs dan koning Salomo. En toch bekommerde Hij zich om de kleinsten en de minsten. Gij weet wel, dat ik je laatst heb voorgelezen, hoe Hij zelf zeide, dat ook de haren van ons hoofd zijn geteld?«

»Ja,« zei Salomon; »maar Hetty, ziet ge, 't is alles zoo veel, zoo groot, zoo wonderlijk, wat ge mij hebt voorgelezen van dien grooten Koning. Ik

moet er dag en nacht over denken en toch raak ik niet uitgedacht. Zou Hij heusch de Messias zijn, dien wij verwachten?»

»Daar denk ik ook dikwijls over,« zei Hetty op gedempten toon. »Maar Sally, als het eenmaal uitkomt, dat Jezus de ware Messias is, die door ons volk verwacht wordt, dan, o dan zal het vreeselijk zijn voor ons allemaal. Omdat ons eigen volk Hem aan het kruis heeft genageld.«

Die gedachte overweldigde Hetty. Ze barstte in tranen uit, boog het hoofd in de handen en schreide lang en hevig. En het alziend oog, het oog van den medelijdenden Hoogepriester, blikte van omhoog neder op het om Zijntwil bedroefde kind.

XII.

HET DAL DER SCHADUWEN.

Hetty werd een trouwe bezoeker van juffrouw Jansen. Het ging altijd in het verborgen, want grootmoeder mocht er niet van weten. Hetty zag hierin niets verkeers. Zij wist wel dat stelen, vloeken, drinken en opzettelijk liegen zonde was en streed tegen Gods geboden. Maar zij besefte, dat het gevaarlijk zou zijn, als zij vrouw Spronger iets van haar omgang met de juffrouw liet vermoeden. Sedert ze vaker bij juffrouw Jansen kwam, werden haar bezoeken bij Santje Croos minder. Dit verdroot Santje, alsook haar ouden vader. Beiden

hielden van Hetty. Haar Sabbatsbezoeken waren steeds een gezellige afleiding voor de winkelierster en den ouden man geweest. Nu, wanneer zij het maar even kon waarnemen, ging zij Santjes winkel voorbij. Dan sloeg zij haastig den hoek der straat om en repte zij zich naar juffrouw Jansens woning. Daar was Hetty geen vreemdelinge meer. De kinderen haalden haar met gejuich in, als zij op Zaterdagmiddag kwam, terwijl zij geen school hadden.

De goede moeder had steeds een of andere versnapering voor het moederlooze kind. Ook werd er altijd nog iets in Hetty's zak gestopt voor Salomon. Zij durfde Hetty vooralsnog geen kleeren te geven, bevreesd als zij was, dat vrouw Spronger ze haar weer afnemen en tevens de bezoeken verbieden zou. Toch beschuldigde haar geweten haar somtijds van oneerlijkheid en achterhoudendheid tegenover de oude vrouw, die niets van dezen omgang vermoedde. Was het haar plicht niet, zelve naar vrouw Spronger toe te gaan? vroeg zij zich af. Moest zij deze de volle waarheid niet vertellen? Mocht zij het kind stijven in haar heimelijke handelwijze?

Zoo dikwijls juffrouw Jansens drukke huishoudelijke bezigheden het haar toelieten, was zij Salomon gaan opzoeken. Altijd echter, wanneer Hetty aanwezig kon zijn. Eens had Salomon haar met nadruk nog eens gevraagd, of Jezus Christus wel waarlijk de Messias was, door zijn volk verwacht en begeerd. Daarop had juffrouw Jansen met groote beslistheid toestemmend geantwoord. En om hem te overtuigen had zij hem later door Hetty een Oud Testament present gedaan, en een leesteecken gelegd bij Jesaja 53. Zij had Hetty aangeraden, dit hoofdstuk van buiten te leeren, en dit ook Salomon te helpen doen.

De kinderen verdiepten zich nu in de verge-

lijking der Schrift, daartoe aangemoedigd en voorgelicht door juffrouw Jansen. De profetieën in het Oude en de vervulling in het Nieuwe Testament. Maar dat onderzoek vorderde tijd en inspanning. Na het lezen en van buiten leeren van Jesaja 53 waren zij er echter beiden van overtuigd, dat de Heere Jezus, die aan het kruis stierf, de ware Messias was, van wien al de profeten gesproken hadden; het Lam, dat geslacht werd tot een verzoening van de geheele wereld, van Joden en heidenen, en waarvan in de Openbaring op zulk een heerlijke wijze gesproken wordt. Langzamerhand kwamen de kinderen tot de volle klaarheid des geloofs. En zoo snelde de tijd met onmerkbare, doch rassche schreden verder.

Er was nu al meer dan een jaar vervlogen, sinds Hetty voor het winkelraam de opstandingsplaat had bewonderd. Zij wist er nu alles van. Zij wist thans de beteekenis van der Christenen Kerstfeest, hun Paaschfeest, hun Goeden Vrijdag en hun Hemelvaartsdag. Zij wist nu ook, waarom Hij uit den dood opstond, en dat Hij nu in heerlijkheid en macht als Koning heerscht aan 's Vaders rechterhand. Het licht was opgegaan in Hetty's jonge ziel. Zij aanbad den Heiland als haar Koning en Messias. Echter was haar overtuiging en geloof tot nog toe een geheim gebleven. Zij had het met niemand gedeeld dan met Salomon. Ook de arme, blinde knaap geloofde in Jezus met zijn gansche ziel; hij had Hem lief en hing Hem aan. O, hoe licht en vroolijk waren thans de lange, donkere dagen voor het eenzame kind. Hij zag, hoewel uitwendig blind, met zijn geestesoog Jezus in al Zijn schoonheid. »Ik wilde, dat ik iets voor Hem vermocht te doen,« fluisterde hij somtijds. »Hij deed zooveel voor mij, ja alles. En toch, wat kan ik doen, ik, die niet eens de be-

schikking heb over mijn ledematen? Soms vrees ik wel eens, dat het mij zal gaan zooals hun, die ter linkerhand gesteld werden. Zeide Hij niet: omdat gij aan een der Mijnen niets gedaan hebt, daarom ken Ik u niet? Het zou vreeselijk zijn, dit uit Zijn mond te moeten hooren in den grooten dag.«

Maar de tijd zou komen, dat de gebrekkige knaap zou worden opgeroepen door den grooten Koning, om dienst te nemen in Zijn legerscharen, want de legerscharen van Koning Jezus bevatten ook een afdeling van blinden, kreupelen en verminkten; van zwakke kinderen en hulpbehoevende grijsaards. Dezelfde banier wappert over hen, zij strijden onder hetzelfde vaandel als de edelen, de machtigen, de rijken, de begaafden en de voor de wereld met eere gekroonden. De banier, waaronder zij strijden, is de kruisvlag. Het oorlogsterrein, waar satan, die machtige vijand, hen bekampt, is Golgotha's heuvel. Het gaat er om de eer van de kostbaarste kroon, de doornenkroon, wier paarlen zijn de bloeddruppelen van Gods eigen Zoon. Er leidt geen weg ten hemel, dan over Golgotha. Het is de kruisweg, en deze is steil, smal, met distelen en doornen begroeid, maar toch . . . l i c h t. Want het licht der hemelsche heerlijkheid straalt op dat pad in veelvuldige schittering, uitvloeiend van den Troon en van het Lam. Maar voor wie nog onder aan den weg staat, eer hij opstijgt al hooger en hooger, is het menigmaal een dal der schaduwen. Echter in het diepe dal groeit en bloeit een heilzaam kruid voor den voet des pelgrims. Dit is de liefde van Christus. Salomon stond nog onder aan den weg. Hij zag op naar boven, en daar, ja daar straalde het licht. Maar in dat licht zag hij ook de doornen, die hem zouden wonden. Want ja, hij wist nu wat hij voor zijn Koning vermocht te doen. Hij moest

anderen van Jezus vertellen, allereerst vrouw Spronger. Als de oude vrouw kwam te sterven, zonder ooit vernomen te hebben, wie de ware Messias was, wat zou dat vreeselijk zijn! En zou het hem dan niet tot verwijt strekken, dat hij, alles wetende, haar in onwetendheid had gelaten? Niemand had háár immers ooit van dat alles verteld? Ja, hij moest spreken, maar hoe, en wanneer? Hij moest geen Israëlietische knaap wezen om niet te weten, welk een ingekankerde haat zijn volk bezat jegens ieder, die zich als een valsche Messias had voorgedaan. Wat zou hem wachten, welk lot, wanneer zij hem eens op straat zette? Waarheen kon hij dan gaan? Zijn vroegere beschermster was verhuisd en woonde aan een heel anderen kant der stad. Medelijdende bureu zouden hem wel innemen, ja, maar alléén als het om een andere reden was dan dat hij Jezus Christus als den Messias beled. Hij beefde terug voor de mogelijke gevolgen zijner belijdenis. En toen opeens kwam hem een woord te binnen, door den Heiland gesproken, een woord dat een verschrikking in zijn ziel wierp. »Zoo wie Mij verloochenen zal voor de menschen, dien zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader en voor Zijn Engelen.« Vreeselijk! Door den Heiland verloochend te worden in den grooten dag. Dat zou zijn het woord te vernemen: Ik ken u niet als een der Mijnen, gij hebt u Mijner geschaamd. Als lood woog die gedachte Salomon op de ziel. Hij zou er met Hetty over spreken, haar om raad vragen. Het was een strijd, dien hij streed, een bange inwendige strijd, den geheelen langen dag in zijn uren van eenzaamheid. Hij trachtte te bidden. 't Was echter, of hij op dat oogenblik niet goed bidden kon. Er kwam geen antwoord in zijn ziel. Hij zag op tegen den strijd en de gevolgen. Zijn hart was zwak en

wankelmoedig, hij was nog niet geheel bekleed met de wapenrusting des geloofs. Maar de Heilige Geest zou dóórwerken in dat hart met Zijn licht, genade en kracht. Hij liet den knaap zijn eigen onmacht en zwakheid diep gevoelen, om hem des te krachtiger hulp te bieden. Op het oogenblik verkeerde Salomon in het dal der schaduwen. Hij zag slechts den nevel, waarachter de zon reeds schitterde in al haar glans en heerlijkheid. Maar dat laatste zag hij niet. Hij zag ook niet den engel, die gereed stond, hem, den kleinmoedigen knaap, bij de hand te nemen om hem uit het dal opwaarts te leiden, naar omhoog.

XIII.

DE GOEDE KEUZE.

Zooals reeds gezegd, had het het ongenoegen van Santje Croos opgewekt, dat Hetty zoo dikwijls haar deur voorbijliep en haar niet geregeld meer op Sabbat bezocht. Ook scheen het haar toe, of er langzamerhand een verandering met Hetty had plaats gegrepen. Zij vond haar stiller, ernstiger en nadenkender dan voorheen. Daarbij hadden de bezoeken van juffrouw Jansen al meer en meer de opmerkzaamheid der bureu getrokken. Al lang mompelden zij er onder elkander over, wie toch die vreemde juffrouw kon zijn. Hun nieuwsgierigheid

drong er hen toe, meer nauwkeurig acht te geven op het komen en gaan dier vreemde juffrouw. En nu waren zij tot de ontdekking gekomen, dat die bezoeken altijd plaats hadden tijdens de afwezigheid van vrouw Spronger. Daar moest iets achter steken. Ook viel het wel op, dat de bezoeker niet tot hun natie behoorde, maar eene der Gojims was, zooals de Joden verachtelijk de Christenen noemen. Wie was zij? en wat kwam zij in het huis van vrouw Spronger doen? De hoofden werden bijeen gestoken, er werd druk over en weer gepraat. De winkel van Santje Croos was een geschikte plaats tot bespreking en oplossing van dergelijke vraagstukken. Dus hadden de herhaalde bezoeken van juffrouw Jansen gunstige gevolgen voor de neringdoende Santje. Had men de welgedane gestalte van juffrouw Jansen den hoek der straat zien omslaan, terstond kwam vrouw Jacobsen tot de ontdekking, dat zij nog iets bij haar boodschappen vergeten had. Een ons koffieboonen of een pond zout was een goede aanleiding. Vlug dus nog even naar Santje Croos. Of wel, vrouw Kaneel had noodzakelijk bleekpoeder nodig voor den volgenden dag, dus nog gauw even naar Santje Croos. Zelfs tot de mannelijke bureu strekte zich de nieuwsgierigheid uit. Benjamin Komkommer liep vaker dan gewoonlijk naar Vader Croos om bij hem een pijp te stoppen. Dan bracht hij het gesprek op »de vreemde eend in de bijt«, waarmee juffrouw Jansen werd bedoeld.

Eindelijk besloot een der bureu vrouw Spronger op de hoogte te brengen van de dingen, die er tijdens haar afwezigheid geschieden. 't Was op zekeren dag, dat vrouw Spronger zelve bij Santje Croos in den winkel kwam om thee en andere benodigdheden te halen. Zij trof er een paar van

de babbelachtigste vrouwen aan uit de geheele buurt.

»Wel, vrouw Spronger,« begon Jetje Gosen, een vrouw van buitengewonen omvang, die bekend stond om haar twistziek humeur. »Wel, wat krijg je tegenwoordig druk bezoek en dat nog wel van een der Gojims! Dat zal je zeker geen windeieren leggen, wel?«

Vrouw Spronger keek de spreekster met onverholven verbazing aan. Toen, opeens, veranderde die uitdrukking in een van onheilspellende boosheid. Zij dacht niet anders dan dat Jetje Gosen haar voor den mal hield en een loopje met haar wou nemen. Maar ze zou zich niet laten vangen. Jet zou geen eer hebben van haar toeleg.

»Het raakt je niet, wie ik in mijn huis ontvang,« zei ze nijdig.

»Ei, ei, raakt mij dat niet?« antwoordde de ander, beide handen in haar zijde zettende. »Maar het raakt mij wel, wat je met een andermans kind doet. Ik bedoel dien ongelukkigen jongen! Kan hij ooit op Sjabbes naar de sjoel gaan? of zeggen de wet op voor Rabbi Ben-Ismaël? Nah, en wou je nou een Gojim van hem maken? een heiden, een Christ? Nah, wat zeg ik, zel die jongen goed leeren of kwaad van die Christenvrouw? Kwaad zal die daar leeren, niets dan kwaad inzuigen, als een kind aan de flesch. 't Zel me daar niet raken, of ze een Gojim van den jongen maken of niet?«

Vrouw Spronger keek Santje Croos eens aan, alsof ze van deze tegenspraak verwachtte. Maar iets in de uitdrukking van Santje's gezicht bevestigde, hetgeen de spreekster gezegd had.

»Ja,« zei Santje, als in antwoord op vrouw Sprongers vragenden blik, »ik moet zeggen, dat Jet gelijk heeft. Het is niet passend, dat daar een vreemde

binnen onze muren komt, een die niet van de natie is. En als ze dan nog maar kwam, als gij er zijt, vrouw Spronger, dan wisten we tenminste dat ze geen kwaad kwam doen. Maar achter uw rug om in uw huis te komen, geeft verdenking.«

Vrouw Spronger maakte nu dat ze uit den winkel kwam, ze was geweldig boos. »Dus moet dat nest er van weten,« zei ze in zichzelf. »Natuurlijk! De jongen kan niet van zijn bed komen om haar open te doen. Ik zal haar onder handen nemen, van avond nog.« En met dit voornemen stooft vrouw Spronger haar woning binnen.

Dienzelfden middag, eenige uren vroeger, was Hetty bij juffrouw Jansen geweest.

Hetty,« had deze gezegd, »als uw grootmoeder ooit van onze wederzijdsche bezoeken iets bemerkt, moet ge terstond haar de volle waarheid zeggen, mijn kind! Bedenk dat gij daartoe geroepen zijt. Ik voelde mij tot dusver niet verplicht, u zonder noodzaak aan een onaangename bejegening bloot te stellen; ook ter wille van Salomon heb ik mij laten verleiden tot iets, dat eigenlijk tegen mijn geweten was. Ik bedoel,« vervolgde de spreekster, haar woorden nader toelichtende, »dat ik u en Salomon steeds heb bezocht zonder voorkennis en medeweten uwer grootmoeder. Dat was eigenlijk niet goed. Maar ik moet bekennen, dat het meer was uit vrees, dat mij de pas zou worden afgesneden om langer iets voor u en den jongen te doen, dan wel uit vrees voor uw grootmoeder. Ik schaam mij mijn Koning niet, ik zou niets liever doen dan uitkomen voor Zijn Naam. Maar niemand heeft ook het recht mij zulks te verbieden. Met u is het echter een ander geval. Men zou u het zwijgen opleggen en, zoo gij volhardet, u verstooten en uitwerpen misschien. Maar Hetty, mijn kind! Gesteld eens, dat het zoover

kwam, dan zult gij toch voor uw Koning uitkomen, nietwaar? Zijt gij bereid om smaadheid te dragen om Zijnentwil?»

Hetty's donkere oogen begonnen te schitteren. Een hooge blos kleurde haar gelaat.

»Ik denk van ja,« zei ze eenvoudig. »Alleen,« en hier aarzelde ze even, »ik heb alleen vrees voor Salomon.«

»Christus zal hem in Zijn hoede nemen,« zei juffrouw Jansen zacht. »De goede Herder zal Zijn geschoren lam niet prijs geven aan den brullenden leeuw. Hebt gij hem wel eens gevraagd, wat hij zou doen in geval uw grootmoeder alles te weten kwam?»

»Ja,« zei Hetty, »hij heeft er zelf wel eens over gesproken. Hij vreesde toen voor de gevolgen.«

»Nu, mijn kind,« zei juffrouw Jansen, »wanneer het oogenblik dáár is, dat ge voor de keus gesteld wordt, hoop ik, dat ge ridderlijk voor uw Meester uitkomt. Denk er altijd aan, dat gij nooit zooveel voor Hem kunt lijden, als Hij voor u geleden heeft.«

Dit gesprek had plaats gehad, even voordat Hetty naar haar woning terugkeerde. Zij was nog onder den indruk van het gesprokene. Stil, nadenkend, zat ze bij Salomons bed, in afwachting van de thuiskomst harer grootmoeder. Eindelijk hoorde ze de voordeur opengaan. Grootmoeder kwam met ongevoon haastige schreden de gang door. Zelfs in de schemering, die in het vertrek heerschte, bij het onzekere licht van het smeulende vuur in den haard, kon Hetty de dreigende, boosaardige uitdrukking op haar gelaat waarnemen.

»Wie haalt ge hier in huis, wanneer ik weg ben?» barstte ze uit, op Hetty toeschietende. »Zeg, spreek op, ondeugende meid, en vertel me wat ge achter mijn rug uitvoert. Niemand kan in huis komen,

wanneer gij de deur niet opendoet, want de jongen hier kan niet van zijn bed. Mooie dingen, die ik heb gehoord in den winkel bij Santje Croos. Eén van de Gojims, hè? denk je, dat ik het niet weet? Spreek op, brutaal nest, en zeg, wie je permissie daartoe geeft?»

Hetty was doodstil blijven zitten onder die bitse woorden. Zij keek haar grootmoeder stil en strak aan, doch zonder vrees. Zij voelde plotseling, dat het oogenblik gekomen was, het oogenblik, hetwelk ze altijd vaag in een schemerachtig verschiep had gezien. Nog onder den indruk van juffrouw Jansens woorden, overwoog ze snel hoe te handelen. Maar in dat oogenblik van zwijgen laaide de woede der oude vrouw hoog op.

»Wilt ge wel eens spreken en antwoorden? Zeg op! Wie haalt ge hier in huis? Is het een vrouw van de Gojims; ja, of neen?»

»Juffrouw Jansen is een heel goed mensch,« zei Hetty, langzaam van haar stoel opstaande. »Zij was heel vriendelijk voor me op s'raat. En toen ik haar van Salomon vertelde, stond zij er op hem te bezoeken.«

»Maar ze is een Gojim, niet?» krijschte de oude vrouw.

»Juffrouw Jansen is een Christin, grootmoe; maar kan ze daarom niet goed en vriendelijk zijn? Er steekt toch geen kwaad in, dat zij Salomon eens heeft willen bezoeken?»

»En dat gij zonder mijn medeweten naar de Gojims overloopt, is het niet? Of denk je soms, juffer, dat ik nu niet begrijp, waarom je, inplaats van op Sjabbes naar Santje Croos te gaan, zoo dikwijls naar een ander loopt. Jij heult met de Christenen, jij...!»

»Het is geen heulen met de Christenen, wat ik

doe, grootmoeder,« zei Hetty kalm. »Ik heb de christenen lief om Christus' wil, want ze zijn Zijn volk, en ik behoor daar voortaan ook toe, want . . . ik ben een . . . Christin!«

Het hooge woord was er uit. Een oogenblik van drukkende stilte, alsof er iets door de lucht zweefde, volgde. Toen sprong vrouw Spronger op Hetty toe, greep met buitengewone kracht een stoel, en slingerde haar dien naar het hoofd. Hetty, die aan het hoofdeinde van Salomons bed stond, week op zij. Maar nu kwam de stoel met kracht op Salomon neder en trof dezen met een harden slag in het gelaat. Het bloed vloeide hem uit den neus en kleurde de deken. Op het zien daarvan ging de woede der oude vrouw over in razernij.

»Ellendig, nietswaardig schepsel,« kreet ze met heesche stem, Hetty woest aanzierende. »Heb ik je daarom grootgebracht, toen je eigen vader je als een verworping aan je lot overliet, dat je me nou zoo in het aangezicht slaat. Ja, dat doe je, om met de heidenen saam te scholen, en het geloof onzer vaderen te verzaken. Vervloekt zal je zijn, voor eeuwig. Mijn huis uit, dadelijk, of ik trap je er uit. Versta je! Of zweer nu op 't oogenblik dien Leugenprofeet af.«

»Grootmoeder,« zei Hetty en haar stem klonk zacht trillend, maar zeer duidelijk door het vertrek: »nooit, nooit zweer ik mijn Heiland af. Hij is onze Messias, dien ons volk nog steeds verwacht, maar die al gekomen is. Hij, Jezus Christus, is de Koning Israëls en Hij is mijn Heer.«

Toen bukte Hetty zich tot Salomon voorover. Ze nam een doek, die binnen haar bereik lag en begon het bloed, dat hem nog steeds uit neus en mond vloeide, te stelpen. De oude vrouw stooft giftig op Hetty toe. Zij rukte haar den nu bebloeden doek

uit de hand en sloeg haar daarmee in het gelaat. Toen greep ze in haar razernij het broodmes, dat op tafel lag. Oogenblikkelijk overzag Hetty het gevaar. Met een doordringenden gil sprong ze op. Ze rende de kamer uit, en de gang door. Een oogenblik later stond ze bevend aan al haar leden op straat. Een kille regen joeg haar in het gelaat, toen ze de voordeur open deed. Ze rende de straat af, doodsbleek, nog bang voor vervolging. Er was echter niemand in de straat te zien. De regen en een snerpende noordoostenwind hadden de bewoners binnen hun muren gedreven. Toen ze ver genoeg buiten het bereik harer grootmoeder was, bleef Hetty stilstaan om adem te scheppen. Wat nu te doen? Waar moest ze heen? Terug gaan naar huis durfde ze niet. De avond was ver gevorderd en ze moest toch onder dak voor den nacht. Vreemd, dat ze niet terstond het besluit nam, haar vriendin op te zoeken. Juffrouw Jansen, die goede vrouw, zou haar zeker wel een schuilplaats voor den nacht hebben bezorgd. Maar daaraan dacht Hetty niet in de eerste plaats. Mocht zij Salomon overlaten aan de woede harer grootmoeder? Wat kon er niet met den jongen gebeuren, die haar grootmoeder vreemd was? Want als deze haar eigen kleinkind de deur uittrapte, ja, zich niet ontzien had een moordend mes tegen haar op te heffen, hoe zou ze dan het vreemde kind verschoonen? »O Salomon, Salomon,« snikte ze, »was ik maar bij je gebleven! Misschien wordt mijn daad nu aan jou gewroken.«

En nederzinkend op een stoep, bedekte ze het gelaat met haar handen. Ze schreide over den armen knaap meer dan over zichzelf. De regen kletterde op de straatsteen, de wind joeg haar de haren in de oogen, maar Hetty gaf er geen acht op. Zij dacht slechts aan Salomon. En toen was het,

alsof zij juffrouw Jansen weer hoorde zeggen: »De goede Herder zal Zijn geschoren lam niet prijs geven aan den brullenden leeuw.« Hetty sloeg de handen ineen. Haar jonge ziel stortte zich uit in een diep, vurig smeekgebed. Angst, vermoeidheid, pijn en droefenis, alles viel van haar af, in die stille, biddende gemeenschap met haar Meester en Heer. En zonder dat zij het vermoedde, ging haar bidden, onder zacht snikken, over in een weldadige bewusteloosheid.

De wind legde zich, de regen viel zachter neer, maar Hetty hoorde het niet. Leunende tegen een muur, zonk ze eindelijk in slaap. En in haar slaap verrees voor haar oog een gestalte in een lang, slepend, wit gewaad. Hetty hoorde het ruischen van haar kleed, zij kwam al nader en nader. Op eens stond de gestalte voor haar en hief haar hand tot haar op. Hetty's blik werd gekluisterd aan die hand. Toen zag ze op naar het gelaat. Het straalde van een wonderbaren gloed. Een zachte, verheerlijkte glimlach trof haar tot in het diepst harer ziel. De gestalte noemde haar naam. En bevend aan al haar leden zonk Hetty neder aan haar voeten. Toen legde zij haar hand op Hetty's hoofd. En duidelijk, o zoo duidelijk vernam Hetty deze woorden: »Zoo wie Mij belijden zal voor de menschen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, die in de hemelen is. Gij hebt het goede deel gekozen. Zijt getrouw tot den dood en Ik zal u geven de kroon des Levens.« En Hetty stamelde: »Mijn Heer en mijn God!«

XIV.

EEN KRIJGSKNECHT VAN JEZUS CHRISTUS.

Hetty schrikte plotseling op uit haar slaap. Er was een hand op haar schouder gelegd. Toen zij opzag, blikte ze in het gelaat van een politieagent, die in gebogen houding bij haar stond. Het was geen onvriendelijk gelaat, hoewel het op het eerste gezicht er een weinig streng uitzag.

»Wat doet gij hier, kind?« zeide hij; »waarom zit gij hier op de stoep te slapen en dat in den regen? Ga naar huis en zoek je bed op.«

Hetty wreef zich de oogen uit; langzamerhand keerde haar besef weder. Zij herinnerde zich op eens wat er voorgevallen was.

»Ik heb geen thuis,« zei ze; »ik weet niet waar ik heen moet.«

»Hebt gij geen thuis?« vroeg de agent ongeloofig. »Och kom, dit maakt ge me niet wijs. Waar zijt ge dan vandaan gekomen?«

Hetty dacht even na. Ze kon onmogelijk aan den agent vertellen al wat er gebeurd was. En naar haar grootmoeder terug durfde ze ook niet.

»Wilt u mij eens vertellen, hoe láát het is?« vroeg ze. »Ik was vermoeid, en toen ik hier op de stoep was gaan zitten, ben ik zeker in slaap gevallen. Ik denk wel, dat ik lang geslapen heb, want het is zeker heel laat geworden in dien tijd.«

»Het is tien uur,« zeide de agent, op zijn horloge kijkende. »Maar vertel nu eens, waar gij woont en wie gij zijt.«

Hetty stond nu naast den agent in den regen op straat. Ze sloeg haar vermoede oogen tot hem op en keek hem droevig aan. En plotseling vertrouwen krijgend en moed vattende, zeide ze: »Ik zal u alles vertellen. Misschien kunt u mij dan voor dezen éénen nacht wel een schuilplaats geven.« En in weinig woorden vertelde Hetty, hoe zij, omdat ze Christin geworden was, door haar grootmoeder de deur was uitgezet; hoe ze naar juffrouw Jansen had willen gaan, doch vermoeid op een stoep was gaan rusten en hoe ze toen in slaap was gevallen. »Het is nu te laat om nog naar juffrouw Jansen te gaan,« besloot ze haar verhaal. »De juffrouw woont zoo ver, en ik durf daar zoo heel laat niet aanbellen. Ze gaan altijd vroeg naar bed, dat weet ik. En ze weten er niets van dat ik komen zou.«

Wat Hetty echter onder haar verhaal verzwegen had, was de mishandeling, haar door haar grootmoeder aangedaan. De agent dacht even na. »Dan zal het maar het beste zijn, dat ik je voor van nacht onderbreng op het bureau,« zeide hij. »Morgenochtend kunt ge dan uw vriendin gaan opzoeken.«

Hetty ging gewillig mede. Ze bekommerde er zich niet over, wat de voorbijgangers, die haar gedurig aanstaarden, wel van haar dachten.

De agent bracht haar op het politiebureau. Daar werd haar een matras gewezen in een donker kamertje, waarna men de deur achter haar sloot. Het was haar vreemd te moede, toen zij zich uitstreckte op de harde matras, waarover een dunne deken was gespreid. Haar hoofd klopte en bonsde; haar leden trilden nog van de koude, die zij had geleden. Zij huiverde koortsig, en staarde met strakken blik de donkere ruimte in. Zoo kon ze terstond den slaap niet vatten. Allerlei beelden en visioenen rezen op vóór haar geest. Maar de gedachte, dat

zij trouw was geweest aan haar Heer, vertrooste haar. En Salomon? Zou Salomon de kracht hebben, pal te staan voor zijn Koning? Die zwakke, ongelukkige, deerniswekkende knaap? O, als! . . . Maar neen, dat zou te vreeselijk zijn. In de duisternis bedekte ze haar gelaat met beide handen. Een siddering voer haar door de leden. Zij zag weer die opgeheven hand der oude vrouw, haar verwrongen gelaat met de woeste trekken . . . toen het mes . . . Salomon . . . zijn reeds met bloed bevekt gelaat . . . »o Heere! lieve Heere Jezus!« steunde ze in nameloozen angst, »bewaar haar daar voor. Ik bid, ik smEEK het U, houd haar hand terug, als het nog niet te laat is. O God, heb mededoogen . . .!«

Onderwijl Hetty het huis harer grootmoeder ontvluchtte, had er daarbinnen nog een tweede bedrijf plaats gehad. De oude vrouw, die Hetty bij haar vlucht uit de kamer met het mes in de hand volgde, struikelde over een voorwerp, dat midden op den vloer lag en viel. Het mes ontglipte aan haar hand. Met een scherpen metaalklank viel het een eind verder neer. Geschrikt door dezen val, plotseling tegengehouden in haar wilde razernij, duizelig van opgewondenheid, bleef ze een oogenblik half verdoofd liggen. Toen begon ze langzaam met moeite overeind te komen. Ze zag in de kamer rond met een verwezen blik. Wat was er toch gebeurd? Daar viel haar oog op Salomon, en opnieuw greep woede haar aan. Zij sprong op den knaap toe, greep hem woest aan en schudde hem uit al haar macht heen en weer, onder een vloed van scheldwoorden. De arme knaap verweerde zich niet, zijn blinde oogen staarden ontzet in de ijle ruimte; 't was of zijn leden kraakten onder de ruwe bejegening.

«En jij ook, Christenhond, hebt meegedaan me te bedriegen. Want vanzelf ben je 't eens met haar. Je hebt die heidenvrouw bij je laten komen, nietwaar, om je te laten vertroetelen ten koste van je geloof. Afvallige Gojim, satanskind!»

't Was alsof de gestalte van den armen ongelukkige groeide onder de mishandeling. Onbarmhartig beukte het oude booze wijf op den stumperd los, doch hij uitte geen enkele klacht. Ook sprak hij geen enkel woord. Hij begreep, dat elk woord de vrouw nog razender zou maken. Wellicht zichzelf vergetende, zou zij zijn moordenares worden. Hij had den slag van het mes gehoord, het moest ergens dicht in zijn nabijheid op den grond liggen. Even sidderde hij, doch hij verdroeg. Hadden beulshanden zijn Koning niet geslagen, gebeukt, gepijnigd en mishandeld op de gruwzaamste wijze? Nu was het oogenblik gekomen, dat hij als een jonge krijgsknecht van Jezus Christus pal moest staan in den strijd. Eindelijk siste de vrouw: »Ik zal je vermoorden als je den valschen Messias niet op staanden voet vervloekt. Vloek hem, zeg ik je, vloek hem!»

Maar nu opende de knaap zijn mond. En van zijn bebloede lippen klonk zijn stem als bazuingeschal. «O, vrouw Spronger,» zeide hij, »arm, ongelukkig mensch, gij doet uzelf zooveel kwaad, uzelf alleen. Want als gij mij doodt, voert ge me des te eerder tot mijn Koning en Heer. Gij zoudt in mij slechts mijn gebrekkig lichaam dooden, maar in uzelf vermoordt gij uw ziel. Jezus, mijn Koning, dien ik liefheb, en voor wien ik graag wil lijden, zal mij tot zich nemen in heerlijkheid. Dan zal ik Hem zien. Ja ik zal Hem zien.» En dat woord klonk als een juichkreet door het vertrek. »Gij kunt alleen dit ongelukkig lichaam mishandelen en dat

wil ik met blijdschap verduren. Zij hebben Hem erger smarten aangedaan, en Hij vergaf Zijn beulen en bad voor hen. Om mij moet gij niet denken, want het komt er niet op aan wat gij mij aandoet. Maar denk om uzelf, om uw ziel, om uw eigen leven.«

Met een gesmoorden vloek en een duw liet de vrouw den armen jongen los, die ineenkromp van pijn. Zij vloog de kamer uit, de gang door, naar buiten. Met een harden slag viel de voordeur achter haar dicht.

Salomon was alleen. Alleen in het donker. Maar 't was hem, alsof heel het vertrek glansde van hemelsch licht. Uit iederen hoek der duistere kamer straalde hem een gelaat tegen. Het was het met doornen gekroonde gelaat van Hem, die zich een Redder in den nood had betoond. Een krijgsknecht van Jezus Christus, een strijder in den kamp voor zijn Koning en Heer! Het licht, dat eerst maar in de verte straalde, kwam dichtbij. Zóó dicht, dat het de kamer vervulde met een onbeschrijflijken glans. En overal was dat gelaat, dat hem scheen aan te staren met een glimlach van goedkeuring en liefde. Salomon werd duizelig. Het bloed begon weder uit zijn neus te vloeien. Hij probeerde het tegen te houden met het dek. Hij trachtte ook van houding te veranderen, maar hij kon zich niet bewegen. Zijn geheele lichaam scheen verstijfd als gevolg van de doorgestane mishandeling. Zoo bleef hij liggen, half bewusteloos.

't Werd middernacht. Salomon schrikte plotseling op. Er werd een hand op zijn hoofd gelegd. Hij voelde een zachten gloed op zijn gelaat. Toen vroeg een liefdevolle stem, dicht bij hem: »Kan ik je ook in iets van dienst zijn, Salomon?«

Salomon kende die stem niet; hij was een weinig

geschrikt. Maar de stem was zóó zacht, de aanraking der hand zóó teeder, dat hij spoedig niet meer vreesde.

»Wees maar niet bang,« zei de stem op vriendelijken toon. »De oude vrouw is er niet, gij zijt geheel alleen. Ik ben van nacht hier gebleven om over je te waken en voor je te zorgen.«

»Wie ben je dan?« vroeg Salomon verwonderd.

»Dat zal ik je zoo terstond zeggen. Maar kan ik ook iets voor je doen?«

»Een dronk water, als 't je belijft! Mijn lippen zijn verschroeid van dorst, en mijn keel is zoo droog. Wilt gij mij een beker water geven? Ik weet, op den schoorsteenmantel staat mijn oude kroes. Daar geeft Hetty mij altijd drinken in.«

De aangesprokene verwijderde zich, zette het lampje op de tafel en vulde den beker met water. Even later bracht een vriendelijke hand den beker aan de van dorst verschroaide lippen van het lijdende kind.

»Om Christus' wil,« zeide de zachte stem met nadruk.

»Dank, dank!« fluisterde Salomon, »gij zult uw loon niet verliezen, Hij zelf heeft dat gezegd. Want, weet gij: Wat gij aan een van Zijn minste broeders gedaan hebt, dat rekent Hij zich aangedaan.«

»Wie zijt gij dan?« vroeg de stem.

En als een triomfkreet klonk het zegevierend uit den mond van den gebrekkigen, hulpeloozen knaap: »Een krijgsknecht van Jezus Christus.«

XV.

MIRJAM.

Eerst tegen de morgenschemering kwam vrouw Spronger thuis. Zij was, toen zij de deur was uitgelopen, het allereerst naar Santje Croos gegaan. Aan deze wilde zij haar nood klagen en haar raad inwinnen. Iets ongewoons voor vrouw Spronger, die anders nooit iemands raad of bijstand vroeg. Santje was zeer verontwaardigd op Hetty. Zij zwoer, dat het meisje nooit meer een voet over haar drempel zou zetten, indien zij Jezus van Nazareth niet afzwoer. Van Santje was de oude vrouw naar een andere buur gegaan. En toen zij deze het nieuws had medegedeeld, was zij haar troost gaan zoeken bij eene oude vriendin, die een paar straten verder woonde. Hier bleef zij lang over het gebeurde npraten, echter de rol, die zijzelf in het drama had gehad, verzwijgende. Onderwijl was het al later en later geworden, zóó laat, dat vrouw Spronger er tegen opzag om naar huis te gaan. Een kille huivering bekreep haar bij de herinnering aan het mes, dat zij tot wraakkoeling had gehanteerd. Zij sidderde nu, als zij er aan dacht, waartoe haar woede haar had kunnen brengen. Gelukkig maar dat zij gevallen was, hoewel haar knie haar nog geducht pijn deed. Zij wendde voor, zoo'n rheumatiek in haar knie te hebben, dat zij moeielijk meer loopen kon dien avond. Daarom bood de gastvrije vriendin aan, haar dien nacht bij zich te houden en samen het bed te deelen. Het voorstel

werd door vrouw Spronger met graagte aangenomen. Om Salomon bekommerde zij zich niet. Ook bekreunde zij zich niet om de mishandeling, die zij hem had aangedaan. Geen haan zou er naar kraaien. Het kind sprak geen mensch en kwam met niemand in aanraking, en Hetty was er niet om het gebeurde rond te bazuinen. Dus bleef vrouw Spronger dien nacht in het vreemde huis. Zij sliep op het vreemde bed, maar niet den slaap des rechtvaardigen. Booze droomen kwelden haar; met een gil werd zij midden in den nacht verschrikt wakker. Zij droomde, dat zij een moord had gepleegd en dat de politie haar op de hielen zat. Het angstzweet parelde haar op het voorhoofd, toen zij eindelijk geheel ontwaakte, nadat haar vriendin haar op haar gegil eens flink had geschud.

Wij keeren thans tot Salomon terug. Wij willen zien, wie het was, die als een engel der vertroosting tot den afgetobden knaap was gekomen in den stillen, eenzamen nacht. Zooals reeds gezegd, was het bovenhuis in gebruik bij een sigarenfabrikant, die er met zijn twee leerjongens des daags in huisde. In den nacht echter was het gewoonlijk onbewoond. Alleen dan, wanneer de sigarenmaker een grooten voorraad tabak, sigaren of verpakte kisten in huis had, werd er door een van drieën des nachts in geslapen. Een flauw, mat licht brandde achter de besmeerde ramen. Slechts hier en daar drong het schijnsel naar buiten. Dat was het teeken voor mogelijke inbrekers, dat het huis niet onbewaakt was. Nu had de sigarenmaker juist dien dag een groote bestelling ontvangen, welke bewaakt moest worden. De beurt was aan Mozes Davidson, den oudsten der twee bedienden. Mozes was zestien jaar oud. Hij was een flinke, stevige jongen met een schrandere uiterlijk en gitzwart haar. In den

loop van den avond kreeg Mozes bezoek. De baas had de deur achter zich dichtgetrokken, na aan Mozes de noodige bevelen te hebben gegeven. Mirjam, Mozes' zuster, bracht hem zijn avondeten. Zij was vijftien jaar oud, dus iets ouder dan Hetty. De beide meisjes hadden elkaar een enkele maal ontmoet, doch verder geen vriendschap gesloten. Toch wist Mirjam door haar broeder Mozes van den ongelukkigen Salomon. Mirjam had, hoe jong ook, een echt vrouwelijk hart. Ofschoon zij Salomon nooit gezien had, gevoelde ze innig medelijden met den knaap, die, zoo van alles verstoken, daar in ellende nederlag. Toen zij nu dien avond aanschelde aan het bovenhuis, hoorde zij beneden in de kelderwoning een ongewoon rumoer. Haar vrouwelijke nieuwsgierigheid drong haar tot luisteren. Zij maakte ook haar broeder er opmerkzaam op. Beiden gingen nu op den grond liggen in een vertrek, dat zich vlak boven de kelderkeuken bevond. De booze woorden der oude vrouw gingen niet voor hen verloren. Ook hoorden zij duidelijk Hetty's gil, haar wegrennen door de gang en het dichtvallen van de buitendeur. Daarop volgde de mishandeling van den armen Salomon, vergezeld van een regen van scheldwoorden. Toen hoorden zij, hoe vrouw Spronger het huis verliet en de deur achter zich toetrok.

»Weet je wat, Mozes,« zei Mirjam, »ik loop naar huis. Ik zal aan moeder vragen, of ik van nacht hier bij je mag blijven slapen. Het hindert niets. al is er weinig beddegoed. Ik kan op het kamertje boven de keuken mijn bed opmaken, terwijl gij in het magazijn blijft. Wanneer het booze wijf terug komt en weer van voren af aan begint, kun jij om de politie gaan. Ik blijf dan hier, dus is het huis niet ontheerd.«

Mirjam was een moedig meisje. Ze was een

jonge heldin. Haar aanleg was als die van enkele andere jonge meisjes en vrouwen, van wie de geschiedenis heeft bewezen, dat zij heldendaden hebben verricht. Alleen maar — mogelijk kwam voor Mirjam nimmer de gelegenheid, zich zoo te onderscheiden. Zij rende naar huis om haar moeder tot toestemming te bewegen. Toen keerde ze terug, voorzien van proviand en een deken. Zij maakte een bed op in het kleine kamertje boven het vertrek van vrouw Spronger. Toen maakte ze zich gereed, geheel gekleed te gaan rusten. Doch de slaap week van haar oogen. Terwijl ze zich op het ongewone bed in die vreemde omgeving om en om wendde, dacht ze al maar aan dien armen knaap beneden zich. Zij luisterde, of ze vrouw Spronger ook terug hoorde komen, doch alles bleef stil. Eindelijk was ze zóó klaar wakker, dat ze niet meer aan slapen dacht. Die arme Salomon daar beneden! Zoo hulpbehoevend en dan zoo alleen. Zij kon het in bed niet meer uithouden. Mozes was nog op. Zij hoorde hem af en toe gerucht maken in het magazijn. Zij nam een kleine lamp, die op den grond stond en ging naar boven. Haar broer zat tusschen kisten en pakken in te lezen. Blijkbaar las hij een boeiend en spannend boek.

»Ik dacht dat je goed en wel sliep,« zeide hij, toen Mirjam binnentrad.

»Ben je nog opgebleven? Ik wil eens beneden gaan kijken, hoe het met dien armen jongen is,« zeide ze. »De oude vrouw schijnt niet thuis te komen. Tenminste ik heb haar nog niet gehoord. Schande is het, als zij hem aan zijn lot overlaat, nadat zij hem eerst geslagen en mishandeld heeft. Ik zal natuurlijk niet in het huis kunnen komen zonder sleutel. Maar nu wilde ik eens probeeren, of ik met den huissleutel van de bovenwoning niet

beneden in kan komen. Toe, geef hem mij maar.«

»Durf je?« vroeg Mozes. Hij had geen zin om zijn boek te verlaten. Zijn gezicht betrok, toen hij dacht, dat zijn zuster hem mede wilde troonen. Maar ze stelde hem spoedig gerust, zeggende dat ze best alleen durfde gaan.

»En wanneer de oude vrouw thuis komt en spektakel maakt, zal ik wel weten, wat ik zeggen moet,« zei Mirjam heldhaftig. »Ik zal haar vertellen, dat wij alles gehoord hebben en haar dreigen met de politie. Geef me nu den sleutel maar.«

Mozes nam den sleutel van den schoorsteenmantel en gaf hem aan Mirjam, die snel naar beneden ging, terwijl hij tot zijn verhaal terugkeerde.

Het kostte Mirjam geen de minste moeite, de deur met den bewusten sleutel te openen. Hij paste precies in het slot. Zij sloop nu met haar lampje naar de achterkeuken, en trad binnen. Met medelijden beschouwde zij het ingezonken gelaat van den knaap, toen legde ze teeder haar hand op zijn hoofd. Zij wist en had duidelijk gehoord, wat de oorzaak was geweest van het drama, dat dien avond daar was afgespeeld. Het was om Christus' wil, dat Salomon dat alles had verduurd. Mirjam hoewel een Israëlietisch meisje, was den Christenen niet vijandig gezind. Zij had onder haar kennissen Christenmeisjes. Ook al de meisjes op het atelier, waar zij werkte, waren Christen. Met sommigen was zij zeer bevriend, een er van was zelfs haar intiemste vriendin. Ook had zij steeds veel goeds en vriendelijks ondervonden van de dame, aan wie het atelier toebehoorde. Zij koesterde voor deze een oprechte vereering, gepaard met een warme genegenheid. Haar meesteres was in den waren zin des woords een Christin, een volgeling van den Meester, in woord en wandel. Kon het anders dan

dat haar godvruchtige levenswandel, gepaard met een zachtmoedigen geest, een gezegenden invloed uitoefende op haar omgeving? Iets van de liefde van Christus, belichaamd in deze vrouw, was overgegaan op het Israëlietische meisje. Mirjam had een denkenden geest. Als de Christenen zoo waren, hoe goed moest hun groote Meester dan niet zijn geweest. Mirjam zag in Jezus niet den Messias. Dat zou met alle wetten en regelen van den Joodschen godsdienst in strijd zijn geweest. Maar zij geloofde, dat hij een profeet was, een groot profeet, en dat hij zijn volk tegen zich had ingenomen en verbitterd door zijn buitengewone begaafdheid en zijn machtsbetoon. Zij geloofde volkomen, dat de Joodsche overpriesters hem uit nijdigheid en afgunst ter dood hadden doen brengen. En zij keurde die daad in haar hart af. Dat was wreed en laag geweest van de overpriesters en de schriftgeleerden, vond zij. Mirjam hield er dus een bijzondere beschouwing op na, geheel in strijd met die van haar volk. Maar zij hield ze voor zichzeive. Thuis sprak zij er nooit over. Haar moeder vermoedde dan ook niet, wat er diep in haar gemoed verborgen, in stilte bij haar dochter leefde. Ook zou zij nimmer geloofd hebben, dat Mirjam ooit met haar medeleerlingen over den godsdienst sprak. Toch deed deze dit. De kleine, blonde Emma, haar hartsvriendinnetje, dat naast haar zat op het atelier, had haar in het geheim van Jezus verteld, van Zijn omwandeling op aarde, Zijn wonderdoende macht en groote, ontfermende liefde. Mirjam kende nagenoeg al de gelijkenissen en de geschiedenissen uit het Evangelie. En toen zij nu vernam, wat daar beneden bij vrouw Spronger omging, besloot ze moedig in de bres te springen voor Hetty en Salomon. En het gelukte haar Salomon goed te doen, een beker

koud water te reiken aan de dorstige lippen van den lijdenden knaap. Wist Mirjam, dat de Heiland eenmaal had gesproken: »Zoo wie één van deze kleinen alleenlijk een beker koud water te drinken geeft, hij zal zijn loon geënzins verliezen?« Neen, Mirjam had die uitspraak nooit gehoord; ze kende die nog niet.

XVI.

ZIJN VAANDEL GETROUW!

Nadat Mirjam Salomon had doen drinken, bleef zij nog eenige oogenblikken bij hem. Zij zette zich op den rand van het bed neder en staarde met deernis op zijn misvormde gestalte. Salomon was weer half ingedommeld, na zijn betuiging, dat hij een krijgsknecht van Jezus Christus was. Bij het flauwe schijnsel, dat het lampje afwierp, zag Mirjam duidelijk de bloedvlekken op zijn gelaat en beddegoed. »Hij kan zóó niet blijven liggen,« zeide ze in zichzelf. »Ik zal hem het bloed wat van zijn gezicht afwasschen. Maar hoe kom ik aan warm water. Er zit overal geronnen bloed, tot in zijn hals toe. Ik zal het met koud water er niet afkrijgen zonder hem pijn te veroorzaken.« Zij keek rond in het vertrek. Nu ontwaarde ze een petroleumstel, waarnaast op den grond een ketel omver lag. Die ketel was het voorwerp, waarover vrouw Spronger in haar val gestruikeld was. »Maar als zij eens thuishkwam in dien tijd?« zeide Mirjam half luid

in zichzelf, »wat dan? Nu, het kan mij niet schelen ook,« ging zij voort en onderwijl hield ze den ketel onder de kraan en vulde hem: »Ik zal haar wel aan durven. Als zij mij dreigt, omdat ik in haar huis ben binnengedrongen, dan dreig ik haar met de politie. Daar is het bebloede laken van den armen jongen en zijn buisje, dat vol zit. Ik neem het laken mee om het te vertoonen, wanneer ik het al te veel met haar aan den stok mocht krijgen.« Onder die alleenspraak stroomde het water den ketel in. Door dat ongewone leven in den nacht ontwaakte Salomon weder. Met angst luisterde hij. Hij dacht, dat vrouw Spronger thuisgekomen was. Zeker zou ze zich nog een kopje koffie zetten. Maar neen; de voetstap, die door de keuken klonk, van de kraan heen en weer, klonk heel anders dan die der oude vrouw. 't Was vrouw Spronger niet. Nu herinnerde hij zich weer, een liefkoozende hand op zijn hoofd te hebben gevoeld, een hand, die hem ook te drinken had gegeven. En een lieve, aangename stem had hem toegesproken. Mirjam had nu het stel aangestoken en den ketel op gezet. Zij kwam weer naar Salomons bed en zag, dat hij deed, alsof hij naar haar keek.

»Wees maar gerust, Salomon,« zei ze vertroostend, »de oude vrouw is er niet. Ik ben het maar, die je straks heb laten drinken. Ik wil nu probeeren, of ik dat bloed wat van je gezicht kan wasschen. Ik heb wat water opgezet, anders krijg ik het er niet af. Arme jongen, je hals zit stijf vol geronnen bloed; dat moet je wel zeer doen.«

»Ja, het schrijnt, als ik mijn hoofd beweeg,« zei Salomon. »Gij zijt wel heel vriendelijk,« ging hij dankbaar voort, »dat gij in den nacht bij mij komt. Maar wie zijt gij? Ik ken uw stem niet.«

En nu vertelde Mirjam, wie zij was en hoe het

kwam, dat zij zich in dat huis bevond. »En laat zij eens probeeren om het weer te doen,« zei Mirjam met klem, »dan geef ik haar aan bij de politie.«

»Neen, neen,« zei Salomon, »spreek zoo niet, Mirjam! Weet gij, mijn Koning deed zoo niet. Toen Hij gescholden werd, schold Hij niet weder, maar verdroeg. En toen zij Hem sloegen en mishandelden, liet Hij dit gewillig toe. Hij liet zich wel aan het kruis nagelen, en hoewel Hij de macht had Zijn vijanden te verpletteren, deed Hij hun niets. Ja, Hij bad zelfs voor Zijn beulen. Ik kan geen goed krijgsknecht van Koning Jezus zijn, zoo ik belust ben op wedervergelding. Ik dien onder Zijn vaandel, weet gij! En het eenige wat ik voor Hem doen kan is, voor Hem lijden. Ontneem mij die vreugde niet. O Mirjam, gij zijt zoo goed en vriendelijk. Ik wilde, dat gij Hem ook leerdet kennen zooals ik Hem nu ken.«

»Hoe kent gij hem, en hoe zijt gij aan dat alles gekomen?« vroeg Mirjam verwonderd. Zij begreep niet, hoe de geschiedenis van den Christus had kunnen doordringen tot Salomon in zijn duisternis en eenzaamheid.

»Hierdoor!« zei Salomon. Met een zachten juichkreet haalde hij de Testamentjes van onder zijn matras voor den dag. »Ze zijn van Hetty, weet ge; zij las er mij gedurig uit voor. Gij kunt er alles in lezen omtrent Jezus Christus en wat Hij deed voor ons volk. O Mirjam, ik wenschte, dat gij Hem ook liefhadt.« Toen kwam er een peinzende uitdrukking op Salomons gezicht. Blijkbaar rees er een of andere gedachte bij hem op. Eindelijk vroeg hij: »Zoudt gij mij een heel groot plezier willen doen, Mirjam?«

»Wel tien,« antwoordde het meisje met vuur.

»Zeg maar wat het is, en ik ben tot alles bereid.«

»Wilt gij de beide Testamentjes in bewaring nemen?« vroeg hij aarzelend. »Nu Hetty weg is, zal vrouw Spronger den een of anderen dag mijn bed opmaken. Ik durf ze nu niet onder de matras te houden uit angst, dat zij ze vinden en in het vuur werpen zal. Ze zijn van Hetty en ik bewaarde ze voor haar.«

»Ik wil het heel graag doen,« zei Mirjam, blijde dat zij den knaap een dienst kon bewijzen. »Als Hetty terugkomt, zal ik ze haar in handen geven. Tot zoolang bewaar ik ze; is dat goed?« Een glans van genoeg en gleeed over Salomons gelaat; hij knikte tevreden.

Nu haalde Mirjam den ketel water van het stel, schonk wat in een aarden kom, en kwam er mede bij Salomons bed. Zij doopte haar eigen zakdoek in de kom en begon met vrouwelijke handigheid den knaap te reinigen. Toen zij dat werk had afgedaan, schudde zij zijn bed en keerde het laken om, zoodat het schoonste gedeelte boven kwam te liggen. Daarna ruimde zij het waschwater weg, kuste den knaap en beloofde hem, nog eens terug te zullen komen. »En ik zal zien,« zeide zij, »of ik morgen iets van Hetty te weten kan komen.« Salomon giste wel, tot wie Hetty haar toevlucht had genomen, doch zeide dit niet.

Mirjam nam nu de lamp weer op en maakte zich gereed om heen te gaan. En toen zij zich nog eens over Salomon heen boog voor een laatsten groet, zeide de knaap zachtjes: »Gij zult er wel aan denken, Mirjam, wat ik u verzocht heb, nietwaar, en de oude vrouw geen leed doen. Ik zou ontrouw zijn aan het vaandel van mijn grooten Koning, wanneer ik u dat toestond. want Hij zegende en vergaf.«

XVII.

EEN OPBEURENDE HAND.

Den volgenden morgen reeds vroegtijdig verliet Hetty het politie-bureau, waar men haar een stevig ontbijt had voorgezet, hetwelk zij alle eer aandeed. De morgenlucht, na den regen van den vorigen avond geheel opgeklaard, deed haar eveneens veel goed. Toch was het nog een heele wandeling naar het huis van juffrouw Jansen, die vreemd opkeek, reeds zoo vroeg bezoek van Hetty te ontvangen. Doch alras begreep zij daar de ware reden van. Hetty's bleek gezicht en de donkere kringen om de ingezonken oogen vertelden haar de geheele geschiedenis. De kinderen waren juist naar school gegaan, haar man naar zijn betrekking. Hetty was dus geheel alleen met haar moederlijke vriendin. Zij liet zich neervallen op een stoel, zoo juist door een der kinderen verlaten, en begon te schreien. De ontbijtboel stond nog op tafel. Juffrouw Jansen had juist willen omwasschen, het water dampte reeds in den kopjesbak, toen Hetty aanschelde. Uit het opgeschoven venster had zij gezien wie er was.

»En nu, mijn kind,« zeide zij bemoedigend, »vertel mij al uw wedervaren. Ik begrijp reeds wat er is voorgevallen; ik hoop echter, dat gij uw Heer niet ontrouw zijt geweest.«

Onder dit laatste gezegde hief Hetty het hoofd op. Een glimlach gleeed als een zonnestraal over haar bedroefd gezicht en verhelderde het geheel. »Neen,« zei ze, »dat niet! Ik vond kracht; God

hielp mij ; ik heb den Heere Jezus niet verloochend.«

»Goddank,« zei juffrouw Jansen uit de volheid van haar hart.

En nu vertelde Hetty al hetgeen er tusschen haar en haar grootmoeder was voorgevallen. »Maar het ergste,« vervolgde ze, »is het voor Salomon, dien armen jongen. Ik weet niet, wat er later nog met hem gebeurd is ; ik durfde niet terug. Grootmoeder kan hem wel vermoord hebben in haar razernij. O, juffrouw ! wat moet ik nu verder doen?«

»Vandaag hier blijven,« zeide juffrouw Jansen terstond. »Tegen den avond, vóórdat het donker wordt, gaat ge eens naar Salomon zien, als uw grootmoeder nog niet thuis kan zijn. Gij kunt hem dan een en ander brengen.«

»Maar ik heb nu geen huissleutel in mijn bezit,« opperde Hetty, »hoe kan ik er in komen?« Dat was een groot bezwaar. »Maar wacht eens,« zei Hetty even later, »wie weet ! Misschien kan ik er op een andere wijze inkomen. Wanneer ik ga, terwijl de sigarenmaker nog in het huis is, vraag ik, of ik boven bij hem door mag gaan. Uit het raam, dat boven ons woonvertrek is, kan ik gemakkelijk naar beneden komen. Er is een plat. Als ik eenmaal daar op ben, laat ik mij verder zakken. Op die manier kan ik het beproeven.«

Juffrouw Jansen knikte goedkeurend.

Zij vond de onderneming wel wat gewaagd, maar toch uitvoerbaar. In elk geval moest er naar den armen knaap worden omgezien ; zij konden hem niet aan zijn lot overlaten. Hetty zou van de bovenbewoners te weten kunnen komen, of er ook iets bijzonders na haar vertrek was voorgevallen. Dus werd besloten dat Hetty tegen schemerdonker de poging wagen zou. Eerder op den dag durfde zij niet. Zij begreep volkomen, dat haar groot-

moeder terstond ruchtbaarheid aan de zaak gegeven had. Iedereen zou nu wel weten, dat zij een Christin was geworden. Ook zou haar grootmoeder haar wel zoo zwart mogelijk hebben gemaakt om haar eigen booze handelingen te bedekken. In hoeverre zij Salomon' ondervraagd had, was Hetty natuurlijk onbekend.

Toen juffrouw Jansen en Hetty eenmaal tot dat besluit gekomen waren, begon de goedé vrouw met moederlijke zorg iets voor Hetty gereed te maken. Er was nog thee in den trekpot. Daarbij een glas warme melk, een ei, en een versche boterham met vleesch, dat zou het kind goed doen.

»En nu, beste meid,« zeide ze, »maak het je hier zoo aangenaam mogelijk. Gij zijt hier thuis. Robbie komt aanstonds, hij is bij een buurjongetje gaan spelen. Gij kunt mij, wanneer gij klaar zijt, wel een handje helpen.«

»Gaarne,« zei Hetty opgewekt.

De moederlijke zorg en de troostende woorden harer vriendin waren als een hand, die haar opbeurde. Het was, alsof nieuwe levenskracht haar doorstroomde; haar wilskracht en opgeruimdheid keerden terug. Handig en vlug hielp zij bij het afwasschen. Daarna veegde zij de huiskamer heel knapjes en nam van alle meubels en ornamenten het stof af.

Met welgevallen sloeg juffrouw Jansen haar gade. Welk een goed huishoudstertje stak er wellicht in het meisje. Jammer, dat zij als een straatmadelief was opgegroeid, dacht ze in zichzelf. Doch wie weet, waar die heele geschiedenis van gisteren avond nog toe leiden kan. Als de grootmoeder haar blijft verstooten en afstand van haar doet, zal ik mijn best doen, haar tot een dienstmeisje te vormen, besloot ze. Maar om daartoe te geraken, dien ik

haar een tijdlang onder mijn leiding te nemen. Zij zou dus een poosje hier in huis moeten zijn. Ik hoop, dat mijn man daar niet op tegen zal hebben. Hij is soms zoo stijfhoofdig. En hij houdt nu eenmaal niet van Joden; dat is zijn zwak. Maar mogelijk kan ik hem er toe bewegen. Hij kent het kind nu toch al geruimen tijd en schijnt haar niet ongenegen te zijn. Wij moeten maar eens zien. Maar, vervolgde zij haar alleenspraak, zich naar de bovenkamer begevende om de bedden op te maken, daar is die stumperachtige jongen ook nog. Wat mij betreft, ik ben er gaarne toe bereid den knaap voorgoed onder mijn dak te nemen. Maar Jozef zal daar niet van willen hooren, vrees ik. Ik hoor hem reeds zeggen: »Zes monden open te houden is al welletjes, moeder. Breng den jongen naar een of ander gesticht van liefdadigheid.« Ja, zoo zal hij spreken; ik weet het vooruit. Och, besefte hij maar eens de beteekenis van het woord des Heilands: Zoo wie een van deze kleinen ontvangt om Mijnentwil, die ontvangt Mij. Maar hij kent voor zijn hart dien dierbaren Zaligmaker niet, die arme man. Zijn leven mist de groote blijdschap, welke verbonden is aan den dienst des Konings.

De bedden waren intusschen opgemaakt, de slaapkamer netjes in orde gebracht. Juffrouw Jansen begaf zich weer naar beneden om te zien, hoe het met Hetty stond. Deze was geheel tot zichzelf gekomen. Haar gelaat had weer de oude uitdrukking, een zacht licht straalde uit haar donkere oogen. En die betere stemming, die vernieuwde moed en geloofskracht was haar toegekomen door de opbeurende hand van een der discipelinnen van Jezus. Hetty stond echter nog pas op de eerste sport van de geloofsladder. Zij zou nog een moeilijke les hebben te leeren in de school van den

grooten Meester, wiens leus het is : »Zoo wie achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op, en volge Mij.« De gebeurtenis van den vorigen avond was nog maar een begin van een diepen, donkeren lijdensweg. Maar de Meester was daar, en Hij riep haar.

XVIII.

IN HET VUUR DER BEPROEVING.

Het was al donker, toen Hetty dien avond grootmoeders woning opzocht. In de kelderwoning was alles duister. Boven bij den sigarenmaker brandde licht; hij met zijn jongens waren dus nog aan het werk. Hetty's eerste gedachte was, aan haar woningdeur te rammelen. Misschien was zij bij vergissing wel niet in het slot gedaan. Maar neen, deze hoop bleek ijdel. Juist wilde zij de stoep opgaan, toen een ruwe stem op onaangename toon haar naam riep.

»Wel zoo, daar hebben we de juffer !« zeide een andere stem.

»Daar is het gojimskind, de afvallige, het uitvaagsel onzer natie !«

Meteen vloog een klont modder haar tegen het gelaat.

Intusschen had Hetty de schel overgehaald. Bevend van schrik wachtte ze tot haar werd opengedaan. Naderende voetstappen klonken door de

steenen gang. Een oogenblik daarna vertoonde zich het welbekende gezicht van Mozes, Mirjams broeder, in de deur.

»Wel, Hetty, zijt gij daar. Kom maar binnen. Zijt gij teruggekomen om naar den armen Salomon te zien? Ja, het heeft er gisterenavond gespannen, hoor! Je grootmoeder heeft den stumperd zoo geranseld, dat het een wonder is, dat hij nog leeft. Mijn zuster Mirjam en ik hebben alles gehoord. Mirjam is vannacht hier gebleven en heeft Salomon bezocht, toen je grootmoeder weg was. Die is den heelen nacht niet thuis geweest; ze liet den staker maar aan zijn lot over. Een raar exemplaar, die grootmoeder van jou. En wat kom je nu doen? den sleutel halen? Je kunt er zeker niet in, wel? Nu wacht maar, dan zal ik hem aan den baas gaan vragen.«

»Ik weet niet, of ik er met dien sleutel in kan,« zei Hetty. »Maar anders wilde ik vragen aan je baas, of ik even door het bovenkamertje op het plat mocht klimmen. Op die manier kan ik wel aan den achterkant in huis komen.«

»Wel neen,« zei Mozes, »dat hoeft niet. Je kunt er met onzen sleutel in, hij past op jullie deur. Mirjam is er vannacht ook mee ingekomen.«

»O, wat lief van je zuster, dat ze Salomon heeft bezocht,« zei Hetty dankbaar. »Waar is ze? Ik zou haar graag zien.«

»Ze is van morgen weer naar huis gegaan,« zei Mozes, »maar ze zal wel terugkomen. Maar Hetty, wat denk je nu te doen? Blijf je weer bij je grootmoeder?«

»Ik weet het niet,« zei Hetty in twijfel.

»En waar ben je vannacht geweest?« informeerde Mozes verder.

»Op het politie-bureau. Maar vandaag ben ik bij

goede menschen in huis, den geheelen dag,« zei Hetty snel.

»O, wacht eens; zeker bij die dikke juffrouw, die af en toe in de straat kwam en Salomon bezocht? Nu, dat is nog zoo kwaad niet van je bedacht, dat je naar haar bent toegegaan.«

Mozes verwijderde zich nu om den sleutel te halen. En zoo kwam Hetty in huis. 't Was bijna geheel donker in de gang. Ook in het woonvertrek was het als naar gewoonte schemerachtig. Er kwam nog een weinig licht door het raam, waarvoor Salomons ledikantje stond. In dat licht lag de knaap met het gelaat naar het venster gekeerd. Een glans van vreugde gleed over zijn trekken, toen hij Hetty's voetstap hoorde weerklinken. Hij strekte beide handen uit in de richting der deur. Hetty was met één sprong bij hem en zij klemde hem in haar armen. Het leed had hen nog dichter aan elkander verbonden.

»O Sally, arme jongen, wat heeft grootmoeder je gedaan? Hoe heb je geleden!«

Een straal van hemelsche vreugde verlichtte zijn mager, bleek gezicht. »Om Zijnentwil, Hetty! o 't was zoo heerlijk. Ik kan het je niet zeggen! Het was alsof ik Zijn sterke hand onder mij gevoelde, die mij omklemde en vasthield. 't Is nu alles voorbij, maar als ik het nog eens moest ondergaan, zou ik het met vreugde verdragen.«

En toen vertelde Salomon alles wat er na Hetty's vlucht had plaats gegrepen. Ook, hoe Mirjam tot hem was gekomen in het holst van den nacht en wat zij aan hem had gedaan. Hetty vernam ook, dat Mirjam de beide Testamentjes had medegenomen om te bewaren. Dit droeg haar goedkeuring weg. Haar grootmoeder zou ze waarschijnlijk verbrand hebben, meende ze. Toen ze Salomons bed

wat had opgeschud, gaf ze hem de versnapering, die juffrouw Jansen haar voor hem had medegegeven. Hij had den geheelen dag nog niets gehad dan een korst droog brood. Die had vrouw Spronger dien morgen zwijgende op zijn deken gelegd, eer zij de deur uitging om zich naar de markt te begeben. Salomon nam dus met graagte de boterham met rookvleesch en de krentenbolletjes aan. Ook dronk hij de melk, die juffrouw Jansen in een bierfleschje had medegegeven. Juist had Hetty het ledige mandje weer opgenomen en maakte zij zich tot den terugtocht gereed, toen een welbekend geluid haar oor trof. Knarsend werd de sleutel in het slot omgedraaid en vrouw Spronger trad haar woning binnen. Hetty bleef als aan den grond genageld staan. Plotseling nam ze een besluit. Ze zou blijven en afwachten de dingen die komen zouden. Een oogenblik stond ook vrouw Spronger verbaasd stil in de kamerdeur bij Hetty's onverwachte verschijning. Op de markt was de gedachte haar beginnen te kwellen, wat er van Hetty geworden mocht zijn. Zoo zij zich maar niet verdronken had. Dat zou een leelijk geval zijn. Dan zou natuurlijk de politie er aan te pas komen. Salomon, die alles wist, zou haar wel op de hoogte brengen, wat er gebeurd was. En dan kwam de politie te weten, hoe zij, vrouw Spronger, het meisje met een mes had gedreigd en vervolgd. Een koude rilling voer de oude vrouw over den rug, toen zij zich de mogelijke gevolgen, harer handelingen voorstelde. Ze begon zenuwachtig te worden, en verlangde naar huis. Niemand sprak haar aan in de straat. Zij wist dus niet, dat Hetty het huis was binnengegaan. Ook had zij daar geen vermoeden op, omdat Hetty immers geen huissleutel in haar bezit had. Niet weinig verbaasd was de oude vrouw

dus, dat zij haar in de kamer vond bij Salomons bed. Het eerste oogenblik vervulde haar een gevoel van vreugde, dat haar vrees ongegrond was geweest. Toen kregen haat, bitterheid en wrevel de overhand.

»Zoo, ben je daar, mooie madam?« barstte ze uit. »Waar heb je vannacht gezeten, zeg? Zeker in een of andere goot op straat, nietwaar? Wie zou je ook innemen, Christenhond. Of het moet zijn, dat je bij de Gojims je troost hebt gezocht. Dat zal wel.«

»Ik heb vannacht op het politie-bureau geslapen,« zei Hetty bedaard. »Een agent heeft mij meegenomen van de stoep, waarop ik zat. En nu ben ik teruggekomen om te zien, hoe het met Salomon is.«

Op de mededeeling, dat Hetty den nacht op het politie-bureau had doorgebracht, verbleekte vrouw Spronger. Zeker had ze daar alles verteld. Een vervolging was dus niet uitgesloten. Maar ze herstelde zich spoedig.

»En wat voor leugens heb je daar opgedischt, hè? Reken er op dat iedere leugen je duur te staan zal komen. Al ben je mijn eigen vleesch en bloed, wat je niet meer bent, want ik verloochen en vertrap je, nu je naar de Gojims bent overgelopen, versta je? Maar ik zeg je, al was je mijn eigen vleesch en bloed, ik zou in staat zijn mijn hand tegen je op te heffen en je te doden.«

»Grootmoeder,« zei Hetty, »wanneer u dat zoudt doen, zoudt u alleen uzelve kwaad berokkenen. Ik zou willig zijn voor Hem te sterven, die het eerst voor mij gestorven is. U hebt Salomon mishandeld en geslagen, hem, die zich niet verweren kan. Maar hij en ik, wij zijn beiden bereid voor onzen Koning smaad en mishandeling te verduren. Jezus zal ons helpen alles te doorstaan.«

Op het hooren van den door haar volk zoo gehaten naam ontstak de oude vrouw opnieuw in woede. Zij vloog op Hetty toe, gaf haar een hevigen slag in het gelaat en trapte haar de deur uit. In de donkere gang gekomen, waar de ruimte beperkt was, koelde zij opnieuw haar woede aan het meisje. Hetty had haar hand opgeheven om die der vrouw tegen te houden. Maar een hevige vuistslag in het gezicht deed haar achterover tuimelen. Zij kwam tegen den muur terecht en viel. Nu regende het trappen, schoppen en slagen zonder einde. Maar Hetty, al maar pogingen doende om van den grond op te komen, slaagde er in al dichter en dichter naar de voordeur te schuiven. Eindelijk had ze zich opgericht en den knop gegrepen. Met een ruk trok ze de deur open. Een oogenblik later lag ze buiten op straat.

Het rumoer en tumult daarbinnen had de aandacht getrokken; men was reeds eenige oogenblikken te voren samengeschoold.

»Daar is ze!« gilte vrouw Spronger, »hier, bureu, hebt ge de afvallige, het Nazarenerkind. Vloek over haar, die het geloof harer vaderen veracht en samenspant met de heidenen. Vloek, vloek over haar. Zij behoort niet langer tot de onzen.«

Het getier der oude vrouw werkte aanstekelijk. Nevens de buurvrouwen hadden zich ook eenige straatjongens verzameld, belust op een relletje. Dezen stemden dadelijk mede in, en hitsten de oude vrouw nog meer op.

»Weg met het Gojimskind,« gilden zij. Een van hen bukte zich, raapte een steen op en wierp hem Hetty in het gelaat. Er ontstond een klein wondje en het bloed begon te vloeien. Maar dit deed den spotlust niet bedaren. Onder een regen van steenen, modder en vuil, zocht Hetty zich een uitweg te

banen naar het einde der straat. En bijna zou ze er in geslaagd zijn weg te komen, indien een sterke jongenshand haar niet had aangepakt. Terwijl hij haar in zijn eene vuist omkneeld hield, wreef hij met de andere haar gezicht met modder. Een duivelachtig gelach barstte los onder de toeschouwers.

»Goed zoo, Jim, ga je gang maar,« schreeuwde vrouw Kaneel, bijgestaan door vrouw Gosen.

Maar opeens drong een forsche knaap zich tusschen hen door. En eer Jim, die zich door zijn schandelijk bedrijf de held van den dag voelde, tijd had om zich rekenschap te geven van hetgeen er gebeurde, ontving hij een hevigen vuistslag tusschen zijn oogen, die hem achterover deed tuimelen. Blind en duizelig, maakte hij nu kennis met de straatsteenen. Mozes Davidson was toegeschoten als Hetty's bevrijder. Hij wierp zich nu boven op haar belager. Een hevige worsteling ontstond tusschen de twee sterke, gespierde knapen, tot vermaak der toeschouwers. Toen zij eindelijk beiden weder van den grond opkrabbelden en weder hijgend en blozend tegenover elkander stonden, was er van Hetty niets meer te bespeuren. Gebruik makende van het oogenblik, had zij zich haastig uit de voeten gemaakt.

XIX.

EEN NIEUW TOONEEL.

Wij verplaatsen ons thans naar een heel ander deel der groote stad en bevinden ons voor een

der aanzienlijkste huizen op de Heerengracht. De groote, massieve voordeur wordt juist door den huisknecht geopend. Een stroom van licht komt ons tegemoet uit de breede vestibule. Aan het eind van de gang bevindt zich de eetzaal. De deur staat op een kier, en gunt ons een blik in het vertrek. De langwerpig ronde tafel is gedekt. Een fijn damasten laken ligt er over gespreid. De kroonluchter werpt een zee van glanzend licht op het smetteloos wit, waarop kostbare schalen en borden prijken. Zoo straks zullen keur van spijzen worden opgedragen. Een zachte bloemengeur vervult de kamer; midden op de tafel staat een kristallen vaas met heliotroop, rozen en jasmijn. Zes stoelen met hooge ruggen staan om de tafel geschoven. Ze zijn in overeenstemming met andere meubels, in oud-hollandschen stijl. De wanden zijn beschilderd met voorstellingen uit vervlogen tijden en afgezet met breede eikenhouten lambrizeeringen. De schoorsteenmantel is hoog, en van zwaar marmer. Een oude pendule met kandelabres zijn de eenige ornamenten, die hij draagt. Een knetterend houtvuur in den breedten haard vervult de kamer met gezelligheid. Men zou op 't eerste gezicht kunnen denken, dat zich niemand in de kamer bevond; zoo stil is het er. Maar een speurende blik ontdekt al spoedig een aardig schouwspel. Op den grond in een van de hoeken der kamer ligt een kind op een groote tijgervacht uitgestrekt. Een klein meisje niet ouder dan vier jaar. De gloed van het vuur werpt een fantastisch licht op het goudlokkig hoofdje, dat tegen den dierenkop rust. Het kleine figuurtje, rank en fijn, bezit die zekere aangeboren bevalligheid, welke haar terstond kenmerkt als een kind van aanzienlijke geboorte. Het fijne, wit geborduurde jurkje wordt om het middel bijeengehouden door

een breede zijden sjerp; de voetjes, waarmede ze af en toe in speelsche dartelheid haar kleinen poedel schopt, steken in witte sokjes en bruinleeren schoentjes. De pop, die met wijd uitgespreide armen op eenigen afstand van haar op den grond ligt, is op 't oogenblik haar eenig gezelschap. Maar er klinken stemmen op de breede, met dikke loopers belegde wenteltrap. Nu heft het kinderkopje zich luisterend op. »Papa!« roept ze plotseling. Meteen springt ze overeind en snelt naar de deur. Een oogenblik daarna treden twee heeren de eetzaal binnen. Hun gesprek is onderboken door den luiden jubelkreet van het kind. Ze strekt beide armpjes uit naar den jongste der twee. Deze is een knap, rijzig man van even dertig jaar. Zijn voornaam voorkomen doet hem aanstonds kennen als een edelman. Hij buigt zich over tot het kind, tilt het op den arm en drukt het aan zijn borst. Het kleine meisje slaat beide armpjes om haar vaders hals, en drukt haar rozenmondje op zijn gelaat.

»Mag ik ook mee van avond, als u uitgaat?« vraagt ze vleierend. »Hè ja, mag ik mee in de auto? Dan zal ik heel zoet zijn en al mijn eten opeten. Heusch! Zeg maar ja, Papa!«

»Van avond niet, schatje; 't zou te láát voor mijn lieveling worden. Ze zou slaap krijgen en naar haar bedje willen. Ina gaat op een anderen keer mede, als mama ook gaat, naar grootmama.«

Het kind trok een pruilend lipje. Maar de oudste der twee heeren nam haar van den vader over en fluisterde haar iets in het oor. Daarop brak een glimlach als een zonnestraaltje door op het lieve, blozende gezichtje.

»Grootpapa zegt: als het Kerstfeest wordt!« zei ze opgeruimd. »Dan mag ik de lichtjes mee aansteken aan den boom en de geschenkjes afplukken.«

Op dat oogenblik vernam men het geruisch van dameskleederen in de gang. Even daarna traden drie personen het vertrek binnen. De eerste was een jonge, blonde dame. Reeds op het eerste gezicht herkende men in haar de moeder van het mooie, goudlokkige kind. Achter haar volgde een jong meisje van omstreeks achttien jaar. Het was de zuster van den heer des huizes. De laatste, die binnentrad, was een heer, sprekend gelijkend op de moeder van het kind. Het was haar tweelingbroeder. Een korte, aangename begroeting volgde en toen schaarde men zich aan tafel onder een vroolijk gekout. Het kleine meisje werd gezet op haar hooge stoeltje met kunstig versierden rug, ze was de lieveling en het speelpopje van het gezelschap. Iedereen hield zich aan tafel met haar bezig. Eindelijk zeide de heer des huizes: »Apropos, het zal een prachtig concert zijn van avond. Ik stel voor tijdig te gaan.«

»Hoe laat hebt gij de auto besteld?« vroeg zijn vrouw. »Wij zullen zorgen tijdig gereed te zijn, nietwaar Charlie?«

Haar broeder zeide dat hij er voor zorgen zou.

»Ik heb Hendrik gezegd, om halfacht precies de auto te doen voorkomen,« zeide mijnheer tot mevrouw. »Dus lieve, houd u dan gereed. Marie gaat toch zeker ook zoover mede, nietwaar? We zullen haar bij mama afzetten, want die wil zij in geen geval alleen laten, is het niet, zusjelief?«

De jonge dame met haar zacht, aanminnig gelaat gaf een toestemmend antwoord. Zij wilde er niet aan denken mede te gaan voor haar plezier en haar oude moeder den geheelen avond alleen te laten. Dus babbelde men vroolijk voort, onderwijl Willem, de kamerdienaar, de spijzen rond droeg. Men liet zich de gerechten goed smaken. Maar onder het

eten en praten werd de kleine Ina vermoed. Ze dwong om op moeders schoot te mogen zitten. Als eenig kindje was ze gewend, dat haar veel toegegeven werd. Nu ze niet mee in de auto mocht, was ze besloten, haar moeder bij zich thuis te houden dien avond. Ze nam daarom allerlei kleine kunstgreepjes te baat. Eerst wendde ze vermoeidheid voor, toen weigerde ze te eten; zelfs de bonbons, die papa en grootpapa haar aanpraatten, wilde ze niet hebben. Daarna begon ze te klagen over pijn in haar hoofdje. Ze dwong, dat haar moeder bij haar zou blijven om zelve haar te bed te leggen, en niet de kindermeid. Totdat de liefhebbende moeder besloot zich de opoffering te getroosten, en voor dien avond van het concert af te zien. Toen dus de auto precies te halfacht voor het huis stilhield, stapten de drie heeren in, enkel voorafgegaan door Marie. Deze toch ging haar plicht bij haar bejaarde moeder vervullen.

XX.

EEN TELEURGESTELDE VERWACHTING.

In snelle vaart schoot de auto voort, bestuurd door een bekwamen chauffeur. Nadat men Marie aan een huis op de Keizersgracht had afgezet en deze goed en wel binnen was, werd de tocht vervolgd. De auto reed snel de gracht af. 't Was er tamelijk stil, er waren weinig voetgangers. Toen zwenkte zij bij een hoek, waar zij over

een brug heen moest. Daar echter de gracht aan die zijde aanmerkelijk opliep, was de chauffeur genoodzaakt een snellen aanloop te nemen, om gemakkelijker tegen de glooiing op te komen. De lantaarn der auto wierp een hel schijnsel voor zich uit. Toch klonk plotseling een gil, de wagen lichtte even en stootte. De chauffeur remde uit alle macht, de inzittenden vlogen overeind. Wat was dat? In een oogwenk was de heer Van Lidlum uit de auto, en stond hij op straat. Ook de beide andere heeren stegen uit, met den bestuurder. Bij het lantaarnlicht zagen zij, halverwege onder den motor, een donkere gedaante liggen, roerloos en stijf. In weinige oogenblikken hadden zich eenige menschen om den wagen verzameld, die nu met vereende krachten een weinig werd gelicht, waardoor de heer Van Lidlum de gelegenheid kreeg een meisje van onder de wielen te voorschijn te halen, bleek, bloedende en bewusteloos.

»Is ze dood?« vroegen de omstanders.

»Neen, ik geloof het niet; zie maar, ze beweegt haar hand. Wees zoo goed, menschen, en ga een weinig op zij,« verzocht de oude heer Van Lidlum. Hij was een man met sneeuw wit haar, en had een eerbiedwaardig voorkomen. De menschen gingen op zij... »Gunt ons de gelegenheid,« vervolgde hij, »dat we het meisje in den wagen leggen; wij zullen haar zoo snel mogelijk naar het ziekenhuis brengen. Is hier ook soms een dokter aanwezig?«

Doch er was geen dokter onder de omstanders.

»Maar wel een agent van politie,« klonk opeens de doordringende stem van den man der wet. »En ik ben verplicht proces-verbaal op te maken van het gebeurde. Hoe is dat ongeluk gebeurd? Heeft iemand het gezien? Is het de schuld van den bestuurder? Of is het gekomen door onvoorzichtigheid van het

meisje zelf? Uw naam, chauffeur! Ook verzoek ik de namen der heeren, die in de auto zaten.»

De chauffeur gaf zijn naam op, evenals de drie heeren.

»Maar die man heeft geen schuld aan het geval!« riep een oude vrouw uit, wijzende op den bestuurder. »Hij reed niet wild, ik zag hem den hoek omkomen en hij blies hard genoeg zijn signaal. Het meisje heeft blijkbaar niet begrepen, dat de auto al zóó dicht bij haar was. Ze wilde juist den hoek omslaan, en liep er tegen in. Ik heb gezien, hoe het gebeurde!«

»Goed, vrouwtje, zooveel te beter,« zei de agent; »geef dan ook je naam maar op. Heeft nog iemand anders het ongeluk zien gebeuren?«

Maar er was niemand anders, die het had gezien.

»Nu,« zei de agent, »kent iemand soms het kind?«

Hij boog zich over de bewusteloze heen, die inmiddels met zachte handen in den wagen was gelegd. Neen, niemand kende haar.

»Vooruit maar, chauffeur,« zei de agent, »naar het ziekenhuis.«

De heeren stapten in. En een oogenblik later reden zij in matigen gang met hun nieuwen last voort. Zij brachten het meisje naar een der grootste ziekenhuizen in de stad. En toen om acht uur het concert een aanvang nam, was daar van de drie heeren niemand bij aanwezig. De kaarten bleven ongebruikt. Allen waren dien avond teleurgesteld in hun verwachtingen van mooie muziek. De jammerkreet van het verongelukte kind klonk snerpend en klagend na in hun ooren. Allen waren diep onder den indruk van het droevig ongeval.

Terwijl dit op straat voorviel, was er nog iemand anders, die ook in haar verwachting teleurgesteld werd.

't Was juffrouw Jansen, die vergeefs naar Hetty's terugkomst uitzag. Zij had in den vooravond met haar man over Hetty gesproken. Lang en breed had ze hem uitgelegd, welke plannen ze met het meisje had, ingeval zij door haar grootmoeder werd verstooten. Haar man had zich eens bedenkelijk achter het oor gekrabd. Maar hij had niet opgekund tegen de pleitredenen zijner vrouw. Juffrouw Jansen was vast besloten in dit geval de overwinning te behalen op haar man. Terdege had zij van te voren het terrein van zijn stemming verkend. Ze moest en zou haar pleidooi winnen, wat er ook gebeurde. En in 't eind had haar man toegestemd. Zij moest dan maar doen wat zij verkoos. Wilde zij Hetty eenigen tijd bij zich nemen, 't was hem goed, mits zij dan ook maar hulp van het meisje had. Ze moest haar kost verdienen. Er waren genoeg huiselijke bezigheden voor haar te doen.

Over Salomon had de goede vrouw nog wijselijk gezwegen. Keulen en Aken zijn niet in één dag gebouwd, zeide ze bij zichzelf; als er één schaap over de brug is, volgt het tweede vanzelf. Zij kon haar tijd afwachten. God zou haar wel steunen in haar liefdewerk en het hart van haar man ten goede neigen. Daarop vertrouwde zij vast.

Zij begon nu naar Hetty's terugkomst te verlangen om haar het goede nieuws te vertellen. Alleen was ze een weinig bevreesd, dat Hetty voorloopig niet van Salomon zou willen scheiden. Maar zij kon haar elken dag sturen met een verkwikking voor den knaap. Mogelijk ook zou vrouw Spronger het lastig vinden, alleen de zorg voor den knaap te hebben, en zou zij wel geneigd zijn, den knaap van zich te laten gaan. Van Hetty wist ze, dat vrouw Spronger niet meer geregeld het geld voor hem ontving. Langzaam maar aan, dacht juffrouw Jansen, eerst

Hetty en dan den jongen. Het zal er ons niet minder om gaan, al hebben we er een paar monden bij. Onze gezegende Zaligmaker spijsde duizenden met vijf brooden en twee visschen. Hij is nog dezelfde in macht en genade. En wij hebben een rijken Vader in den hemel.

Zoo peinsde juffrouw Jansen achter haar groote mand met kousen, die zij te stoppen had. Er waren groote gaten in hielen en knieën, de goede vrouw bekeek ze met een zucht. De arme jongen althans zal het stopwerk niet vermeederen, vervolgde ze. De stumperd kan, geloof ik, niet eens op zijn voeten staan. En zij dacht met een dankbaar hart aan haar eigen wilde, rappe knapen.

Naarmate het later werd, begon ze meer naar Hetty's thuiskomst te verlangen. Boven zou ze slapen op het kleine zolderkamertje, daar was haar bed reeds opgemaakt. 't Zag er daar rein en netjes uit. Maar hoe ze ook wachtte, peinsde en uitkeek, Hetty kwam niet. Juffrouw Jansen werd in haar verwachting teleurgesteld.

XXI.

DOBBERENDE OP DE ONGEWISSE BAREN.

Toen Hetty haar oogen opsloeg, bevond ze zich in een der groote zalen van een ziekenhuis. Want zij was het geweest, die in haar verbijstering, na de ondergane mishandeling, door de auto was aangerezen. Half blind van de schoppen en slagen

met bebloed gelaat en beslijkte oogen, had ze niet goed uitgezien, toen ze de straat uitvluchtte om zich weer naar juffrouw Jansen te begeven. Juist bij den hoek werd ze gegrepen. Vriendelijke, zachte handen hadden haar opgenomen en haar aan een zorgvuldige verpleging overgegeven. De dokter, die haar had onderzocht, beweerde dat zij inwendig zwaar letsel had bekomen. Haar verzorging in het ziekenhuis was noodzakelijk en zou waarschijnlijk van langen duur zijn. De heer Van Lidlum had gezegd, dat geen kosten aan haar moesten gespaard worden. Men moest haar ook alles geven, wat zij verlangde en hebben mocht. Hij kwam voor alles op. Hij zou den volgenden dag weder komen, om te vernemen hoe de nacht was geweest en hoe het dan met haar stond.

Hetty bracht dus den nacht in het ziekenhuis door, terwijl juffrouw Jansen tevergeefs op haar wachtte. Eerst den volgenden morgen kwam Hetty weer tot bewustzijn. Den geheelen nacht had ze gelegen, alsof ze reeds dood was. Slechts een zacht gekreun af en toe had de verpleegster overtuigd, dat zij nog leefde. Haar geheele hoofd zat in het verband, evenals haar rechterhand. Er was een boog over haar heen gespannen, opdat geen drukking van het dek haar hinderen zou. Arme Hetty was er dus wel slecht aan toe. Met haar hoofd en arm zou het wel losloopen, zeiden de doctoren, maar die inwendige kneuzing liet zich zeer zorgelijk aanzien.

De zonnestralen vielen door het hooge tuimelraam op Hetty's bed, toen ze voor het eerst met bewustzijn haar oogen opendeed. Het was ochtend. De zusters waren druk bezig de andere patiënten te helpen tegen de komst van de doctoren. Niemand merkte vooralsnog, dat Hetty was bijgekomen. Verwonderd keek ze voor zich uit naar de zonnestralen,

die haar bed beschenen. Zij kon haar hoofd niet omdraaien, noch zich bewegen. Toen werd ze duidelijk; ze voelde zich heel wonderlijk en flauw. Een zacht gekreun trof haar oor. 't Kwam uit het bed naast haar.

»Waar ben ik?« vroeg ze half luid.

Naast haar lag een meisje met een gebroken been, iets ouder dan Hetty. Ze richtte zich een weinig op, schoof het gordijn een beetje op zij en boog zich tot Hetty over.

»Gij zijt in het ziekenhuis,« zeide ze zacht. Toen riep ze de zuster en fluisterde deze toe, dat Hetty was bijgekomen en gesproken had. De verpleegster kwam nu bij Hetty's bed. Zij had een lief gelaat, met een zachte uitdrukking in de oogen en boog zich over het arme kind heen.

»Wèl,« vroeg ze opgewekt, »hoe gaat het? Niet erg veel pijn, is het wel?«

»Wat is er met me gebeurd?« vroeg Hetty op doffen toon.

»Gij zijt gisteren avond op straat gevallen. Men heeft u opgenomen en hierheen gebracht. Wees maar niet bang, wij zullen u goed verzorgen, en de dokter is een zeer vriendelijke man.«

»O,« zei Hetty met een zucht.

»Hoe heet gij?« vroeg de zuster.

»Hetty.«

»Ja, en hoe nog meer?«

»Hetty Spronger!«

»En hoe oud zijt gij, Hetty?« vroeg de zuster verder.

»Ik word vijftien jaar met Juli.«

»Zoo is het goed,« zei de verpleegster. Zij hield Hetty, die flauw begon te worden, een zakdoek met eau de cologne onder den neus.

Op dat oogenblik trad een heer de ziekenzaal

binnen. Hij ging langs de verschillende bedden en stond bij Hetty's bed stil. De zuster stond nog aan het voeteneinde.

»Wel, hoe gaat het met haar, hoe heeft zij het van nacht gemaakt?« vroeg de dokter.

De zuster vertelde nu, dat Hetty even te voren tot bewustzijn was gekomen en dat zij haar naam had genoemd.

»En waar woont zij?« onderzocht de dokter verder.

Maar dit had de zuster nog niet gevraagd. Ze was onderwijl een paar passen op zijde gegaan, zoodat de dokter nu dichter naast Hetty kon staan. Deze sloeg de oogen naar hem op. Een vaag besef van herkenning trok als een floers aan haar geest voorbij. Juist toen de geneesheer haar vragen wilde, waar zij woonde, dwaalde Hetty weer af. Ze staaarde wezenloos voor zich uit. De dokter hief zich uit zijn voorovergebogen houding op.

»'t Is al veel, dat we haar naam weten,« zeide hij. »Nu kan er in elk geval een oproeping in de courant geplaatst worden voor haar nabestaanden. Ik vernam van de politie, dat er nog niemand naar haar is komen vragen. Blijkbaar heeft men haar dus nog niet gemist. Of wie weet, mogelijk heeft zij niet eens bloedverwanten. Zij zag er niet naar uit, dat zij van deftige afkomst is. Haar kleeren waren grootendeels vodden. De stumperd! Wanneer ze het er bovenop haalt, zullen we haar in een nieuw pak moeten steken, zuster!«

De zuster beloofde daarvoor haar best te zullen doen.

»Ik weet niet,« vervolgde de dokter, zich langs de kin strijkende, »op wie ze gelijkt. 't Is alsof ik haar ken.«

»Dat zal toch wel niet, dokter,« zei de pleegzuster beslist, »ze is een Jodinnetje, dat is dui-

delijk genoeg te zien. Zij zal vroeger wel niet tot uw patiënten hebben behoord.«

»Neen,« zei de dokter, al maar in gedachten. Hij scheen Hetty echter niet thuis te kunnen brengen. Na haar nog eens te hebben onderzocht en de zuster eenige voorschriften te hebben gegeven, verwijderde hij zich van het bed.

In den loop van den dag kwam de heer Van Lidlum met zijn vader naar Hetty kijken. Zij had evenwel geen besef van hun tegenwoordigheid. De heer Van Lidlum had den geneesheer omtrent Hetty ondervraagd en deze had bedenkelijk de schouders opgetrokken. Er was nog niets van te zeggen, hoe het met haar zou afloopen. Kwam er geen koorts bij, dan was er alle kans dat zij herstelde. Haar leven hing echter aan een zijden draad. Zij was als een zwak schip op ongewisse baren. Zou het broze hulkje boven blijven of verzinken? Wie, die 't kon zeggen? Hetty was geen flink doorvoed, welverzorgd kind, dat tegen een stoot en een duw bestand was. Ze had niet veel om bij te zetten, zooals de dokter beweerde. Zou dat wrakke scheepke de kust nog bereiken, of was het bestemd om onder te gaan? Niemand, die 't wist.

XXII.

HET NIEUWS VAN DEN DAG.

Juffrouw Jansen zat met haar man en kinderen aan de ontbijt tafel, toen het ochtenblad werd bezorgd. Coba, de oudste dochter, nam het aan en gaf het haar vader. Deze kreeg altijd het eerst de courant in handen, daarna gaf hij ze aan zijn vrouw. Terwijl haar echtgenoot in stilte het nieuws nakeek en haar kinderen zwijgend hun boterham aten, gingen juffrouw Jansens gedachten naar Hetty uit. Wat toch wel de reden mocht zijn, dat Hetty gisteren avond weggebleven was? Zou ze zich misschien met haar grootmoeder hebben verzoend? Of had deze haar misschien tegen wil en dank gedwongen om te blijven? Of was het soms met Salomon niet goed, dat Hetty daarom den knaap niet had willen verlaten? Juffrouw Jansen nam een besluit. Als zij in den morgen niets van Hetty vernam, zou zij er des middags maar eens op uitgaan. Zij wilde Hetty in haar grootmoeders woning opzoeken. Misschien zou ze een onaangename ontmoeting hebben met de oude vrouw, doch dit moest ze zich dan maar getroosten. Juist was ze tot dit besluit gekomen, toen haar man haar het ochtendblad overhandigde. Terwijl zij haar ontbijt nuttigde, begon de juffrouw van boven af de courant door te zien. Eindelijk kwam ze aan het gemengde nieuws, en wel aan de rubriek »Ongelukken«. En tot haar schrik las ze daar: »Gisteren avond omstreeks halfacht had er een ernstig ongeluk plaats. Een auto, die in volle vaart een hoek der Keizersgracht omkwam, over-

reed een meisje, naar gissing dertien of veertien jaar oud. Het kind schijnt het signaal niet te hebben gehoord. In bewusteloozen toestand werd zij opgenomen en in dezelfde auto naar het ziekenhuis vervoerd. Zij moet bij andere verwonding, zwaar inwendig letsel hebben bekomen. Tot nog toe is de indentiteit van het meisje niet vastgesteld; niemand heeft eenige navraag naar haar gedaan. Naar haar uiterlijk te oordeelen is zij een Jodin. De politie in de tweede sectie verzoekt nadere inlichtingen omtrent het meisje aan het Bureau...«

»Hebt gij dat bericht gelezen?« vroeg juffrouw Jansen, haar man met bleek gelaat aanzierende.

»Welk bericht?« vroeg hij onverschillig, onderwijl een sigaar opstekende.

»Dit, van het meisje, dat gisterenavond door een automobiel is overreden.«

»Nu?« zei haar man vragend. »Er staan elken dag zooveel ongelukken in de courant; het blad is er vol van.«

»Ja maar,« zei de juffrouw, »weet ge wel, wie het blijkbaar is? Naar de beschrijving te oordeelen, geloof ik, dat het niemand anders kan zijn dan ons Jodinetje, Hetty Spronger.«

»Wat zegt ge daar?« riep haar man, nu zelf verschrikt. »Dat arme schaap, en dat terwijl gij zulke goede voornemens met haar hadt! Dat zou toch treurig zijn! Inderdaad, vrouw, ge moet er zoo spoedig mogelijk navraag naar doen.«

»Dat zal ik zeker,« zei de juffrouw, »zoodra de kinderen naar school zijn. Robbie breng ik even hiernaast. Hij loopt te langzaam om hem dat heele eind mee te nemen. Ik wil zekerheid hebben.«

Coba, die een gevoelige natuur had, begon te schreien. Ook de andere kinderen waren onder den indruk. Allen kenden zij Hetty immers zoo goed!

Zij mochten haar gaarne lijden. En dat zij nu zoo'n groot ongeluk had gekregen, roerde hun hart. Zoodra dus allen het huis uit waren, gaf juffrouw Jansen Robbert bij de bureu ter bewaring. Zij deed hoed en mantel aan en begaf zich op weg naar het aangeduide ziekenhuis. De slager, de kruidenier en de petroleumman moesten dan maar eens vergeefs aanbellen. Zij had geen rust meer, eer zij met volkomen zekerheid wist, of het werkelijk Hetty was.

Aan het ziekenhuis gekomen, werd zij eerst in de wachtkamer gelaten. Op dat vroege uur waren er gewoonlijk weinig bezoekers. Nu was er een man, dien men bij zijn stervende vrouw ontboden had. Ook zag juffrouw Jansen een paar dokters in hun operatie-jassen, die de gang doorkwamen.

Toen de portier naar boven was gegaan, om haar aan te dienen, liep juffrouw Jansen met rustelooze stappen in het vertrek op en neer. De deur der wachtkamer stond open, zij kon dus een blik werpen in de breede, lange gang, waar verscheidene deuren op uitkwamen. Toen een dier deuren openging, traden er twee heeren uit, die in een ernstig gesprek met elkander waren, waarvan juffrouw Jansen sommige woorden kon verstaan.

»Dus,« zeide de één, een nog jeugdig heer met een deftig uiterlijk, »dus zij heeft haar naam genoemd. Arm kind. God geve, dat zij er boven op komt. Dan beloof ik, dat zij haar lomp en voorgoed zal hebben afgelegd. Ik wil haar voor heel haar leven vergoeding schenken voor hetgeen ik haar onwillens heb aangedaan. Doe uw best, dokter, haar in het leven te behouden.«

»Met Gods hulp, mijnheer Van Lidlum,« zeide de dokter ernstig. »Wij dokters, zijn maar werktuigen in Gods hand, van wie Hij zich bedient. Wij hebben het leven niet in onze hand. Het staat aan ons

niet, om te beschikken over het stervensuur. Maar wie weet! God is machtig, en ik zal alles aan haar doen wat in mijn vermogen is.«

De dokter keek den ander medelijdend aan. Hij begreep zeer goed, welk een last op het hart van den edelman drukte. Het was ook een verschrikkelijke gedachte, de oorzaak te zijn, zij het dan ook de onschuldige oorzaak, van een anders dood. Het gelaat van den heer Van Lidlum was betrokken, en teekende groote onrust.

»Is er al iemand, die bij de politie aangifte heeft gedaan van haar verdwijning?« vroeg de dokter nog eens.

»Nog niemand,« antwoordde de ander.

»Ik begrijp niet, waar zij thuis kan behooren. Iedere vader of moeder zou toch navraag doen,« zei de dokter.

»Wie weet, misschien bezit zij geen ouders meer, het arme schaap. Dat zou dan nog een geluk bij het ongeluk zijn. Ik zal heel haar leven voor haar zorgen,« zei de heer Van Lidlum nog eens. En met dat lichtpuntje in het verschiet stak hij den geneesheer de hand toe om heen te gaan. Op dat oogenblik trad de portier, die den dokter gezocht had, op dezen toe.

»Daar is een juffrouw, die komt vragen naar dat overreden meisje,« zeide hij. »Zij noemde den naam.«

»En hoe was die?« vroeg de dokter schielijk.

»Hetty Spronger, een Jodinetje.«

Een zware zucht ontsnapte aan de lippen van den heer Van Lidlum.

»Het is haar moeder toch niet?« vroeg hij zenuwachtig.

»Dat geloof ik niet, mijnheer,« zei de portier.

»De juffrouw lijkt niets op een Jodin.«

• »Wacht u nog even,« verzocht de dokter aan den

heer Van Lidlum: »'t Is misschien beter, dat ik haar eerst even alleen spreek.«

De dokter begaf zich naar de wachtkamer, de heer Van Lidlum ging de zijkamer weder binnen. Toen de geneesheer weer bij hem kwam, was diens gelaat opgehelderd.

»Ik heb alle mogelijke inlichtingen omtrent haar,« zeide de dokter. »Zij is een wees en was tot op heden bij haar grootmoeder in huis. Deze, een fanatieke Jodin, heeft het meisje verstooten, omdat zij het christelijk geloof heeft omhelsd. Gisteravond, toen het ongeluk plaats greep, moet zij op weg zijn geweest naar deze juffrouw, die haar in bescherming had genomen. Dat is haar heele geschiedenis. Het meisje heeft ouders, broeders, noch zusters, haar eigen volk heeft haar uitgeworpen wegens haar afvalligheid. Dus, mijnheer Van Lidlum, ik kan u gelukwenschen, dat er geen ouderharten mee gemoeid zijn. Hoe zeer wij haar ook in het leven hopen te behouden, zou het wel bezien, voor haar geen groote ramp zijn, als zij stierf. Geloofst u ook niet? Tracht de zaak van dien kant te beschouwen, wanneer het anders uitloopt dan wij hopen en verwachten.«

»Ik zou gaarne deze goede vrouw spreken, die zich het lot van het verstooten kind heeft aange trokken,« zeide de heer Van Lidlum geroerd. »Is zij nog in de wachtkamer?«

»Ja, zij heeft gevraagd het meisje te mogen zien. Hoewel het geen bezoekuur is, zal ik in dit geval een uitzondering maken. Ik wil haar zelf boven brengen; zij wacht daar nu op.«

»Dan wil ik haar gaarne eerst even spreken,« zeide de heer Van Lidlum. »Zelf wil ik haar vertellen, hoe het ongeval zich heeft toegedragen. Gij vergunt mij dat immers wel?«

»Zeker, zeker,« antwoordde de geneesheer. »Indien u een oogenblik wacht, zal ik de juffrouw hier brengen.«

Even later bevond juffrouw Jansen zich in de zijkamer in de tegenwoordigheid der beide heeren.

»Gij hebt u het lot van het meisje aangetrokken, juffrouw,« zoo eindigde de heer Van Lidlum het gesprek. »Maar als zij met Gods hulp beter mag worden, zal zij ook een beschermer vinden in mij.«

Met tranen in de oogen knikte juffrouw Jansen toestemmend. Haar gemoed was te vol, dan dat zij kon spreken. De angst, het mededoogen en de droefheid, die spraken uit den toon en het gelaat van den heer Van Lidlum, deden haar een blik werpen in zijn grootmoedig hart. »Gij behoeft u zelve zooveel verwijten niet te doen, mijnheer,« zeide zij eindelijk, toen zij weer vermocht te spreken. »Moge het al niet Gods wil zijn geweest, zeker is het toch alles onder zijn toelating gebeurd, en Hij heeft met alles zijn wijze bedoelingen.«

Toen verliet de heer Van Lidlum, na een vriendelijk afscheid van haar te hebben genomen, het ziekenhuis.

Juffrouw Jansen volgde den geneesheer naar boven.

»U moet er u op voorbereiden, dat zij in het verband zit en u waarschijnlijk niet kent,« waarschuwde de dokter. Toen trad hij met haar de ziekenzaal binnen. Juffrouw Jansen uitte een kreet van schrik, toen zij Hetty zag.

Neen, Hetty kende haar niet.

Het was slecht nieuws geweest, dat de courant juffrouw Jansen dien morgen had gebracht.

XXIII.

DE SCHOONSTE NAAM EN DE SCHOONSTE
KROON.

'k Gaf mijn alles op voor Jezus,
al het andere acht ik scha.
Wereldvreugd verdwijnt in 't duister
bij het licht van Golgotha.
Door mijn vrienden werd 'k verlaten
en de wereld wierp mij uit,
maar mijn beste Vriend is bij mij,
als de paarlenpoort ontsluit.

Mijn stervensure nadert,
en de avondklok, zij luidt ;
maar mijn harte kent geen droefheid,
als de paarlenpoort ontsluit.

Als ik Zijne stem zal hooren,
en ik sta aan 's levens rand,
dan zal ik op Jezus leunen,
en Hij leidt mij aan Zijn hand ;
Hij spreekt dan tot mij die woorden,
ja, Hij spreekt ze zachtkens uit :
Vrees geen kwaad, want Ik ben bij u,
als de paarlenpoort ontsluit.

Mijn stervensure nadert,
en de avondklok, zij luidt ;
maar mijn harte kent geen droefheid,
als de paarlenpoort ontsluit.

Het was een zachte, melodieuse, eenigszins droefgeestige stem, die dit zong. Luisterend hief Hetty het hoofd op van haar kussen. Een helder licht, een stralende glans kwam in haar oogen. Zij waren ongewoon groot en schitterend geworden tijdens haar ziekte. Lange, lange dagen en nachten had zij gelegen, zwevende tusschen leven en dood. Lange, donkere nachten in heete koortsen en rusteloos ijlen doorgebracht. Daarna een algeheele inzinking.

Wanneer dan de verpleegster zich over haar heenboog, dacht zij niet anders, of het uur van sterven was gekomen. In die dagen werd er niemand bij Hetty toegelaten, zelfs juffrouw Jansen niet. Die brave vrouw deed heel wat tochten naar het ziekenhuis, om naar Hetty te vernemen. Ook bracht zij menigmaal versnaperingen mee, die Hetty niet eens hebben mocht. Wie eveneens niet in gebreke bleef, was de heer Van Lidlum. Hij, zijn vader en familie beijverden zich, alles voor Hetty te doen wat in hun vermogen was. Men trachtte het haar zoo licht en aangenaam mogelijk te maken. Zij was van de groote zaal overgebracht naar een afzonderlijk vertrek, waar de grootst mogelijke rust heerschte. Ook waren daar alle gemakken aanwezig, die men voor een zieke maar wenschen kon. Er stond een sofa, waarop zij gemakkelijk kon worden neergevlid, wanneer verbedding noodig was. Op het ronde tafeltje voor het raam stond een schaal met de fijnste vruchten, en er waren altijd frissche bloemen.

Mevrouw van Lidlum had kleeren gezonden, opdat zij die gereed mocht vinden, zoodra er verbetering intrad. Ook mooie boeken en platen. En verder al die kleinigheden, welke een zieke het leven draaglijk, ja zelfs aangenaam kunnen maken.

Hetty had nu reeds vijf weken in het ziekenhuis doorgebracht. Toch kon de dokter nog altijd geen

volkomen zekerheid geven. Zij was zoo uiterst zwak. Maar op dien morgen, toen dat lied van een binnenplaats door het openstaande venster tot haar doordrong, was het opeens of nieuw leven haar doorstroomde. Woord voor woord, klank voor klank, zonk als een kostbare schat neder in de diepte van haar ziel.

»'k Gaf mijn alles op voor Jezus,« fluisterde ze met stralende oogen. En toen keerde haar herinneringsvermogen terug. Zij dacht aan Salomon. Zij keek rondom zich. De mooie kamer, het zachte frissche bed, waarin zij lag, de schilderijen aan den muur, de bloemen, de vruchten binnen haar bereik, en... Salomon, hij daarginds in een vuzige, donkere kamer, verlaten, van alles verstoken, zelfs het allernoodigste ontberende, zonder oppassing, zonder liefde, ja zelfs zonder licht in de oogen en zonder het gebruik van zijn ledematen. Hetty begon te schreien. Ze was heel zwak. Zou het wáár zijn, dat ook haar stervensure naderde, zooals die stem daar beneden zong? Ik zou gaarne dat lied nog eens hooren, dacht zij. Wie zou het gezongen hebben? Als de zuster komt, zal ik het haar vragen.

Op dat oogenblik kwam de dokter met de verpleegster het vertrek binnen. Hetty keek beiden aan met een blik van herkenning.

»Wel zóó,« zei de dokter opgeruimd, »we zijn van morgen buitengewoon goed, is het niet, beste meid? Zoo heb ik je nog geen één keer aange troffen. Hoe gevoelt ge u, mijn kind?«

»Ik ben, geloof ik, veel beter,« zei Hetty zacht. Toen keek ze den geneesheer oplettend aan.

»Wel?« zeide hij vriendelijk, »gij kijkt mij zoo onderzoekend aan. Kent gij mij van vroeger?«

»Ja,« zei Hetty, »ik ken u wel. 't Is al een tijd.

geleden, dat ik u voor het eerst gezien heb, weet u wel?»

»Nee,« zei de dokter peinzend. »Gij kwaamt mij ook wel eenigszins bekend voor; toch geloof ik niet, dat ik je ooit eerder heb ontmoet.«

»Herinnert ge u niet, mijnheer,« zei Hetty zacht, »dien middag, toen ik met u voor een boekwinkel stond te kijken op het Rokin? Ik vroeg u toen wat die plaat beteekende.«

»Ja, en?» vroeg de dokter, merkbaar verrast.

»Gij antwoorddet, dat ik dit niet noodig had te weten, omdat ik een Jodannetje was; weet u nog wel?»

De dokter knikte toestemmend. Hij was eenigszins beschaamd.

»Ik weet er nu alles van,« ging Hetty opgewekt voort, »'t was de opstanding van Christus, die de plaat voorstelde. En mijnheer! sinds ik de betee-kenis daarvan wist, heb ik de geheele geschiedenis gelezen. En nu weet ik, dat dit ook alles voor mij is geschied. Ik ben nu ook een Christin, want ik heb Hem lief, die voor mij aan het kruis stierf. Hij heeft dat ook alles voor de Joden gedaan, al wilden zij niets van Hem weten. Ik weet dat het zoo is.«

»En maakt die wetenschap u gelukkig, Hetty?» vroeg de dokter. Hij was aangedaan, maar wilde het niet laten merken. Een glimlach vol onuitsprekelijke vreugde gleed over Hetty's vermagerd gelaat.

»Héél gelukkig, mijnheer, zóó gelukkig, dat ik gaarne voor Hem zou willen sterven, als ik mocht.«

»Kom, kom, Hetty,« zei de dokter, »gij moet nu niet meer aan sterven denken, maar aan een nieuw leven.«

»Ja maar,« zei Hetty, »als ik ging sterven, zou Jezus mij door Zijn engelen laten halen en dan zou ik altijd bij Hem zijn. Daarom wil ik wel gaan. Het leven is toch zoo moeielijk, mijnheer.«

En de herinnering aan al wat zij had uitgestaan en wat haar waarschijnlijk weer wachtte, overwelddigde haar.

»Neen,« zei de dokter beslist, »gij gaat nu niet sterven, Hetty; ge zult spoedig beter worden en geheel hersteld een nieuw leven beginnen. Verstaat gij wel? Een nieuw leven.«

Hetty zeide nu niets. Vermoeid zonk haar hoofd in het kussen terug, haar kleur veranderde.

»Gij hebt te veel gesproken, Hetty,« zei de dokter, »kom, ga nu een weinig slapen, anders wordt ge erger. Ik ben zoo blij, dat ge vooruit gaat.«

»Ja, mijnheer,« zei Hetty gedwee. »Echter is er nog één ding, dat ik u wenschte te vragen.«

»Ja, en dat is?« vroeg de dokter welwillend.

»U bent zoo goed en vriendelijk voor mij geweest; zoudt u ook niet eens naar Salomon willen zien? Hij is nu zoo alleen, nu ik weg ben. Hij is blind, ziek, gebrekkig, en heelemaal ongelukkig.«

»Ja,« zei de dokter, »maar wie is dat ventje? Gij hebt in uw koortsfantasieën over hem gesproken, heeft de zuster mij verteld.«

Hetty vertelde nu in 't kort alles van Salomon.

»Goed,« zei de dokter, »ik zal naar Salomon gaan zien. Is hij ook een Joodje?«

»Ja,« zei Hetty, »maar hij draagt ook nog een anderen naam, den schoonsten van alle namen. Gij weet, mijnheer, welke de schoonste naam is?«

»Jezus Christus.«

»En al is Salomon een Israëliet, hij noemt zich naar zijn Koning. Hij heet thans een Christen. Salomon vindt dat den schoonsten naam. En de schoonste kroon, zegt hij, is de doornenkroon van Koning Jezus. En gaarne heeft hij mishandeling en smaad verduurd om Jezus' wil.«

XXIV.

DE BANIER VAN KONING JEZUS.

Sinds Hetty in beterschap toenam, mocht ze bezoek ontvangen. Juffrouw Jansen schreide dikke tranen, toen ze nu voor het eerst bij haar werd toegelaten. Zij vond haar zóó veranderd, dat ze er geen woorden genoeg voor had. Het verband was van het hoofd genomen. Het weelderige, donkere haar, dat eertijds haar gelaat omlijstte, was geheel weggeknipt. Haar voorhoofd, waarop een diep litteken zichtbaar was, lag thans bloot. Mevrouw Van Lidlum kwam ook af en toe naar Hetty zien. Eéns had ze haar dochtertje meegebracht. De kleine Ina keek in het eerst eenigszins schuw, toen ze een ruiker rozen op Hetty's bed neerlei, doch spoedig vermande zij zich en begon met Hetty te keuvelen. Maar op zekeren Zondagmiddag kreeg Hetty nog een ander bezoek. Het was Mirjam. Groote vreugde straalde uit Hetty's oogen, toen deze zich bij haar nederzette. Met hartelijke liefde legde Mirjam haar hand op Hetty's doorschijnende vingers en drukte die.

»O Hetty!« riep Mirjam uit met betraande oogen, »wat hebt gij geleden! Hoe heb ik verlangd u te zien. Steeds werd ik echter bij de deur teruggevoerd, als ik naar je kwam vernemen. Ik had zoo'n medelijden met je, toen ik van je ongeluk hoorde. Ik vernam het 't eerst in den winkel van Santje Croos.«

»En wat zei Santje?« vroeg Hetty. Zij was ver-

langend te weten, of Santje haar evenals de anderen vijandig gezind was.

»Santje was erg met je begaan,« zei Mirjam. En toen aarzelend: »Hoewel ze zeer verbitterd tegen je is, omdat je een Christin zijt geworden. Zij sprak harde woorden en haar vader ook. En zij waren toch altijd je beste vrienden, is 't niet?«

Hetty gaf niet dadelijk antwoord. »Door mijn vrienden werd 'k verlaten en de wereld wierp mij uit,« klonk het in haar hart. »Maar, mijn beste Vriend is bij mij.« Ja, en dat was het voornaamste, dat zij haar Jezus behield. Nu zij Hem had leeren kennen, gevoelde zij, dat zij met Hem desnoods alles zou kunnen missen. Wel deed het haar zeer, van haar oude vrienden verlaten en door haar eigen volk verworpen te zijn, maar had zij het recht te klagen, waar haar Heiland Zijn mond niet opendeed?

Hetty vernam van Mirjam alles omtrent Salomon. De arme jongen had Mirjam opgedragen aan Hetty te zeggen, dat het hem heel goed ging. Het kostte Mirjam blijkbaar moeite die boodschap over te brengen. Het was reeds eenige dagen geleden, sinds zij hem het laatst gezien had, terwijl vrouw Spronger afwezig was. Daarom laten wij Mirjam nu met Hetty alleen en keeren tot Salomon terug.

Op denzelfden morgen toen juffrouw Jansen Hetty's ongeluk vernomen had, begaf zij zich, na haar bezoek in het ziekenhuis, naar vrouw Sprongers woning. De oude vrouw was thuis. Met barsche blikken keek zij de bezoeker aan. In het eerst weigerde zij deze den toegang tot haar woning. Maar juffrouw Jansen liet zich niet zoo spoedig afschrikken.

»Gij zijt de grootmoeder van Hetty Spronger,« begon zij. »Weet gij wel, wat er gisterenavond met haar is gebeurd?«

De oude vrouw verschoot van kleur. Doelde dat

soms op de mishandeling, die zij het meisje had aangedaan? Maar wat ging dat alles een vreemde vrouw aan! Zij keek de bezoeker strak aan, maar gaf niet terstond antwoord. Eindelijk zeide ze: »Nu en wat zou dat, of ik haar grootmoeder ben? Als zij van mij belieft weg te loopen, kan ik daar wat aan doen? Zij is groot genoeg om op haar eigen beenen te staan, zou ik meenen. Ik ben niet van plan, mij iets aan te trekken van hetgeen haar overkomt, nu zij het met uw volk is gaan houden.«

»Ook niet, als gij verneemt, dat naar een ongeluk is overkomen?« vroeg juffrouw Jansen; »of als gij bericht krijgt, dat zij misschien op sterven ligt?«

»Dat zijn zeker allemaal praatjes om mij bang te maken,« mompelde de oude vrouw. »Wat zou haar tusschen gisterenavond en nu zijn overkomen?«

»Een ontzettend ongeluk,« zei juffrouw Jansen, terwijl zij de oude vrouw strak aankeek. »Uw kleindochter is door een automobiel overreden. Ze ligt héél slecht in het ziekenhuis. De dokters vreezen, dat zij het niet redt. Wat gij aan haar misdaan moogt hebben, dat weet gij zelve het beste. Het staat niet aan mij u te beschuldigen of te veroordeelen. Hiervan zult ge eens rekenschap hebben af te leggen voor den Rechter hierboven.«

Hoewel de tijding, dat Hetty een ongeluk was overkomen, haar roerde, was vrouw Spronger toch gerustgesteld. Juffrouw Jansen doelde dus niet op haar mishandelingen, zooals ze eerst meende. Het kwam niet in haar op, dat juffrouw Jansen hiervan grootendeels onkundig was gebleven. Hetty had immers geen gelegenheid meer gehad haar vriendin te spreken.

»Gij zult zeker uw kleindochter wel eens gaan bezoeken?« vroeg juffrouw Jansen. »De politie heeft

een oproeping in de courant gedaan omtrent haar familie.«

Het woord »politie« klonk vrouw Spronger onaangenaam in de ooren.

»Nu, en wat zou dat? Wat kan ik aan het gebeurde verhelpen, al maak ik mij bekend als haar grootmoeder? Daar zal ze toch niet mee gebaat zijn. Ik ben niet van plan mij daarom aan te melden.«

»Maar ik wèl,« zei juffrouw Jansen. »Ik heb u genoemd als haar grootmoeder. Gij zoudt goed doen eens naar het ziekenhuis te gaan, eer men u hier komt zoeken. Ik zal wel bij dit arme, blinde kind blijven. Gij kunt dus gerust gaan.«

»Neeh,« zei vrouw Spronger norsch, »ik verbied u in de kamer te komen. Gij hebt niets met den jongen uit te staan, begrijpt gij? Ik heb het recht u de deur te wijzen. Ik wil geen mensch bij den jongen toelaten.«

»Gij hebt het recht mij uw woning te verbieden,« zei juffrouw Jansen bedaard. »Maar gij kunt niet verhinderen, hetgeen ik voornemens ben te doen.«

»En wat is dat?« zei de oude vrouw uitdagend.

»Gij hebt den jongen mishandeld en geslagen,« ging juffrouw Jansen voort. »Hij is een vreemde voor u; gij hebt geen recht hem aan te raken, afgezien nog daarvan, dat het onmenschelijk is, een ongelukkig kind zoo te slaan. Ik zal u bij de politie aanklagen. Dan zal de voogdijraad hem u ontnemen. Ik weet heel goed, dat gij wekelijks een daalder voor hem ontvangt van de vrouw, die hem aan u heeft overgedaan. Zij is, daar zij ver weg woont, onkundig van de behandeling, die gij den armen stumperd deedt ondergaan. Zij betaalde u dat geld, opdat gij hem verzorgen zoudt, nietwaar? Maar dat deedt gij niet. Gij gaaft hem onvoldoende voedsel, en verzorgdet hem in het geheel niet. En nu hebt

gij hem bovendien nog mishandelt. Er zijn getuigen, al denkt gij van niet. Anderen hebben alles gehoord, zij zijn bereid voor den armen jongen op te komen. Indien gij mij dus weigert hem te bezoeken en wèl te doen, klaag ik u nog heden bij de politie aan.«

Op het hooren van dit dreigement opende vrouw Spronger al meer en meer de deur. Zij liet juffrouw Jansen binnen en zei niets meer, maar liep met zenuwachtige stappen door het vertrek. Toen haalde zij haar wollen muts te voorschijn, zette die op en verliet zwiggend haar woning, juffrouw Jansen aan haar lot overlatende.

Toen deze zich alleen bevond trad ze schielijk naar Salomon toe. De knaap lag in luisterende houding, zijn kin steunend op den rand van zijn ledikant. Er gleed een glimlach over zijn gezicht, toen hij de stem der bezoekerster herkende. En toen hij de oude vrouw het huis hoorde verlaten, ontglipte een zucht van verlichting zijn pijnlijk saamgetrokken lippen. Een oogenblik later zat de juffrouw naast zijn bed, met zijn hand in de hare. Zij sprak hem woorden van troost en opbeuring toe.

»Gij weet wel, mijn jongen,« zeide zij, »dat het uw roeping is, geduldig te zijn. Denk aan hetgeen de Heere Jezus onderging en hoe gewillig Hij leed. Het is het eenige, dat gij voor den Heiland kunt doen, dat gij voor Hem lijdt. Gij hebt mij gezegd, dat gij een krijgsknecht van Jezus Christus wenscht te zijn. Welnu, denk er aan, gij strijdt onder de banier van uw grooten Koning. Die banier is met zijn eigen bloed gekleurd en gij hebt aan haar uw woord verpand. Ik hoop dat gij daaraan hebt gedacht, toen de oude vrouw wreed en slecht jegens u was, dat gij uw Koning geen oneer hebt aangedaan.«

»Neen,« zeide Salomon zacht. En toen langzaam en met nadruk: »Het is, zooals gij zegt, juffrouw, ik kan niets voor Hem doen dan lijden. Maar dat wil ik ook wel, want ik heb dienst genomen onder die banier, waarvan u sprak. En ik zou gaarne voor mijn Koning sterven, nu ik niets anders voor Hem vermag te doen. Ik zal telkens er aan denken, wat gij zeidet van de banier, dat zij met Zijn eigen bloed is gekleurd.«

Hier werd het gesprek onderbroken door een geklop op de voordeur. Juffrouw Jansen ging kijken, wie daar was. Het was Mirjam. De juffrouw had door Hetty van haar gehoord. En ofschoon zij Mirjam nog niet ontmoet had, begreep zij aanstonds, wie de bezoeker was.

»Neemt u mij niet kwalijk, juffrouw,« begon Mirjam eenigszins verlegen, »maar ik zag u zoo straks hier binnengaan. Ik wilde u alleen maar even vragen, hoe het met Hetty is. Ik vernam daar net van het ongeluk, haar overkomen. Denkt u, dat zij er weer van opkomen zal?«

Juffrouw Jansen vertelde alles aan Mirjam, wat zij omtrent Hetty wist. Ook van haar bezoek in het ziekenhuis dien morgen. Zij vreesde wel voor Hetty's leven. Zij had Hetty gezien, maar had haar bijna niet herkend.

Salomon hoorde nu voor het eerst, wat er met Hetty gebeurd was. Een pijnlijke uitdrukking kwam op zijn gelaat.

»O Mirjam,« zeide hij, »als Hetty sterft, wat zal er dan van mij worden? Zij was zoo goed voor mij, gij weet het wel.« En tranen vulden zijn oogen.

»Vrees niet, mijn jongen,« zei juffrouw Jansen, »wij zullen u in geen geval aan uw lot overlaten. Mirjam,« ging zij voort, »zoolang Hetty niet terug is en ik vooralsnog onmachtig ben Salomon een

ander verblijf te bezorgen, zult gij haar plaats innemen, nietwaar?»

»Ik wil alles voor Salomon doen,« zeide Mirjam bewogen.

»Zij kwam tot mij in het holle van den nacht,« zeide Salomon, met een dankbaren glimlach. »Zij gaf mij te drinken, een beker koud water, toen ik koortsig was en pijnlijk en heel alleen. Zij hielp en verzorgde mij. Ja, dat deed Mirjam, juffrouw, en . . . zij deed het »om Christus' wil,« zeide zij.

»Dan, mijn kind,« zeide juffrouw Jansen, »zal de Heere Jezus zelf hiervoor met u afrekenen in den grooten dag. Hij heeft beloofd, dat, zoo wie een van de Zijnen te drinken geeft, dat die zijn loon geenszins zal verliezen. Hij is een Waarmaker van Zijn woord. Zelfs den beker koud water zal Hij niet onvergouden laten. Gij zult uw loon ontvangen.«

»Ik deed het niet om loon,« zei Mirjam met een bos. Ze was eenigszins verontwaardigd, dat juffrouw Jansen deze gevolgtrekking maakte.

»Neen,« zeide de juffrouw, »juist omdat gij het niet om loon deedt, daarom zal Hij er u voor zegenen. En nu, Mirjam, ik hoop, dat gij dien Koning ook moogt leeren kennen voor uw hart. Dan zult gij eerst recht gelukkig zijn. Gij zult dan Salomon kunnen steunen in zijn strijd. Samen zult gij strijden onder hetzelfde vaandel, »de banier van Koning Jezus.«

XXV.

ZIJN GLORIE EN EERETEKEN.

Vijf weken waren er voorbijgegaan, sinds den avond dat Hetty overreden werd. Nog altijd bevond Salomon zich in vrouw Sprongers huis. Juffrouw Jansen had de noodige stappen gedaan bij den voogdijraad, om hem daar vandaan te krijgen. Maar, 't ging langzaam en dat verdroot de goede vrouw.

Op zekeren dag hield een dokterskoetsje voor de woning van vrouw Spronger stil. De heele buurt liep saam om getuige te zijn van dit wonderbaarlijk verschijnsel. Vrouw Spronger was echter niet thuis. De koetsier, van den bok gesprongen, deed verveefschte pogingen, de bel te doen overgaan. Santje Croos liet voor een wijl haar winkel in den steek. Zij sloot hem eerst zorgvuldig en kwam toen op het rijtuig af.

»De oude vrouw is niet thuis,« zei ze, »maar zoo deze heer het huis in wil, zal ik zien of ik u helpen kan.«

»Het is de dokter van het ziekenhuis; hij moet hier zijn,« zei de koetsier. »Er is hier een ziek kind, nietwaar?«

De dokter was inmiddels uit het coupeetje gestapt. Hij stond nu temidden van de saamgeschoolde bureu.

»Kan niemand uwer die vrouw eens opschommelen?« zeide hij luid. »Waar kan zij te vinden zijn?«

»Op de Nieuwmarkt,« schreeuwde een jongen. »Ik heb haar daar straks gezien. Ze was bezig haar rommel bijeen te pakken.«

»Haal haar dan eens even,« zei de dokter, »en loop hard. Gij zult voor uw moeite beloond worden.«

De jongen, belust op een footje, vloog als een pijl uit den boog heen. Niet ver af ontmoette hij vrouw Spronger reeds. Toen zij vernam, dat er een dokter was om naar Salomon te zien, begonnen haar knieën te knikken. Haar geweten trad beschuldigend tegen haar op en zij begon te vreezen. De dokter werd al ongeduldig over haar lang uitblijven, toen zij juist den hoek omsloeg. Zonder plichtplegingen beval hij haar open te doen en hem bij den zieken knaap te brengen. Vrouw Spronger gehoorzaamde en wees hem den hoek, waar Salomon lag. Het was zóó donker in het vertrek, dat de dokter nauwelijks de voorwerpen kon onderscheiden. Daarom beval hij haar een lamp aan te steken en die bij het bed te brengen. Eenigszins zenuwachtig en bevend over het ongewone van het geval voldeed vrouw Spronger aan zijn bevel. De dokter nam de lamp van haar aan, draaide de pit hoog op, schoof de tafel naar het bed en zette de lamp daarop.

»Wèl, mijn jongen,« zeide hij, zoo vriendelijk mogelijk, »ik kom eens naar je kijken. Je vriendinnetje Hetty, die onder mijn behandeling is in het ziekenhuis, verzocht mij zulks. Ligt ge hier altijd zoo den geheelen dag alleen, aan uw lot overgelaten?«

Met zachte hand tilde de dokter Salomon uit het vunzige bed, en hield hem stevig in zijn sterken arm. De arme knaap trachtte een kreet van pijn te onderdrukken, bij die ongewone handeling.

»Waarom hebt gij nimmer een dokter bij den jongen gehaald?« vroeg de geneesheer, zich tot vrouw Spronger wendende. »Weet gij wel, vrouw, dat gij op die wijze een moord hebt gepleegd? Gij laat

hem onverzorgd dag aan dag aan zijn lot over, en bekreunt u niet meer om hem dan of hij een stuk huisraad was.«

»Ik heb geen geld om een dokter te betalen,« bracht vrouw Spronger in het midden.

»Dan hadt ge naar een armdokter kunnen gaan,« zei de geneesheer norsch. »De stad voorziet ook in dat opzicht in de behoeften der armen. Ik zal den knaap morgen laten halen. Gij zorgt, dat ge dan thuis zijt, verstaat ge? Ge moogt van geluk spreken, dat ik je niet laat vervolgen. Ik zie hier een paar litteekens, die slechts door mishandeling kunnen zijn ontstaan. Dat is uw werk geweest. Ook is die eene, ongelukkige schouder gekneusd en vertoont hij blauwe plekken. En dat litteeken daar aan zijn hoofd, wat is dat?«

»Zeg me eens, mijn jongen, wat is dat voor een merk, daar op uw voorhoofd?«

Met een lieve uitdrukking op zijn gelaat en zijn blinde oogen tot de dokter opslaande, zeide Salomon op klankvollen toon: »Dat litteeken, dokter, is mijn glorie- en eereteken, de medaille van mijn Koning. Ik smeed u, wees niet hard voor vrouw Spronger en klaag haar niet aan. Dat zou in strijd zijn met het gebod van mijn Koning. Ik vind het heel vriendelijk van u, zoo u mij ergens anders wilt brengen. Het zal niet voor heel lang meer zijn, gelooft u ook niet?«

Er kwam een floers voor des dokters blik, hij antwoordde niet. Langzaam stond hij op van den rand van het bed, zachtkens legde hij den knaap neer. Toen beloofde hij Salomon, dat hij den volgenden dag terug zou komen om hem te halen.

»Ik zal hem in mijn eigen huis opnemen,« zei de dokter bij zichzelf, toen hij naar huis reed. »Ik geloof ook niet, dat het voor lang zal zijn; hij is

te ver heen, en hij voelt het zelf. Ik ben er heilig van overtuigd, dat het oude wijf hem mishandeld heeft. En toch! hoe noemde hij het ook weer, het merk daarvan? O ja! zijn glorie- en eereteken.»

XXVI.

DE BLINDE — ZIENDE.

Zoodra de dokter vertrokken was, liep vrouw Spronger de deur uit. Zij had geen rust meer. Wat stond er nu met haar te gebeuren? Alles spande tegen haar samen. Nu groote heeren en dokters zich met haar zaken gingen bemoeien en zich het lot van den jongen aantrokken, wat zouden daar de gevolgen niet van kunnen zijn. Ja, zij had hem mishandeld, dat was wáár. Haar booze drift, dien ze niet meer aan Hetty koelen kon, had ze op den weerloozen knaap gekoeld. Hij kon geen tegenweer bieden, ook kon hij haar niet aanklagen. En nu was het toch uitgekomen door dat ongelukkig geval met Hetty. Wist ze maar, waar Hetty's vader te vinden was, dan ging zij naar hem toe. Dan liet zij haar woning maar in den steek. Zij had nog wel eenige spaarpenningen. Daar waren ook enkele daalders bij, die zij aan Salomon had verdiend. Zij had ze bewaard in een oude sok van haar man. En dan het geld, dat zij van Hetty's verdienste nog over had. Zij kon er een tijdje van leven. »Ik moet zien, dat ik weg kom,« redeneerde zij. »En wel zoo gauw mogelijk. Maar waar naar toe?« Dat wist zij zoo terstond nog niet. Doch in elk geval weg. Als

morgen die dokter terugkwam om Salomon te halen, zou hij de deur open en haar verdwenen vinden. Zij begon aanstalten te maken voor haar vertrek, pakte eenig goed bijeen en knoopte het in een doek. Toen nam ze de sok met geld en verborg die onder haar kleeren. In haar zenuwachtigheid vergat ze bijna de lamp uit te doen. Dat was haar nog nimmer overkomen. Zoo bleef dus Salomon weer alleen achter in de duisternis. »Ik zal dadelijk hier de buurt uitgaan,« besloot vrouw Spronger. »Onderweg zal ik bedenken, wat verder te doen. In elk geval heb ik geld genoeg bij mij om hier of daar een onderkomen te krijgen.« Toen ze op straat kwam, was het duister. Er stond geen enkele ster aan de lucht, ook was er niets van de maan te bespeuren. De hemel was zwaar bewolkt, alsof er regen zou komen. Ze liep de straat uit, sloeg den hoek om en nam eensklaps een besluit. »Ja, dat zal ik doen,« zei ze in zichzelf. »Zij zullen mij vannacht wel herbergen. En met het aanbreken van den dag kan ik verder zien. Komt tijd, komt raad.«

De winkeldeur van Santje Croos stond wijd open, toen vrouw Spronger er langs ging. In gedachten verdiept, merkte deze niet op, dat er verscheidene bureu in het winkeltje bijeen waren. Zij waren in druk gesprek over het bezoek van den dokter. Santje's vader was op het ongewone rumoer van stemmen naar beneden gekomen om te hooren, wat er te doen was. Ieder had zoo zijn eigen meening en ook ontbrak het niet aan veronderstellingen omtrent hetgeen er volgen zou.

Intusschen lag Salomon alleen met zijn gedachten. Hoe kwam het, dat opeens het heele vertrek straalde in een verblindend licht? Een licht zoo sterk, zoo heerlijk dat hij zijn hand voor de

blinde oogen bracht als om ze te beschutten? Was hij ziende geworden? Neen. Want dan had hij de voorwerpen in de kamer kunnen onderscheiden. En hij wist, dat het vertrek in duisternis gehuld moest zijn. Hij had immers vrouw Spronger de lamp hooren uitblazen, eer zij haar woning verliet. Hij staarde in het licht, dat al sterker en sterker werd. Roerloos, onbeweeglijk lag hij daar, terwijl de tijd zachtjes voorbijvlood. Opeens vernam zijn oor de zachte tonen van heerlijke muziek. Al zwend kwamen ze aanruischen als heel uit de verte. En wat was dat? Heerlijke lichtgestalten zweefden heen en weer; engelen met breede, blanke vleugelen, waarvan Hetty hem had voorgelezen uit de Openbaring, vervulden het vertrek. O hoe wonderbaar schoon klonk die muziek! Was dat geen harpgetokkel? Hij hoorde een zacht geschal als van bazuinen en daartusschen, o wonderbaar! daartusschen klonk een stem, een stem als het geruisch van vele wateren klaar als kristal. En die stem sprak. O, welke woorden! »Ik ben dood geweest en zie, Ik leef.« En vele stemmen antwoordden: »Amen, ja Amen! Halleluja. Wij werpen onze kronen voor U neder, want Gij hebt ons Gode gekocht met uw bloed. Eere zij het Lam van God!«

»Salomon, arme, lieve Salomon!« Mirjam's tranen druppelden op het kalme, verheerlijkte aangezicht van den stervenden knaap, die daar in een visioen van heilige verrukking nederlag. De knaap wendde zijn verduisterde, thans brekende oogen naar Mirjam toe.

»Mirjam,« fluisterde hij met veege lippen, »het is gekomen, alles . . . plotseling . . . opeens. Ik ben zoo gelukkig, o zoo gelukkig. Nog maar een oogenblik.

Wacht... het is zeer nabij... ziet gij het niet, Mirjam?»

Maar Mirjam zag niets, niets dan een donker vertrek, waarin het lampje, dat zij had medegebracht, een naargeestig schijnsel wierp op de voorwerpen om haar heen. Maar het bescheen ook het armelijk bed van den stervenden knaap en zijn verheerlijkt gelaat als dat eens engels.

»Hij is dicht bij, Mirjam,« fluisterde Salomon zacht; »ik hoor Zijn voetstappen ruischen. Nog één oogenblik... dan... zal ik... Hem... zien! Ja, ik zal Hem zien,« zeide hij, nadruk leggend op het laatste woord. »Denk eens aan! Den Koning zien! Hetty's droom, weet gij!«

»Hoe was die droom, Salomon?« vroeg Mirjam zacht.

»Wel,« zei de knaap... hijgend en afgebroken, »zij zag Hem hier, bij mijn bed. Ik knielde aan Zijn voeten... Hij hief Zijn doorboorde hand zegenend op... en opeens! zag ik Hem aan.... Denk eens! Ik zag Hem aan... Nu, zoo straks... nog even... en het zal wáár zijn. Zeg... dat... aan Hetty!«

Eenige oogenblikken van stilte volgden. Toen vernam Mirjam een zacht gereutel in de keel van den stervenden knaap. Onbeweeglijk stond zij aan zijn sponde, ademloos wachtende, wat er volgen zou. Plotseling strekte hij met een laatste krachtsinspanning beide handen uit, vouwde ze als in aanbidding samen en toen met een zachten uitroep van blijde verrassing stamelde hij: »Jezus!.. Koning! Heere!«

»Salomon! Salomon!« riep Mirjam uit, op haar knieën bij het ledikantje nedervallende en harts-tochtelijk snikkende. 't Was alsof op dat geluid de scheidende ziel nog een wijle toefde, eer zij voor altijd vlood.

»Salomon, wat ziet gij? wat wilt gij?« riep Mirjam uit. »O zeg het mij!«

Een zwakke glimlach; toen, met bewustheid, stamelde hij: »Den Heere Jezus... in het hart... en den... hemel... in het... oog!«

De gevouwen handen zonken neder op het dek, de oogen, waarin nimmer het licht had geschenen, braken geheel. Een zucht, als het suizen van den avondwind, en... de blinde... zag.

XXVII.

OVERGEBRACHT.

Toen de dokter den volgenden morgen kwam om Salomon te halen, opende Mirjam hem de deur. De geneesheer zag terstond aan haar gelaat, dat er iets bijzonders was gebeurd. Zij was ongewoon bleek en haar oogen waren rood en gezwollen.

»Waar is de oude vrouw?« vroeg de dokter.

Maar Mirjam wist het niet. Zij had den vorigen avond haar woning verlaten, en was nog niet teruggekeerd.

»Hoe is het met den jongen?« zei de dokter; heeft die hier den geheelen nacht alleen gelegen? Ik ben gekomen om hem over te brengen.«

»Hij is reeds overgebracht,« zei Mirjam zacht en ernstig.

»Reeds overgebracht?« herhaalde de dokter vragend; »wie heeft dat gedaan?«

»De engelen zijn gekomen en hebben hem overgebracht,« antwoordde Mirjam plechtig. »Van nacht

is het gebeurd. Ik was bij hem. Zijn Koning liet hem halen,« zeide hij.

De dokter sprak geen woord. Zwijgend ging hij Mirjam voorbij, trad de kamer binnen naar het bed van den gestorven knaap en nam het laken weg, waarmede Mirjam hem had gedekt. In sprakelooze ontroering staarde hij op het marmerbleek gelaat. Hij, die bij zoo menig doodsbed had gestaan, was bij den aanblik van dezen misvormden, blinden doode tot in het diepst van zijn ziel ontroerd. Eindelijk zeide hij, nadat hij zichzelf weer meester was, tot Mirjam: »Het heeft zeker in den voor-nacht plaats gehad?«

»Ja, omstreeks twaalf uur. Toen wij ons boven overtuigd hadden, dat de oude vrouw niet thuis was gekomen, ging ik naar beneden om naar Salomon te zien. Sinds de laatste nachten was ik geregeld hierboven in huis, want ik had op mij genomen eenige zorg voor hem te dragen. Nu, toen ik naar beneden kwam, stond de deur op een kier; ik kon dus gemakkelijk binnen komen. Toen ik mij over hem heen boog, sprak hij van licht, en muziek. Ik begreep hem eerst niet. Maar weldra begreep ik, hoe het met hem stond.«

»Stierf hij met bewustzijn?« vroeg de dokter.

»Ja. Hij zag den hemel, en hij hoorde hemelsche stemmen, en hij wachtte de komst van zijn Koning, dien hij zien zou. O dokter!« en Mirjam barstte in tranen uit, »het moet heerlijk zijn, om zóó te sterven!«

De dokter legde zijn hand op haar schouder. Hij was sterk ontroerd. Zou er ook zulk een vredige glimlach op zijn aangezicht spelen, nadat hij den laatsten strijd had gestreden, als op het gelaat van dit kind?

»Ik zal hem nog vandaag doen kisten,« zeide hij,

nadat hij zich overtuigd had dat de knaap gestorven was. »Hij zal uit mijn huis begraven worden. Schrei niet, kind, hij is naar een betere plaats overgebracht dan waarheen ik hem dacht te brengen; naar een van de vele woningen in 't vaderhuis. Gij moet hier niet den geheelen dag blijven, dat is niet goed voor u. Houd alleen een oog in 't zeil, of de oude vrouw ook terug komt. Zeg haar dan, dat ik haar spreken wil; zij kan naar mijn huis komen. Ik zal u mijn adres geven.«

De dokter schreef zijn adres op een naamkaartje en gaf dit aan Mirjam. Toen verliet hij de sterfkamer, stapte in zijn rijtuig en reed weg.

Dienzelfden avond werd Salomons stoffelijk omhulsel netjes gekist en in een koets naar des dokters huis gereden.

Was de arme, lijdende, blinde knaap overgebracht naar de gewesten van vrede en rust, waar niemand meer krank is en blind, ook Mirjam werd overgebracht, hoewel op een andere wijze, uit de duisternis tot het licht. De beide Testamentjes, haar eens door Salomon ter bewaring toevertrouwd, werden in Gods hand het middel daartoe. Het sterven van den knaap had zulk een overweldigenden indruk op haar gemaakt, dat zij zelve ook de Schrift begon te onderzoeken. Zoo vond ook zij de paarl van groote waarde en gaf zij al het andere prijs om die te bezitten. Zij vond Jezus voor haar hart. Zij leerde in Hem gelooven, als den Messias, den beloofden Verlosser, den Koning, het groote zoen-offer voor de zonde Zijns volks. Was reeds haar hart van te voren bedauwd en toebereid door den omgang met christenen; had iets van de Goddelijke liefde haars Zaligmakers, dat uitstraalde van haar beminde meesteres, haar hart geroerd, nu leerde zij door het lezen der Heilige Schrift dien Heiland

persoonlijk kennen als haar Heer. De schellen vielen van Mirjam's oogen. Ook zij zag.

Het was niet te verwonderen, dat zij, waar zij reeds aan Salomons ziekbed kennis had gemaakt met juffrouw Jansen, deze nu opzocht in haar woning. Toen de goede vrouw den dag, nadat Salomon gestorven was, hem bezoeken wilde, bracht Mirjam haar bij zijn lijk. Onder heete tranen vertelde zij, hoe hij was heengegaan; hoe gelukkig hij was, dat hij zijn Koning zou zien. Sedert werd Mirjam juffrouw Jansens vriendin. De herinnering aan den gestorven knaap was de band, die haar vereenigde.

Hetty was zeer bedroefd, toen zij Salomons heengaan vernam. Het was haar heel omzichtig door Mirjam medegedeeld, die er haar ook het troostvolle van kon vertellen. Wel verblijdde zij zich om zijnentwil, want hij was nu voor altijd geborgen en gelukkig. Maar zij was bedroefd, omdat zij hem niet teruggezien had en geen afscheid van hem had kunnen nemen. Zij klemde zich echter te inniger aan haar Heer en Heiland vast. Zij had nu op aarde niets meer te verliezen.

Van haar grootmoeder werd door de burens niets meer gehoord of gezien. Niemand wist te zeggen, waar zij gebleven was, noch, wat er van haar was geworden. Hetty gevoelde zich weer alleen op de wereld. Maar dit wist zij: Hoe lang of hoe moeielijk de weg voor haar ook wezen mocht, ook haar wachtte aan het eind dat hemelsch tehuis. Eenmaal zou ook zij, evenals Salomon, worden overgebracht naar dat oord, waar niemand meer eenzaam is, of zich verlaten voelt.

SLECHTS EEN BEKER KOUD WATER.

Jaren zijn voorbijgegaan. Wij treden nog eens de woning van juffrouw Jansen binnen. Veel is daar veranderd. De huismoeder zelve is aanmerkelijk verouderd. Maar, gelijk zij zelve getuigt met het woord der Schrift, haar hart is nog groen en frisch. Want die den Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden, zij zullen loopen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden. Haar man is gestorven. Haar kinderen zijn voor 't meeren-deel getrouwd, alleen Robbert is nog bij haar. Deze, een flink opgeschoten knaap van vijftien jaar, is reeds op een kantoor geplaatst. Juffrouw Jansen heeft nu nog meer tijd dan vroeger om zich te wijden aan liefdadigen arbeid. Te werken voor het Koninkrijk Gods is haar lust en haar leven. De bovenkamers, waar vroeger de kinderen sliepen, zijn nu verhuurd. Ze worden gebruikt door twee verpleegsters. En die beide verpleegsters zijn geen andere dan onze oude kennisjes Hetty Spronger en Mirjam Davidson. Toen Hetty uit het ziekenhuis ontslagen werd, tien jaar geleden, stond de heer Van Lidlum voor de vraag, wat zij nu moest worden. Om haar eerst in een inrichting te plaatsen, daarvoor was ze reeds te oud. Op een kostschool zou zij zich te ongelukkig hebben gevoeld. Wat dan met haar aan te vangen? Eindelijk besloot de heer Van Lidlum, met den dokter te raadplegen. Deze wist een goede oplossing voor het vraagstuk.

•

»Doe haar in de kost bij die brave juffrouw Jansen. Deze heeft zich toch reeds zoolang eene moederlijke vriendin voor haar betoond. Daar is zij in een bekende omgeving en zal zij tevens haar minderheid niet zoo sterk gevoelen. De juffrouw kan haar alles leeren, wat zij noodig heeft om een knappe burgervrouw te worden. Gij kunt haar dan eenige privaattlessen aan huis doen geven, door een geschikte onderwijzeres. Daarna kunt gij verder zien. Geef haar eerst den tijd om wat kennis te vergaren.«

Zoo kwam Hetty dus toch bij juffrouw Jansen in huis. De heer Van Lidlum was niet karig met het kostgeld, dat hij voor Hetty betaalde. Niets was hem te veel om voor haar te doen. Zoo ontving juffrouw Jansen reeds in dit leven uit Gods hand het loon harer menschlievendheid. Want toen haar man kwam te sukkelen en zijn verdiensten minderden, ja eindelijk geheel ophiielden, liet de heer Van Lidlum zich ook niet onbetuigd. Hij steunde het gezin met zijn invloed en middelen en hij deed dit op een kiesche wijze, zonder dat het juffrouw Jansen kwetste.

Toen Hetty zeventien jaar was geworden, gaf zij den wensch te kennen, verpleegster te worden. Zij verliet dus juffrouw Jansen om eenigen tijd haar intrek te nemen in een ziekenhuis; hetzelfde, waar zij eertijds zoo liefderijk was verpleegd. Daar werkte zij ijverig om haar diploma te verkrijgen. De dokter, die steeds een zekere voorliefde voor haar behield, hielp haar voort, zooveel hij kon. En toen zij met goed gevolg haar examen had afgelegd, ging ze uit als vrije verpleegster. Zij huurde een der bovenkamers bij juffrouw Jansen en bleef bij deze in den kost.

Sinds den dood van Salomon bestond er een

hechte vriendschap tusschen Mirjam en Hetty. Toen Hetty besloot verpleegster te worden, volgde Mirjam haar voorbeeld na. En toen de laatste dochter van juffrouw Jansen uit het ouderlijk huis was getrouwd, kwam ook de tweede bovenkamer leeg. Terstond werd deze door Mirjam gehuurd. Zoo leefden zij in liefde samen voort en waren voor velen tot zegen. Want aan menig ziek- en sterfbed brachten zij de blijde boodschap des Evangelies; voornamelijk onder de Joden. Te arbeiden onder haar eigen volk, dat was haar liefste werk. En menig Israëliet leerde op zijn sterfbed nog Jezus aanroepen, als den eenigen Naam, die onder den hemel gegeven is om zalig te worden.

De oude vrouw Spronger was een jaar na Hetty's opname in het ziekenhuis als bedelares op straat aangehouden en door de politie in het bestedelingen-huis geplaatst. Daar stierf zij, van haar kleindochter niets meer willende weten, hoewel deze haar gedurig opzocht. In den geest der christelijke liefde trachtte Hetty haar te winnen voor den Heer. Maar 't scheen geen vat te hebben op de oude vrouw.

Op Salomons graf ligt een eenvoudige steen. Daarin zijn gebeiteld zijn naam, zijn ouderdom en de maand waarin hij stierf. En dan nog deze woorden: »De blinde zag.«

»Mirjam,« zei juffrouw Jansen op zekeren Zondagavond, toen zij te zamen een bezoek hadden gebracht op het kerkhof en bij Salomons graf hadden getoefd, »herinnert gij u nog, wat ik u eens vroeg omtrent de toezegging des Heilands, verbonden aan een beker koud water, geschonken om Christus' wil? Gij kendet dat woord toen niet, en toch handelt gij in zijn geest.«

»Ja,« antwoordde Mirjam, »die belofte des Heilands is reeds in dit leven aan mij vervuld. Door het

reiken van slechts een beker koud water won ik het vertrouwen van den armen jongen, zoodat hij mij zijn kostbaarsten schat, de beide Testamentjes, in bewaring gaf. Dat bezit wekte mijn belangstelling. En de hemelsche liefde van den Goddelijken Meester, die zich weerspiegelde in dien armen, blinden knaap, wekte mijn verlangen en heilbegeerte. Ik vond in het Oude en in het Nieuwe Testament maar een Verlosser, een Messias, een Zaligmaker, een Koning. 't Was slechts een beker koud water, dien ik aan de lippen bracht van een kleinen discipel van Jezus; nog niet eens met die liefde voor den Heiland, die thans mijn ziel vervult, maar toch om Jezus' wil. Want bewogen door de liefde en het lijden van Salomon voor zijn Koning, werd ik gedrongen, iets voor den knaap te doen en ik zeide: »om Christus' wil,« denkende dat hem dit zou troosten. En voor dien dronk koud water ontving ik de hoogste belooning. Want ik ontving Christus zelve in mijn hart. Hij openbaarde zich aan mij, door het lezen van het bijbeltje, dat Salomon mij schonk. Welk een belooning voor zulk een geringe daad. Voor dien beker koud water Christus als mijn Koning, mijn Schulduitdelger en Borg, mijn Plaatsbekleeder en Zaligmaker, en door zijn volbrachte offerande eenmaal het eeuwige, zalige hemelleven!

Dat alles voor slechts

een beker koud water!

INHOUD.

Hoofdst.	Bladz.
1. Hetty	5
2. Hetty's thuiskomst	10
3. Een vermoeiende dag	20
4. Den volgenden morgen	26
5. Een wonderbaar getuigenis	33
6. Zaterdagavondbezoek	37
7. De verworven schat	45
8. Wakende wachters	50
9. Een ontmoeting op straat	54
10. De ongewone gebeurtenis	60
11. Het alziend oog	65
12. Het dal der schaduwen	68
13. De goede keuze	73
14. Een krijgsknecht van Jezus Christus	82
15. Mirjam	88
16. Zijn vaandel getrouw !	94
17. Een opbeurende hand	98
18. In het vuur der beproeving	102
19. Een nieuw tooneel	108
20. Een teleurgestelde verwachting	112

Hoofdst.	Bladz.
21. Dobberende op de ongewisse baren . . .	116
22. Het Nieuws van den Dag	121
23. De schoonste Naam en de schoonste Kroon	127
24. De banier van Koning Jezus	132
25. Zijn glorie- en eereteeken	139
26. De binde — ziende	142
27. Overgebracht	146
28. Slechts een beker koud water	150
